

Popescu, Nicolae C.; Dănuț, Călin: Masivul Cozia. Ghid turistic.

Coperta colecției: DAN ANDREI

Hărți și schițe: NICOLAE C. POPESCU, DANUȚ CĂLIN

Cartografie: MIRCEA VLAD

Scanare: SVEN PANTHÖFER (2003) <http://www.pantulescu.de>; s.pant@t-online.de

EDITURA SPORT-TURISM
București, 1987

Imaginea de pe copertă: Munții Cozia. Vedere spre Muchia Foarfecii

Cuprins

Invitație la drumeție	3
Caracterizare fizico-geografică	3
Așezare și limite	4
Geologia	6
Relieful	8
Rețeaua hidrografică	10
Condiții climatice	11
Vegetația.....	13
Fauna	14
Turism în Masivul Cozia.....	15
Potențialul turistic	15
Cai de acces	18
Drumurile forestiere	19
Localități și puncte de plecare în drumeție.....	19
Locuri de cazare și adăpost	22
Iarna în Masivul Cozia	23
Alpinism în Masivul Cozia	24
Drumuri, poteci și marcaje	24
Trasee turistice	25
1. Căciulata – Păușa – Dealul Păușa – Curmătura „La Troiță“ – Poiana Stânișoarei – Muchia Vlădesei – Muntele Durduc – cabana Cozia	25
2. Gara Turnu – Curmătura „La Troiță“ – Curmătura „La Meliță“ – Muntele Scorțaru – stîna Turneanu – Muchia Turneanu – cabana Cozia	32
3. Căciulata – Cozia – Poiana Bivolari – stîna „La Mușețel“ – Curmătura „La Troiță“ – Poiana Stânișoarei.....	36
4. Călimănești – Dealul Jardei – Plaiul Sitarului – Dealul Făgețelului – Dealul Sulița – Muchia Vlădesei – cabana Cozia	37
5. Gara Lotru – Văraticea – Muchia Urzicii – stîna Rotunda – Vîrful Cozia–cabana Cozia	39
6. Cabana Cozia – curmătura de la stîna Mocirlele – Vîrful Omul – Muchia Șirul de Pietre – stîna Perișani – izlazul Priboiasa – satul Pripoare.....	43
7. Cabana Cozia – Muchia Turneanu – Pietrele Roșiei – gara Turna	46
8. Cabana Cozia – Curmătura Mocirlele – Poarta de Piatră – Curmătura Mocirlele – cabana Cozia.....	49
9. Poiana Stânișoarei – Muntele Sălbaticul – Poiana Stânișoarei.....	50
10. Poiana Stânișoarei – valea Gardului – cascada Gardului (Urzicii) – Poiana Stânișoarei.	50
11. Poiana Bivolari – înșeuarea din spatele Turnului lui Teofil – Valea Mănăstirii – gara Turnu	51
12. Satul Surdoiu – cheile Roșiei – satul Surdoiu	51
13. Satul Păușa – valea Păușei – Poiana Stânișoarei	52
14. Călimănești – comuna Berislăvești – – satul Dîngești – Valea Mare – Curmătura „La Leurde“ – cabana Cozia	53
15. Călimănești – comuna Sălătrucel – satul Pățești – valea Pățești – Pietrele Lacului	54
Bibliografie.....	54

Invitație la drumeție

Cozia, cetate de stîncă admirabil construită și stilizată de activitatea milenară a naturii, domină valea Oltului și depresiunile marginale prin înălțimile sale modeste de 1500–1600 m. Străjuită de contraforturi și văi adînci, de turnuri luminate de soare și abrupturi întunecate, această îngrămădire de culmi aproape complet împădurite se desprinde din lanțul Carpaților Meridionali ca o insulă ce ne stîrnește mereu curiozitatea și interesul.

Abrupturile nordice de sub vîrfurile Omul, ce răsar semețe sau abia se întrezăresc din pădurea deasă de conifere sau fâgete, privesc spre Țara Loviștei, acest ținut de istorie în care s-a zămislit voievodatul lui Seneslau. Colții Foarfecii și pereții stîncoși de la obîrșia Văii Gardului, stîncă înaltă a Durducului și toate culmile crenelate ale Urzicii, Armăsarului, Usturoaiei, Turneanului încing ca o diademă de basm ultimul defileu al Oltului, oglindindu-și siluetele zvelte în cele două lacuri (Călimănești și Turnu), pe care omul, prin măiestria lui, le-a creat pe Olt, aici la poalele Masivului Cozia. Desprinsă parcă printr-o lovitură de paloș din culmea centrală a masivului, Piatra Bulzului, vizibilă și admirată din toate locurile de acces către Cozia, se ridică semeț, ca un străjer, deasupra abruptului sudic ce delimitează obîrșiile văilor din bazinul superior al Păușei.

Multe din aceste stînci, situate pe culme sau pe versanți, rezultate din dezagregarea puternică a rocilor care alcătuiesc masivul, au căpătat cele mai curioase forme – turnuri, coloane, portaluri, adevărate chipuri de piatră. Denumirile date multora dintre ele – Fruntea Oii, La Cioban, Zăvodul, Căprăriile, Poarta Mioarelor, Bulzul, Pietrele Vulturilor, Sturii – pun în evidență imaginația bogată a păstorilor și a populației locale, care în vremuri de restriște găseau în cetatea de piatră a Coziei prielnice locuri de adăpost.

Cozia, munte de veghe, munte de adăpost și refugiu în timpul invaziilor și războaielor, își trage numele fie de la cuvîntul cuman „koz” (nucă) pe care turcii, veniți după prădăciuni pe valea Oltului, l-au dat muntelui îmbrăcat spre poale cu întinse livezi de nucete, fie de la slavonul „koz” (capră), respectiv „kozje” (al caprei). Unii geografi și istorici, frapați de individualitatea muntelui Cozia și de măreția pe care i-o dau numeroasele chipuri de piatră, consideră că acesta nu ar fi altul decît muntele sfînt al geto-dacilor – Kogenon – de la care și-ar trage denumirea.

Date fiind frumusețea și varietatea peisajului, la care se adaugă bogăția și originalitatea compoziției floristice, Masivul Cozia a fost propus pentru a fi declarat Parc Național, în interiorul căruia se află deja o interesantă rezervație științifică. Drumețul care se încumetă să pășească în labirintul potecilor sale este invitat să-l cunoască, să-l îndrăgească și să ocrotească acest măreț tezaur natural pe care Cozia îl deține.

Autorii

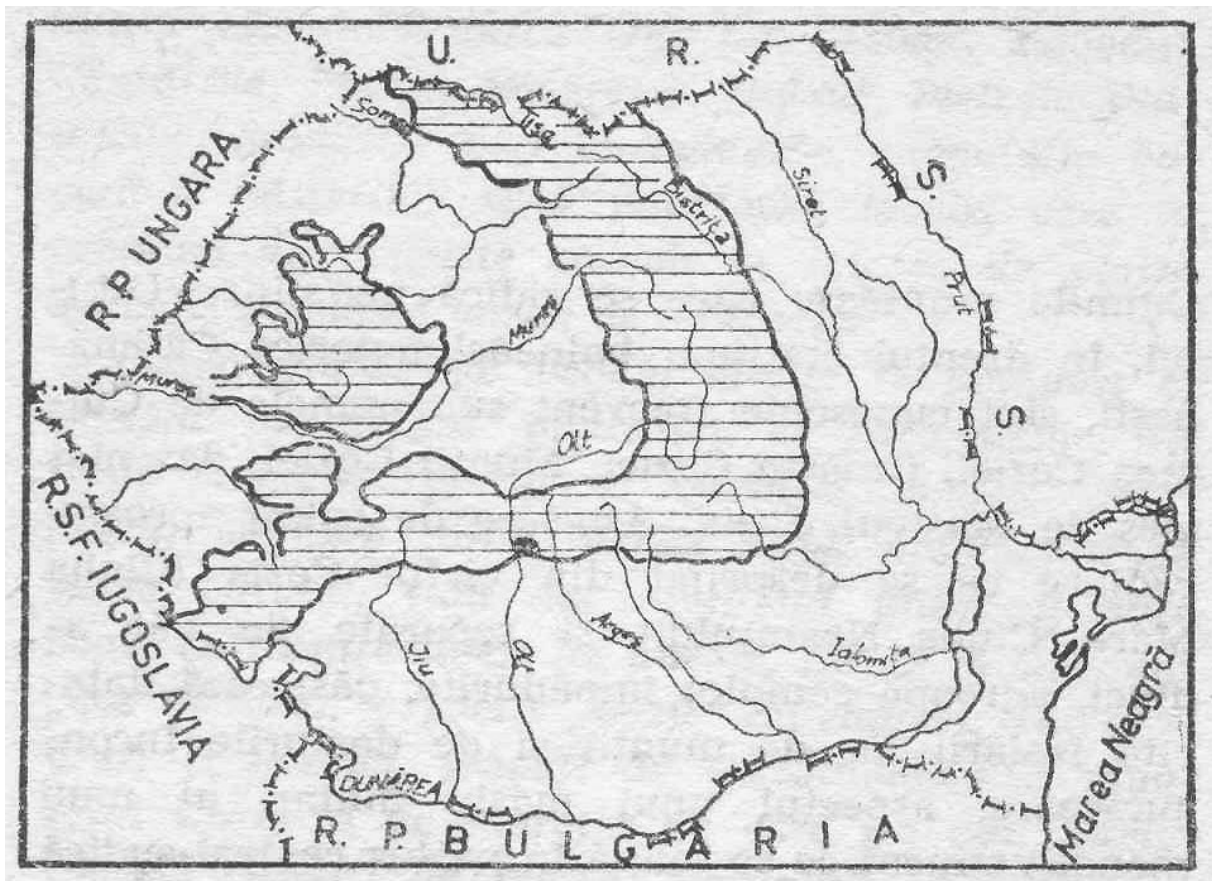
Caracterizare fizico-geografică

Culmile muntoase care se ridică pe stînga Oltului, în dreptul stațiunii balneoclimaterice Călimănești, sînt cunoscute frecvent sub numele de Culmea Coziei, Creasta Coziei, Munții Coziei, dar mai ales de Masivul Cozia. Asociere de culmi aproape radiare ce se desprind din vîrfurile Cozia (Ciuha Mare, Ciuha Neamțului) și separate de văi adînci, aproape complet împădurite, păstrează, datorită izolării lor de munții și de dealurile înconjurătoare, aspectul unui masiv unitar, al unui monolit stîncos ce se înalță în partea central-sudică a Carpaților Meridionali, la contactul cu Muscelele Argeșului. Deși prin suprafața sa de numai cca 77 km² reprezintă una dintre cele mai mici subunități ale Carpaților, Cozia, prin însăși individualitatea sa geografică, frumusețea și ineditul peisajului, se detașează ca un ansamblu montan cu o personalitate proprie, bine conturată.

AȘEZARE ȘI LIMITE

Din grupa estică a Carpaților Meridionali, cuprinsă între Dîmbovița și Olt, în partea de sud a Munților Făgăraș, izolate de aceștia prin culoarul depresionar al Țării Loviștei, se înalță masivele Cozia, Frunți și Ghițu, dintre care Cozia se impune ca cel mai interesant și caracteristic sub raport geologic, geografic și turistic.

Acest mic, dar impresionant masiv montan, care este Cozia, situat în partea central-sudică a Carpaților Meridionali, se desfășoară între 45°45' și 45°22' latitudine nordică și între 24°16' și 24°25' longitudine estică.

Situarea Masivului Cozia în lanțul Carpaților românești

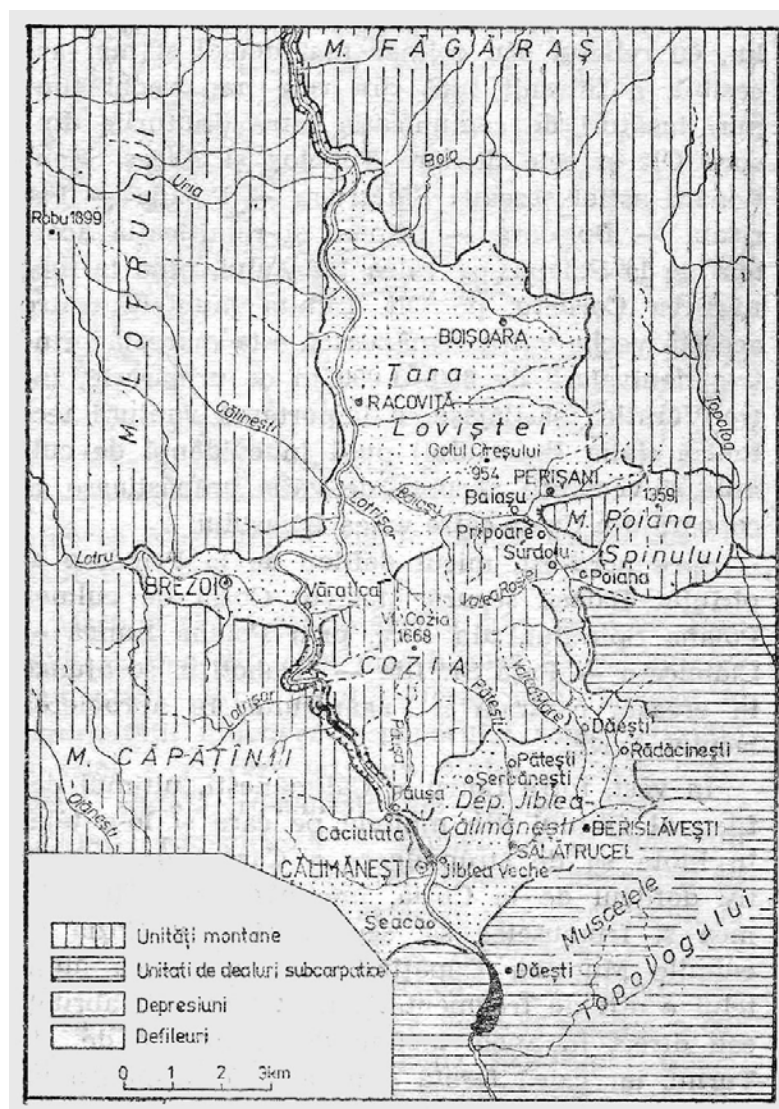
Masivul Cozia este mărginit spre nord de Țara Loviștei, una din cele mai întinse depresiuni intramontane din Carpații Meridionali. Leagăn al continuității milenare a poporului român, ținutul Loviștei a reprezentat una dintre primele organizări statale românești ale evului mediu. „O populație românească – spunea pe la începutul acestui secol marele geograf francez Emmanuel de Martonne – s-a organizat acolo și s-a menținut la adăpost de invaziile care se rostogoleau pe câmpiile Valahiei”. Era acolo vechea țară a lui Seneslau (Terra Loystha), despre care vorbesc hărțile secolului al XIII-lea și „Diploma ioașiților” (1247), „ca despre un teritoriu ocupat în întregime de către români” (Emm. de Martonne, 1907, p. 22). Iar geograful român Simion Mehedinți (1935) adăuga: „Lanurile de porumb, grădinile cu pruni și satele resfirate în voie arată călătorului că se află aici într-un ținut oltenesc ferit de primejdia năvălitorilor”.

Această mare depresiune intracarpatică, ce separă Masivul Cozia de creasta înaltă a Făgărașului, cu relieful său colinar mai domol și mai accesibil, a înlesnit încă din cele mai vechi timpuri legături de comunicație între ținuturile dinspre Olt și cele dinspre Topolog și Argeș.

Menționăm astfel șoseaua Sălătrucu – Poiana – Perișani – Boișoara – Cîneni și ramificația acesteia de la Poiana, pe valea Balașului, pînă la mănăstirea Cornetu, pe Olt. Limita muntelui către această veche vatră românească este marcată printr-o denivelare de 800–1000 m ce urmărește, între Vărătica și Băiașu, o importantă ruptură tectonică (falia Brezoiului) pusă în evidență de culmile și versanții abrupti, de văile prăpăstioase ce coboară din Cozia către valea Balașului.

Spre nord-est, micul defileu de la Pripoare al pîrîului Băiașu separă Masivul Cozia de culmea Poiana Spinului, din care, prin Poiana Lungă – Clăbucetu – Fața Sf. Ilie – Grohotișu, se ajunge în creasta centrală a Făgărașului, în apropierea lacului Avrig.

În vest, între Lotru și Călimănești, ultimul defileu al Oltului din multele pe care și le-a tăiat în lupta sa de străpungere a Carpaților, respectiv defileul de la Cozia, impunător prin îngustimea și frumusețea sa, separă Masivul Cozia de culmile Munților Căpățîinii. Aici marginea muntelui e atît de fragmentată, încît versanții abrupti cad direct în apele lacului de acumulare de la Turnu, iar calea ferată a trebuit să străpungă un șir de tunele în culmile prăpăstioase ale Coziei – Muchia Trăznită, Usturoaia, Armăsarul. Pe malul opus, pe dreapta Oltului, lipită de pereții la fel de abrupti al Munților Năruțu (subunitatea estică a Munților Căpățîinii), șoseaua (DN 7), săpată în sfîncă sau înălțată peste viaducte impunătoare, șerpuiește ca o panglică în lungul și pe deasupra lacului de acumulare de la Turnu.

Masivul Cozia – limite și unități limitrofe

Prin această ultimă poartă a Oltului, tăiată în miezul Carpaților și deschisă către dealurile subcarpatice ale Vlciilor, „îngustă și înaltă, tăiată între culmi prăpăstioase unde stîncă abia mai lasă loc copacilor”, cum o descria geograful Simion Mehedinți (1935), împăratul roman Traian, în expedițiile de cucerire a Daciei, a fost cel dintîi care a pus să se sape în stîncă un drum de trecere în lungul pitorescului defileu. Masa lui Traian, pe care legenda o leagă de fapta marelui împărat, ce răsare acum doar ca o mică insulă spre marginea lacului de acumulare de la Turnu, ne pare ca o verigă simbolică între mărețele realizări ale strămoșilor și cele ale continuatorilor lor.

Spre sud și sud-est Masivul Cozia este despărțit de dealurile subcarpatice de către Depresiunea Jiblea-Călimănești, colț de „țară” care la începutul secolului al XIII-lea făcea parte din marele cnezat oltean al lui Farcaș.

Satele Șerbănești, Pățești și Dîngești se împrăștie aici printre livezile de pomi fructiferi și fînețe pînă sub culmile împădurite și mai înalte ale muntelui. Spre deosebire de versantul nordic, culmile sudice ale Coziei coboară domol și se pierd în plaiurile întinse ale depresiunii. Pîrîul Coisca (Sălătrucel), ce străbate pe direcție est-vest depresiunea, adună toate apele de pe clina nordică a Coziei. De aici, din Depresiunea Jiblea-Călimănești, pornește și drumul forestier care, prin Valea Mare, ajunge la cabana Cozia.

În est și nord-est Depresiunea Poiana, extinsă pe pîrîul Băiașu și pe afluentul său Poiana (Pîrîul Alb), continuată spre sud cu înșeuarea largă de la Groși (750 m), separă versanții abrupti ai Coziei, atît de impunători în Sturu și Piatra Șoimului, de culmile mai joase (Dealul Cheanțu) ale Muscelor Topologului.

Înconjurat din trei părți de culoare depresionare joase – Țara Loviștei, Poiana, Jiblea-Călimănești – ale căror plaiuri întinse au înălțimi medii de 500–700 m, Masivul Cozia, deși cu înălțimi modeste (1300–1500 m), se detașează net de regiunile limitrofe, apărînd ca un bastion izolat, ale cărui abrupturi marginale și creste centrale atrag atenția de la mari depărtări.

GEOLOGIA

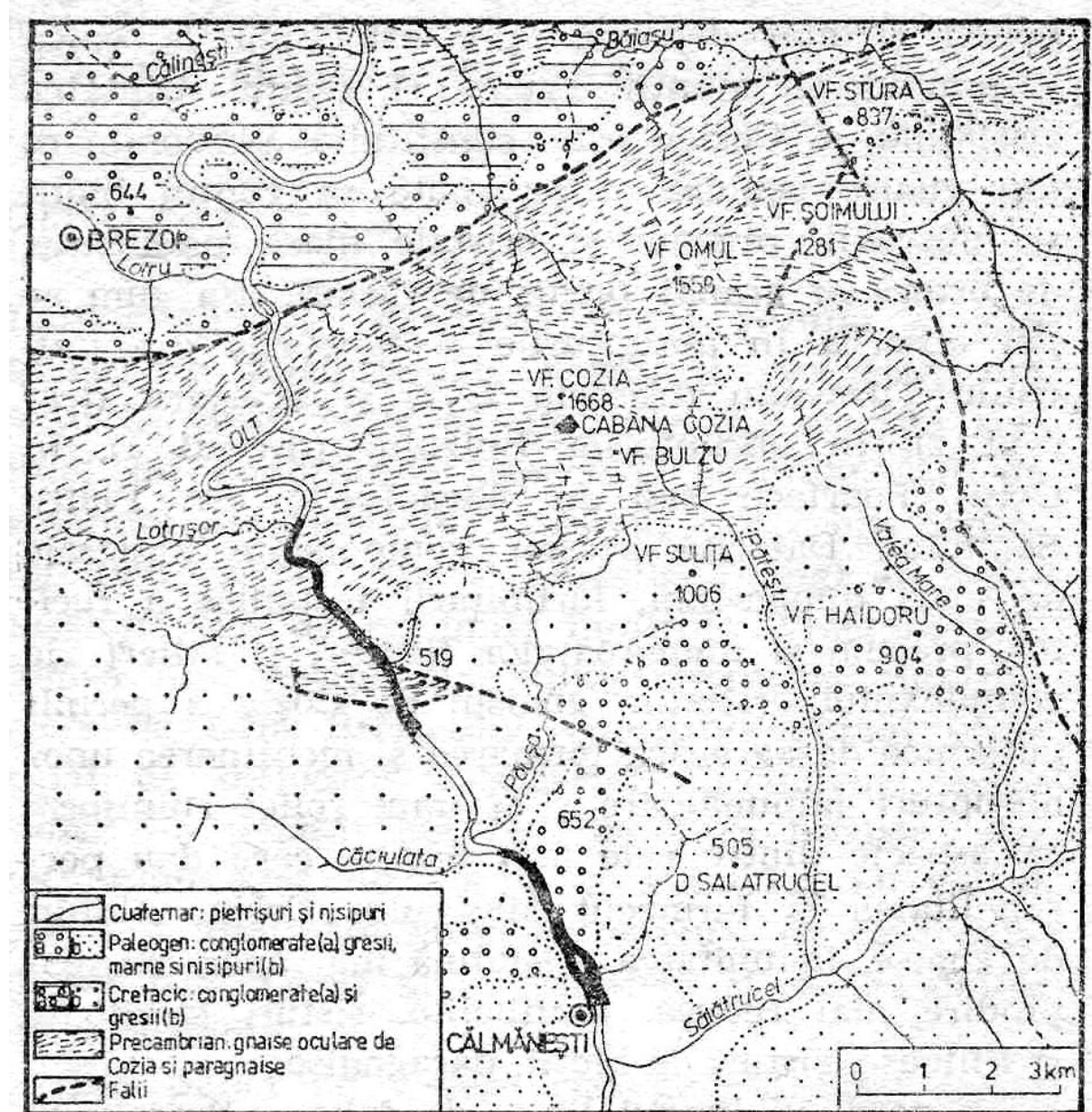
Individualitatea Masivului Cozia rezultă și din trăsăturile distincte ale alcătuirii geologice, din felul în care rocile și rupturile din scoarță (faliile) au condiționat aspectele generale sau de amănunt ale reliefului. Masivul Cozia are aspectul unui veritabil horst* cristalin, înălțat cu 800–1000 m față de regiunile limitrofe. Fractura tectonică din nordul masivului, cunoscută sub numele de falie Brezoiului, constituie planul principal de dislocare a scoarței, în lungul căreia Cozia s-a detașat net față de Țara Loviștei, determinînd abruptul nordic al muntelui, cu văi și culmi prăpăstioase greu de parcurs, pe care drumețul este sfătuit să le ocolească și să le admire de la distanță.

Din punct de vedere geologic, Masivul Cozia se încadrează în zona cristalină și sedimentară a părții centrale a Carpaților Meridionali, fiind alcătuit din două unități structurale principale: unitatea central-nordică a formațiunilor cristaline și unitatea periferică a formațiunilor sedimentare.

Unitatea central-nordică a formațiunilor cristaline, în care au fost tăiate impunătorul defileu al Oltului în partea de vest și micul defileu al Balașului în partea de nord-est, are cea mai mare extindere. Se dezvoltă sub forma unei fișii cu orientare generală est-vest, ce se continuă atît în Munții Narățu, dincolo de Olt, cît și în culmea Poiana Spinului (între văile Băiașu și Topolog) și mai departe, spre est, pînă la valea Vîlsanului și munții Frunți și Ghițu. Unitatea cristalină a Coziei este constituită predominant din gnaise oculare și rubanate ce conțin biotit și muscovit, precum și cristale mari, noduloase, de ortoză și granat (gnais de Cozia), așa cum se pot observa în abrupturile și tancurile din muchiile Turneanu (traseele 2, 7) și Scorțaru (tra-

* Porțiune a scoarței terestre mărginită de falii și înălțată deasupra regiunilor vecine.

seul 2), în abrupturile Bulzului (traseul 1), în Colții Foarfecii sau în abrupturile din Piatra Șoimului. Datorită acestor componente minerale de mari dimensiuni, fărâmițării tectonice a rocilor, precum și numeroaselor fisurări și falieri ale complexului cristalin, gnausul de Cozia a permis puternice dezagregări, formarea și menținerea unor abrupturi impunătoare și a unui relief ruiniform cu aspecte dintre cele mai bizare, care dau personalitatea și farmecul Masivului Cozia. Alături de gnaise, în unitatea cristalină mai apar, cu răspândire mai redusă, amfibolite, șisturi cloritoase și filitoase, șisturi cu biotit, paragneise.

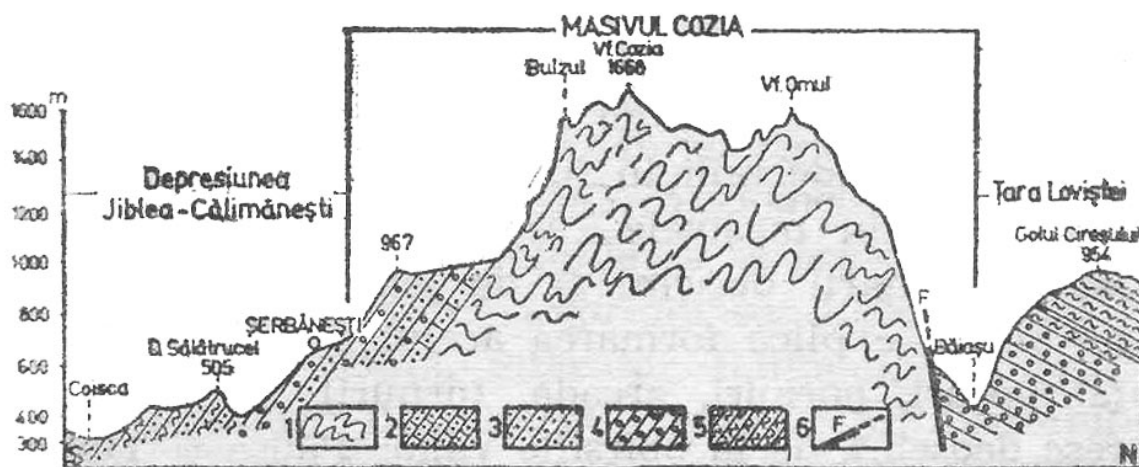

Masivul Cozia – harta geologică

În nord, în lungul liniei de falie a Brezoiului, formațiunile cristaline ale Coziei vin în contact direct cu rocile sedimentare mai moi și mai puțin rezistente din Țara Loviștei. În schimb, în sud, cristalinul se afundă sub formațiunile sedimentare, contactul nemaifiind la fel de tranșant.

Unitatea periferică a formațiunilor sedimentare cuprinde partea de sud a Masivului Cozia și corespunde unui relief mai domol, mai puțin accidentat și cu înălțimi sub 950–1000 m. Sub

raport petrografic, această stivă de roci sedimentare este alcătuită dintr-o fișie îngustă de calcare recifale cu rudiți (scoici de dimensiuni foarte mari ce trăiau în apele calde ale mării cretace, fixate pe stîncile din apropierea țărmului), situate în sud-estul masivului, între văile Păușa și Pătești, din conglomerate cu elemente de gnaise, micașisturi și cuarțite, dar mai ales din gresii dispuse în strate de grosimi metrice, așa cum pot fi observate pe traseul turistic 2, în bazinetul de la Turnu (roci în care sînt săpate chiliile din curtea mănăstirii), pe valea Păușa (traseul 14), sau în lungul șoselelor de pe dreapta Oltului în amonte de Cozia și de pe stînga Oltului în avale de baraj. Aceste roci sedimentare s-au depus acum circa 60–100 milioane de ani pe țărmul mării cretace (sfîrșitul erei mezozoice) de la periferia sudică a Carpaților Meridionali. Spre sud și sud-est sedimentarul cretacic pătrunde sub formațiunile paleogene (marne și conglomerate), mai noi și mai puțin rezistente, contactul cu acestea reprezentînd, în mare, și limita Masivului Cozia față de depresiunile submontane Poiana și Jiblea-Călimănești.

Profil transversal pe direcția S-N: 1. gnais ocular de Cozia și paragneise; 2. calcare recifale; 3. gresii; 4. conglomerate; 5. marne și argile; 6. falii

RELIEFUL

Masivul Cozia, privit pe direcția de curgere a Oltului, are o pronunțată asimetrie între versantul nordic, foarte abrupt de-a lungul faliei Brezoiului, și versantul sudic mai prelung, cu pante mai domoale. Ridicarea în bloc și străpungerea sedimentarului cretacic și paleogen de către gnaisul de Cozia, distribuția neuniformă a formațiunilor geologice, înălțarea mai accentuată a zonei cristaline, precum și diversitatea de modelare de-a lungul timpului, determinată de modificarea continuă a climei (de la cea tropicală și mediteraneană) de acum 15–20 milioane ani pînă la cea subpolară (de acum circa 10–30 mii ani), au condiționat caracterele de ansamblu ale reliefului Coziei: etajarea aproape concentrică a treptelor hipsometrice de la 300 m pînă la peste 1600 m, orientarea radiară a culmilor și văilor către șirul de depresiuni periferice, gruparea culmilor mai înalte, sub formă de muchii și vîrfuri ascuțite însoțite de numeroase abrupturi, în limitele gnaisului de Cozia din partea central-nordică și a culmilor mai joase, mai domoale, în partea de sud, în arealul rocilor sedimentare. Tectonizarea puternică a gnaiselor și a șisturilor cristaline a amplificat procesele de dezagregare prin îngheț și dezgheț, îndeosebi în timpul cuaternarului, cînd pe văile din masivele carpatice înalte se instalaseră ghețarii de circ și de vale. Numai astfel ne putem explica formarea acelu relief ruiniiform (abrupturi, hornuri, arcade, turnuri), de un pitoresc deosebit, de la obîrșiile văilor Păușa și Turnu sau din muntele Omul, Pietra Șoimului și Sturu.

Aceste condiționări tectonice, structurale și climatice, sub care au avut loc formarea și evoluția reliefului, au impus conturarea în cadrul Masivului Cozia a două sectoare, cu aspecte și valori morfometrice diferite, respectiv cel central-nordic și cel sudic.

Sectorul central-nordic situat în general la înălțimi de peste 1000 m, dar coborînd către Olt pînă la 300 m, aparține aproape în întregime formațiunilor cristaline. El cuprinde culmile Usturoaia, Roșiei, Turneanu, Scorțaru, Armăsarului, Urzicii, Graiul Jangului, Muchia Boldanului, Vîrful Omul, care, toate, converg către vîrful dominant al masivului – Cozia (1668 m). Majoritatea au aspectul unor muchii în trepte din care se ridică unele vîrfuri ascuțite sau turnuri stîlcoase. Versanții au înclinări de peste 35°, ajungînd frecvent, pe clina nordică și vestică, la peste 50–55° și chiar la abrupturi cu înălțimi de cîteva zeci sau chiar sute de metri (Colții Foarfecii, Pietrele Vulturilor, pereții Bulzului, pereții Gardului etc.). Văile sînt și ele puternic adîncite față de culmile ce le încadrează, realizînd o energie de relief de 350–450 m. Căderea bruscă a pantelor a impus și rețelei hidrografice un profil longitudinal în trepte, cu numeroase repezișuri și căderi de apă (cascada Gardului, repezișurile Urzicii, Bulzului, Păteștilor, Roșiei), panta generală a talvegurilor menținîndu-se frecvent la 300–400 m/km.

Sectorul sudic, mai coborît, cu altitudini de 600–1000 m, se extinde, în general, pe formațiunile sedimentare (gresii, conglomerate, calcare) cretacice și cuprinde culmile ce se orientează spre sud și sud-est, către Depresiunea Jiblea-Călimănești: Păușa, Sulița, Sitarului, Căliman, Haidorului, Cocinilor, Dealul cu Coacăză. Au aspectul unor coame prelungi, mai puțin înclinate decît cele din sectorul central-nordic. Energia de relief este mai redusă, văile adîncindu-se doar cu 200–250 m. Din aceleași motive declivitatea versanților nu depășește decît în cazuri rare 15–20°. Văile sînt mai largi, cu puține repezișuri, iar înclinarea talvegurilor este în medie de 70–100 m/km. Pe majoritatea acestor văi pătrund drumuri și poteci ce pornesc din satele învecinate din Depresiunea Jiblea-Călimănești.

Masivul Cozia se încadrează în munții cu altitudine mijlocie din țara noastră, înălțimile de peste 1000 m ocupînd doar circa 20% din suprafața sa. Altitudinile cele mai mari se găsesc în partea centrală, acolo unde vîrfurile ce se profilează din cele două culmi principale, care se sudează perpendicular în Vîrful Cozia (Ciuha Mare), depășesc frecvent 1550 m: Rotunda 1593 m, Cozia (Ciuha Mare) 1668 m, Babolea 1538 m, Omul 1558 m, situate pe direcție generală sud-vest-nord-est, Ciuha Mică 1629 m, Durducul (Crucea Ciobanului) 1568 m și Bulzu 1560 m, ce se înșiruie la distanțe foarte apropiate pe direcție nord-vest-sud-est. Din aceste culmi centrale, ce au caracterul unui important nod orohidrografic, se ramifică radiar culmile secundare care coboară către defileul Oltului și către depresiunile marginale, realizînd o amplitudine hipsometrică de circa 1300 m și respectiv de 800–1000 m.

Muchia Usturoaia se desprinde către sud-vest din vîrful Rotunda (1593 m), la început sub denumirea de Muchia Turneanu și coboară rapid în trepte succesive, pînă în defileul Oltului, înregistrînd o pantă generală de circa 30%. Din ea se ramifică spre vest Muchia Armăsarului, care ajunge pînă în al doilea mare meandru al Oltului, cunoscut sub numele de Cîrligul Mare, iar spre sud Muchia Scorțaru, mai abruptă și mai dantelată, care, prin culmea Păușa, se prelungește pînă în valea Oltului. O notă de măreție și sălbăticie o dau numeroasele contraforturi, scurte și prăpăstioase, ce rămîn spre sud-vest și sud către Valea Seacă (Pietrele Vulturilor) și pîrîul Turnu (Muchia și Pietrele Roșiei).

Muchia Vlădesei formează interfluviul principal dintre văile Păușa și Pătești. Se desprinde din Vîrful Cozia (1668 m) și coboară spre sud, prin dealurile Ursoaia, Sulița și Sitarului, pînă la 500–550 m în Depresiunea Jiblea-Călimănești.

Sectorul cel mai prominent, inclus în osatura centrală a masivului Cozia, se desfășoară între Vîrful Cozia și înșeuarea (975 m) de la obîrșia pîrîului Paltinului. Această muchie ascuțită și ferăstruită, constituită în exclusivitate din gnaise, domină prin vîrfurile, turnurile, custurile și abrupturile sale prăpăstioase întregul edificiu al Coziei. Aici întîlnim vîrfurile proeminen-

te Ciuha Mică (1629 m), Durducu (1568 m), Bulzu (1560 m), separate între ele prin curmături adânci și periculoase, iar lateral, spre sud-vest, muchia dantelată a Foarfecii și abrupturile Gardului, din care pornesc numeroasele scocuri ce formează obârșia ramificată a pârului Păușa.

Plaiul Haidorului, interfluviul dintre Valea Mare și pârul Pățești, începe din înșeuarea adâncă (1190 m) de sub Plaiul Mocirlele. După o denivelare de circa 200 m coboară spre vest, printr-o culme domoală și prelungă, pînă în Depresiunea Jiblea-Călimănești, unde ajunge la altitudini de 450–500 m.

Plaiul Mocirlele se desprinde spre sud-est din înșeuarea largă cu același nume (1427 m) dintre vîrfurile Babolea (1538 m) și Poarta de Piatră (1483 m). Este o culme scurtă, ușor arcuită, ce separă obârșiile pîraielor Roșia, Sîmnicianului, Cetății și Valea Mare, ale cărei altitudini se mențin între 1400 și 1250 m. Din ea se desprind spre sud-est culmi de 800–950 m, domoale și prelungi, ce coboară către satul Dîngești, respectiv Pleașa, Cocinilor și Dealul cu Coacăză. Spre Depresiunea Poiana, pe direcție aproape estică, Plaiul Mocirlele se prelungește cu Dealul Groșilor.

Muchia Șirul de Pietre pornește din Vîrful Omul (1558 m) către est-nord-est și, după ce se menține pe o lungime de circa 1,5 km la înălțimi de 1500–1550 m, coboară brusc către Pietrele Șoimului (Vîrful Șoimului 1281 m), adevărată cetate de piatră ai cărei pereți înnegriți de vreme cad vertiginos pînă în albia văii Roșia.

După altă denivelare de aproape 400 m, pe direcție nord-nord-est, se conturează Culmea Sturului (Vf. Sturu, 837 m) terminată și ea către valea Balașului prin puternice contraforturi de stîncă. Tot din Culmea Șirul de Pietre și tot către nord se desprind alte două muchii ascuțite și crenelate, cu versanți abrupti, ce cad în pantă accentuată către Țara Loviștei. Sînt Claia de Piatră și Mățăriile, separate de valea îngustă a Urloului.

Muchia Mavrei, interfluviul principal dintre pîraiele Băiașu și Lotrișor, se individualizează ca un aliniament orografic principal al Masivului Cozia. Ea se ramifică din Vîrful Omul către nord-vest prin Muchia Căprăriile și coboară în pantă accentuată (36%) pe o lungime de circa 2 km, după care, pătrunzînd în stiva de roci sedimentare a Țării Loviștei, se prelungește în pantă domoală (10%) pînă în valea Oltului.

Muchia Boldanului care pornește din Vîrful Rotunda (1593 m) către nord are pînă pe la altitudinea de 750 m toate caracterele culmilor centrale ale masivului dezvoltate pe rocile dure de gnais: versanți abrupti cu numeroase contraforturi stîncoase, cădere rapidă și în trepte către periferie. Mai jos de 750 m se aliază și ea, sub numele de Muchia Lotrișorului, culmilor netede ce formează suita de dealuri din partea de sud-vest a Țării Loviștei. Din Muchia Boldanului se ramifică spre nord-vest și vest numeroase culmi secundare, priporoase ce cad rapid, în trepte succesive, pînă în defileul Oltului (Gruicul Jangului, Muchia Urzicii).

REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

Caracterul hidrografic dominant al regiunii îl constituie orientarea radiară și divergentă a văilor, care își au obârșia în nodul orohidrografic din partea centrală a masivului, între vîrfurile Cozia și Omul. Periferic ele sînt colectate de o rețea inelară ce înconjură și delimitează muntele: Oltul împreună cu cei doi afluenți ai săi, Băiașu și Coisca (Sălătrucel). Configurația respectivă este impusă atît de poziția izolată a Masivului Cozia, cît și de faptul că acesta este delimitat marginal de întinse arii depresionare (Țara Loviștei, Poiana și Jiblea-Călimănești). Întreaga rețea hidrografică a Coziei aparține deci bazinului Oltului, acestuia revenindu-i direct sau prin intermediul Băiașului și Sălătrucelului toate apele scurse de pe suprafața masivului.

Rîul Olt, care mărginește Masivul Cozia în partea sa vestică, străbate, pe o lungime de circa 14 km (între Vărătica și Călimănești), ultima străpungere transversală a Carpaților – defileul de la Cozia – croindu-și pe acest tronson o vale îngustă de o deosebită frumusețe, prinsă în chingile abrupturilor stîncoase ale Masivului Cozia, pe de o parte, și ale Munților Năruțu,

pe de altă parte. Pe acest sector al defileului, Oltul are un debit mare de apă, transportând în medie 140 m³/s, dar ajungând în lunile foarte ploioase la cantități de peste 10 ori mai mari; la viitura din 1975 Oltul a avut un debit maxim de peste 2000 m³/s.

Curgerea tumultuoasă și învolburată de altădată a fost îmblinzită. Forța imensului șuvoi de apă este folosită în prezent la producerea energiei electrice. În lungul Defileului Oltului de la Cozia au fost astfel construite două mari baraje și hidrocentrale: la Călimănești (volumul brut al lacului = 5 milioane m³; puterea instalată = 38 MW) și Turnu (volumul brut = 16 milioane m³; puterea instalată = 70 MW), a treia construcție fiind în lucru la Gura Lotrului. Turistul poate admira măreția acestor construcții și plusul de pitoresc pe care lacurile îl dau văii Oltului.

Pîrîul Băiașu drenează partea de sud a Țării Loviștei, precum și versanții nord-estici și norici ai Coziei, avînd în total o lungime de 17 km și o suprafață a bazinului de 89 km², în cursul său superior, pînă la micul defileu de la Pripoare, colectează apele de pe clina nord-estică a Masivului Cozia, avînd ca afluenți mai importanți cursurile torențiale ale văilor Sîmniceanu, Roșiei și Șasei (La Comori). După îngustarea de la Pripoare, pîrîul Băiașu primește pe partea stîngă apele colectate de pe versantul nordic al Coziei (Sturului, Urloiu, Călugăreasa, Pîrîul Oii, Piatra Acră, Mocirlele), după care confluează cu Oltul în dreptul haltei C.F.R. Cornet.

Pîrîul Coisca (Sălătrucel), al doilea pîrîu de centură al Coziei, ce drenează apele de pe versanții sud-estici și sudici ai acesteia, dar și din întreaga depresiune subcarpatică Jiblea-Călimănești, are o suprafață a bazinului de 95 km² și o lungime de 15 km. Comparativ cu văile nordice, afluate ale Balașului, mai scurte și cu pantă foarte accentuată, văile din partea de sud a Coziei sînt mai alungite și cu suprafață de drenaj mai mare. Dintre acestea amintim: **pîrîul Brădișor** cu afluentul său Valea Mare, care își au obîrșia sub Plaiul Mocirlele, și **pîrîul Pățești** cu frumoasele Chei ale Cetății, tăiate în gnaisul de Cozia. Pîrîul Coisca se varsă în Olt la circa 1 km în avale de barajul de la Călimănești.

În afară de apele colectate prin intermediul celor două pîraie ce înconjoară pe trei laturi Cozia, Oltul mai primește direct o serie de afluenți cu obîrșia în partea centrală înaltă a masivului: **Lotrișorul**, format în cursul superior de văile Slamnicului și Tisei, cu obîrșiile între vîrfurile Claia cu Brazi și Omul, **Odăilor, Văraticii, Slamnei, Armăsarului, Alunul, La Clopot, Roșia, Turnu, Mușețel și Păușa** – cu obîrșia sub abrupturile dintre muchiile Scorțaru și Vlădesei.

CONDIȚII CLIMATICE

Prin așezarea sa în apropierea paralelei de 45° latitudine nordică, Masivul Cozia se încadrează în plină zonă temperată, înregistrînd astfel caracteristicile generale ale acesteia atît în valorile parametrilor climatici, cît și în variația anotimpuală și anuală a acestora. Amplitudinea altimetrică de 1000–1200 m față de ariile depresionare limitrofe impune o etajare evidentă a climei, surprinsă în modificarea valorilor temperaturilor aerului, precipitațiilor etc., o dată cu creșterea înălțimii reliefului. De asemenea, existența culoarului Oltului cu direcție nord-sud, a depresiunilor periferice și a văilor radiare, ce pătrund pînă în partea centrală a masivului, modifică circulația generală a maselor de aer, favorizînd direcționarea locală a acestora, cu repercusiuni în distribuția valorilor precipitațiilor, cît și a celorlalți parametri climatici. Astfel, pătrunderea aerului mai cald, dinspre sud, pe văile Turnu, Păușa și Pățești pînă către obîrșia lor, dar și insolația mai mare și supraîncălzirea stîncilor de pe brînele și abrupturile lipsite de vegetație, impun un topoclimat mai cald și mai uscat, spre deosebire de versanții nordici și nord-vestici din calea maselor de aer mai reci și mai umede. Aceste diferențieri climatice locale fac posibile diferențierile evidente din structura vegetației.

Temperatura medie anuală din Masivul Cozia scade treptat cu altitudinea, de la +10°C în valea Oltului (Călimănești) pînă la +3°C pe culmile de peste 1550 m, ceea ce revine o scădere de aproape 0,6°C la o creștere altimetrică de 100 m. Iarna, în luna ianuarie, amplitudinea termică este ceva mai redusă, înregistrîndu-se în medie valori de -6°C pe vîrfurile Cozia și -2°C la Călimănești, deci un gradient termic doar de 0,3°C la 100 m. Vara, în luna iulie, temperatura medie se desfășoară între +14° și +20°C. Data medie de apariție a temperaturilor mai mari de 0°C este 21 februarie în valea Oltului și 1 martie pe culmile înalte ale masivului. Temperaturile medii zilnice pozitive se mențin pînă în jurul datei de 1 decembrie și respectiv 21 noiembrie, după care valorile medii zilnice rămîn frecvent sub 0°. Pe culmile înalte ale masivului înghețul poate să apară în jurul datei de 1 octombrie și să dureze pînă în prima decadă a lunii mai, pe cînd în valea Oltului intervalul de îngheț se desfășoară între a doua decadă a lunii octombrie și a doua decadă din aprilie (vezi tabel).

Stația COZIA (1573 m alt.)

Parametri climatici	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Anual
Temperatura aerului (°C)	-6,4	-6,8	-2,4	1,3	6,7	10,4	11,2	11,3	9,2	4,9	-1,1	-4,1	3,3
Precipitații (mm)	39	30	52	66	123	246	99	57	45	87	49	122	1015
Grosimea stratului de zăpadă (cm)	57	68	69,5	23,7	-	-	-	-	-	-	2	33,7	42,3
Număr de zile total senine	5,3	5,5	4,5	1,7	2	3	3	5,5	8,3	7,6	7	4	57,4

Precipitațiile atmosferice înregistrează și ele valori diferențiate, în funcție de treptele altimetrice. Astfel, zona înaltă montană primește în medie 1200 mm anual, cantitatea de precipitații scăzînd pînă la 700 mm în valea Oltului și depresiunile marginale. Gradientul pluviometric realizat este cu puțin mai mare de 40 mm la 100 m diferență de nivel. Sînt însă ani cînd datorită activității intense ciclonale sau anticiclonale cantitățile de precipitații sînt mai mari (de exemplu în anii ploioși 1971, 1974) sau mai mici (în anii secetoși 1977, 1983) cu 150–200 mm decît valorile medii multianuale. Această cantitate totală de precipitații se repartizează însă diferit de la o lună la alta sau de la o zi la alta, în funcție de frecvența deplasării maselor de aer și a fronturilor atmosferice, precum și a gradului de dezvoltare locală a proceselor pluviogenetice, acestea din urmă cu activitate preponderentă în timpul verii. Sub raportul distribuției lunare, precipitațiile înregistrează în cursul anului două creșteri: una la sfîrșitul primăverii și începutul verii, respectiv în lunile mai–iulie, cînd cad 47% din totalul cantităților anuale de precipitații, și a doua mai mică, spre sfîrșitul toamnei, în lunile octombrie–noiembrie. Cele mai puține precipitații cad în lunile de iarnă, decembrie și ianuarie, precum și la începutul primăverii. În timpul lunilor de vară, datorită intensificării fenomenelor termoconvective, sînt zile cînd cantitățile de ploaie căzute în 24 de ore ajung la valoarea mediilor lunare, cînd într-o singură zi poate ploua pentru întreaga lună: 82,5 mm – 30 iunie 1955 la Stînișoara, 144 mm – 11 iunie 1941, 96 mm – 11 mai 1973, 60 mm – 2 iulie 1975 și 5 iulie 1977 la Călimănești. Iarna precipitațiile cad sub formă de ninsoare, înregistrîndu-se în medie 30 pînă la 80 zile cu ninsori, iar stratul de zăpadă menținîndu-se 60–120 zile anual.

Vînturile dominante sînt cele din nord și nord-vest și afectează culmile înalte și versanții nordici dar, datorită canalizării lor în lungul Oltului afectează și versanții vestici ai Coziei. Cu pondere mai mică se fac simțite și vînturile dinspre sud și sud-vest.

VEGETAȚIA

Sub acest aspect Masivul Cozia reprezintă un unicat al Carpaților Meridionali, în sensul că pe un spațiu restrâns, oarecum izolat față de restul lanțului montan, se întâlnesc numeroase specii de plante, unele dintre ele specifice numai acestui teritoriu (specii endemice).

Vegetația dominantă a Coziei o constituie pădurile încheiate care acoperă circa 80% din suprafața masivului. Acestea, cu o mare varietate de specii, urmează o etajare aproape normală, după cum vom observa în ascensiunile de pe versanții nordici, dar cu unele modificări pe cei sudici, datorate intensificării maselor de aer mai cald.

Pădurile de gorun (*Quercus petraea*) în amestec cu fagul (*Fagus sylvatica*) formează un brîu aproape continuu pe versanții sudici și sud-vestici ai Coziei (Lotrișor, Turnu, Armăsaru, Păușa), urcînd însă pe abrupturile Bulzului și Foarfecii pînă la 1350 m; aici, în Cozia, întîlnim astfel cea mai înaltă limită a gorunului de pe teritoriul țării noastre. Ca urmare a climatului de adăpost și a influențelor maselor de aer meridionale, mai calde, tot pe traseele de pe versanții sudici și sud-vestici vom observa numeroase specii termofile ca teiul (*Tilia tomentosa*) – foarte răspîndit pe versantul stîng al Oltului și în bazinul văii Turnu (pădurea Roșia), mojdrea-nul (*Fraxinus ornus*), scumpia (*Cotinus coggygia*), frăsinelul (*Dictamnus albus*) etc. Un loc deosebit îl ocupă plantațiile de nuc (*Juglans regia*), care tot datorită climei mai blînde veștează pînă la înălțimi de 800 m, așa cum se poate observa în jurul Stînișoarei.

Pădurile de fag în amestec cu molidul (*Picea excelsa*) și bradul (*Abies alba*) ocupă în general suprafețele cele mai mari, avînd o extindere deosebită pe versanții estici, nordici și nord-vestici ai Coziei. Ele se dezvoltă la altitudini de 800–1200 m, dar coboară spre valea Oltului pînă la 300–400 m.

Pădurile de molid, cu puține exemplare de brad, se întind de la 1200 m în sus, fiind în general slab reprezentate în Masivul Cozia. O frumoasă pădure de acest fel se află totuși în înșeuarea Bulzului de unde coboară pe Muchia Vlădesei pînă spre Colțul lui Damaschin, iar spre est se continuă cu mici întreruperi pînă pe vîrfurile Cozia, devenind mai viguroasă pe versanții nordici dintre vîrfurile Rotunda și Omul. În această parte înaltă a Coziei, dar și pe muchiile mai joase, unde predomină abrupturile și stîncăriile (circa 8% din suprafața Coziei), vegetația lemnoasă devine mult mai variată, mai interesantă și mai frumoasă. Aici, printre pîlcurile de molid apar numeroase exemplare de anin de munte (*Alnus viridis*), mestecăn (*Betula peadula ssp. Coziae*), pin (*Pinus silvestris*), care, agățate de abrupturi, brîne și polițe dau, prin varietatea lor coloristică, mai ales în timpul toamnei, o frumusețe deosebită peisajului. Pe pereții abrupti ai Bulzului, Durducului și Foarfecii întîlnim eleganta și frumoasa floare de colț (*Leontopodium alpinum*), simbolul de totdeauna al drumeților montani.

Pășunile și fînețele, care nu au o extindere prea mare în masivul Cozia (doar 8% din suprafață), apar sub forma unor mici poieni în interiorul pădurilor de fag și molid, ele rezultînd în urma defrișării acestora. Mici poienite și terenuri acoperite cu iarbă se mai întîlnesc pe brînele abrupturilor și între stîncăriile Bulzului și Foarfecii. Dar și acestea sînt de multe ori acoperite cu mesteceni și sălcii pitice (*Salix reticulata*) sau cu tufe de ienupăr (*Juniperus sabina*), măceș (*Rosa villosa ssp. Coziae*), afîn (*Vaccinium myrtillus*), coacăz (*Brukenthalia spiculifolia*). De primăvara pînă toamna tîrziu poienile Coziei sînt frumos împodobite cu flori multicolore: brîndușa de munte (*Crocus heuffelianus*), sînsîneii de munte (*Pulsatilla alba*), ochiul găinii (*Primula minima*), stînjeneii de munte (*Iris ruthenica*, *Iris dacica*), garofița (*Dianthus kitaibelii ssp. spiculifolius*), ciuboțica cucului (*Primula veris ssp. columnae*), rotoțelele Coziei (*Achillea coziana*), pesma (*Centaurea stoebe*), degetăruțul (*Soldanella montana*), ciucușoară (*Alyssum murale*), toporaș multicolor (*Viola tricolor*), usturoi sălbatic (*Allium ochroleucum*), cimbrîșor (*Thymus chamaedrys*) etc.

Sub aspect floristic, masivul Cozia prezintă de asemenea unele particularități ecologice determinate de microclimatul și expoziția versanților, de condițiile de solificare, de influența

maselor de aer nordice sau sudice, care au permis existența pe un spațiu restrâns a unui mare număr de specii, aproape 800, ceea ce reprezintă 1/5 din speciile care cresc pe teritoriul țării noastre; întrepătrunderea la altitudini relativ joase (350–1600 m) a elementelor alpine și sub-alpine (20 specii) cu cele termofile (17 specii); prezența unui mare număr de specii endemice. Bogăția floristică a Masivului Cozia rezultă și din faptul că din totalul speciilor semnalate 86% provin din regiunea central-europeană, 0,3% din cea caucaziană, 3,2% sînt specii alpine și subalpine (lîna caprelor – *Cerastium alpinum ssp. lanatum*, firuța – *Poa viola- ceea*, saxifraga – *Saxifraga pedomontana ssp. cymosa*, *S. stellaris*, aninul de munte – *Alnus viridis*, floarea de colț – *Leontopodium alpinum*, afinul – *Vaccinium myrtillus* etc.), 2,4% sînt termofile – frecvente pe versanții sud-vestici și sudici pînă la 1000 m altitudine (teiul, nucul, mojdreanul, scumpia, rotoțelele Coziei, ciucușoară, pesma etc.), 8,1% sînt endemice pentru țara noastră, din care 2,3% sînt specii endemice Coziei: mesteacănul de Cozia, trandafirul de Cozia (*Rosa villosa ssp. Coziae*), măceșul argeșan (*Rosa argeșana*), rotoțelele Coziei, pesma. Măceșul sau trandafirul sălbatic de Cozia acoperă în tufe dese versanții abrupti ai Scorțarului, printre care se strecoară ca o alee poteca marcată cu bandă roșie (traseul 2).

Dintre plantele ocrotite amintim: floarea de colț, iedera albă (*Daphne blagayana*), laleaua peștiță (*Fritillaria meleagris*) și bărbușoara (*Erysimum comatum*).

Aceste curiozități floristice rar întîlnite pe teritoriul țării noastre capătă o semnificație științifică deosebită, motivînd măsurile de ocrotire impuse, precum și instituirea unei rezervații științifice complexe în partea centrală înaltă a Coziei, pe o suprafață de peste 5500 ha.

Solurile pe care se dezvoltă vegetația lemnoasă și erbacee a Coziei sînt, în general, cele brune, brun-acide, argiloiluviale, brune-podzolite, feriiluviale și brun-acide de pajiști subalpine. Se caracterizează printr-o aciditate ridicată și orizonturi de humus mai puțin dezvoltate.

FAUNA

Datorită faptului că Masivul Cozia este aproape complet împădurit, cu puține pajiști și poieni, fauna este și ea adaptată acestor condiții, o influență deosebită avînd-o și de astă dată, îndeosebi asupra prezenței și repartiției insectelor, stîncăriile înSORITE, majoritatea cu expoziție sudică și sud-vestică. Din marele număr de insecte întîlnite în poienițele Coziei amintim doar speciile endemice acestui masiv: *Choroippus ocroleucus*, *Isophia harzi*, *Odontopodissima carpathica*. În frunzișurile pădurii sau pe sub blocurile de stîncă întîlnim scorpionul mic (*Euscorpis carpathicus*).

Mamiferele sînt, în general, cele care își duc viața în pădurile de foioase și conifere: veverița (*Sciurus vulgaris*), pîrșul (*Glis glis*), care-și face cuibul în scorburile copacilor uscați, iar cu apariție mai rară jderul de copac (*Martes martes*), pisica sălbatică (*Felix silvestris*) și rîsul (*Lynx lynx*) – monument al naturii, lupul (*Canis lupus*). Dintre animalele cu valoare cinegetică sînt de semnalat: iepurele (*Lepus europaeus*), vulpea (*Vulpes vulpes*), mistrețul (*Sus scrofa*), cerbul (*Cervus elaphus*), căprioara (*Capreolus capreolus*) și ursul (*Ursus arctos*).

Păsările, care populează pădurile și ne încîntă în timpul excursiilor noastre cu aparițiile și cîntul lor melodios, sînt și ele numeroase: alunarul (*Nucifraga caryocatactes*), gaița (*Garrulus glandarius*), măcăleandru (*Erythacus rubecula*), ochiul bouului (*Troglodytes troglodytes*), bufnița mare (*Asio otus*), botgrosul (*Coccyzus coccyzus*), ciocîrlia moțată (*Galerida cristata*), mierla (*Turdus merula*), cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*), ierunca (*Tretastes bonasia*).

Dintre reptile amintim: șopîrla (*Lacerta agilis*), gușterul (*Lacerta viridis*) și vipera cu corn (*Vipera ammodytes*), întîlnită îndeosebi în locurile mai înSORITE ale stîncăriilor.

În apa și lacurile Oltului pescarii amatori își pot încerca îndemînarea la mreană (*Barbus barbus*) și clean (*Leuciscus gobio*), iar în apele repezi de la obîrșia pîrîului Pătești la păstrăvul indigen (*Salmo labrax*).

În urma prezentării componentelor sale naturale, Masivul Cozia ne apare ca o individualitate geografică distinctă, a cărei personalitate este impusă de frumusețea și varietatea reliefului, de clima, în general mai blînda, de bogăția și specificul vegetației și faunei. În excursiile pe care le vom face, străbătînd cărările marcate sau nemarcate, ne vom putea bucura din plin de priveliștile încîntătoare și interesante pe care Cozia, într-un spațiu restrîns, ni le oferă la tot pasul cu multă dărnicie.

Turism în masivul Cozia

Masivul Cozia posedă un valoros potențial turistic impus în primul rînd de existența, într-un spațiu relativ restrîns, a unui relief variat și de o rară frumusețe, a unei vegetații bogate cu numeroase specii endemice. El este pentru Carpații Meridionali ceea ce Ceahlăul și Ciucașul sînt pentru Carpații Orientali și, respectiv, Carpații de Curbură. Așezarea sa în apropierea văii Oltului, la intersecția unor importante drumuri comerciale, nu departe de cochetele stațiuni balneoclimaterice de la Călimănești – Căciulata și de o serie de monumente istorice și de arhitectură, îi conferă turistului posibilitatea îmbinării drumețiilor montane cu excursiile de agrement, mai ușoare, dar foarte dense în obiective valoroase și atrăgătoare legate nemijlocit de istoria, viața și realizările poporului român.

POTENȚIALUL TURISTIC

Potențialul turistic al Masivului Cozia este determinat de valoarea și estetica propriului peisaj, de prezența frumosului defileu al Oltului, de numeroasele monumente istorice și de arhitectură, care, deși nu se găsesc în interiorul masivului, sînt concentrate în imediata lui apropiere sau în stațiunea balneoclimaterică Călimănești – Căciulata.

Frumusețea și valoarea peisajului sînt impuse îndeosebi de relief din care se remarcă:

- Vîrfurile Cozia sau Ciuha Mare (1668 m), cu abrupturile impunătoare dinspre scocurile de la obîrșia pîrîului Tisa (traseele 1, 2 și 5);
- Vîrfurile Omul (1558 m), un important nod orohidrografic din care se desprind lateral culmile stîncose Căprăriile, Mățăriile, Șirul de Pietre (traseul 6);
- Durduc sau Crucea Ciobanului (1 568 m), cu abrupturile Gardului de la obîrșia Păușei, un frumos punct de perspectivă asupra abrupturilor Bulzului, Colților Foarfecii și văii Oltului (traseul 1);
- Vîrfurile Bulzu (1560 m), detașat ca un turn prăpăstios deasupra Muchiei Vlădeșei;
- Vîrfurile Șoimului (1281 m), important punct de perspectivă asupra văii Roșia și părții de est a Coziei (în apropierea traseului 6);
- Vîrfurile Sturu (837 m), situat în muntele cu același nume, izolat de Cozia, spre Țara Loviștei, de către valea Șasei (în apropierea traseului 6);
- Țurțudanele Urzicii, vîrfuri și tancuri de piatră, parțial împădurite, mărginite de abrupturi înșiruite pe Muchia Urzicii (traseul 5);
- Muchia Turneanu, continuată spre Olt cu muchiile Urzicii și Roșiei, înșiruire de tancuri și vîrfuri stîncose cu numeroase abrupturi (Pietrele Vulturilor spre valea Zăvodului sau Valea Seacă, Pietrele Roșiei spre valea Turnu (traseele 2, 5 și 7);
- Muchia Scorțaru, pe sub care se strecoară traseul 2, cu vîrfuri stîncose și abrupturi spre văile Turnu și Zăvodu (Valea Seacă);
- Culmea Șirul de Pietre, îngustă, cu vîrfuri și polițe stîncose (traseul 6);
- Colții Foarfecii, muchie stîncosă, abruptă, ce separă scocurile Văii Seci (Zăvodului) și Gardului de la obîrșia Păușei;
- Gruiul Jangului, cu abrupturile îndreptate spre valea Slamnei, vizibilă din traseul 5;
- Muchia Căprăriile, cu pereți abrupti și colțuri de stîncă ce cad spre obîrșia văii Slavei, vizibilă din traseele 6 și 8;

- Stîncă „Turnul lui Traian” sau „Turnul lui Teofil“ (519 m), proeminență stîncoasă spre Olt a Muchiei Trăsnite, ce domină Poiana Bivolari și barajul lacului de acumulare de la Turnu; aici a existat un vechi turn de veghe și tot aici au fost descoperite urme materiale din epoca fierului;
- numeroase îngustări ale văilor, cu pereți abrupti, aproape verticali, adevărate chei sau mici defileuri cum sînt cele de pe văile Bulzului, între Vlădeasa și Durduc (traseul 1), de la obîrșia pîraielor Tisa, între vîrfurile Cozia și Steiul (traseele 1, 5), Roșia, Păteștilor, Cetății, Sturului, micul defileu al Băiașului de la Pripoare;
- cascadele Gardului (pe pîrîl cu același nume), De sub încuietori (pe pîrîl Bulzului) și numeroase alte repezișuri;
- stînci izolate sau grupate, în formă de turnuri, ace, piramide sau cu aspecte bizare, unele adevărate chipuri de piatră, rezultate în urma dezagregării gnaisului de Cozia, concentrate cu precădere în Muchia Turneanu (pe versantul dinspre pîrîl Zăvodu), în Colții Foarfecii, în pereții Bulzului, în abrupțiunile Ciuhăi Mari, Omului și Sălbaticului;
- porțile de piatră ale Coziei, adevărate arcuri de triumf naturale, modelate în stîncă: Poarta de Piatră (traseul 6 a), Poarta Mioarelor, Poarta Foarfecii, Poarta Cetății, Poarta Ursului, Poarta Stinișoarei, Poarta Turnului etc.;
- mici grote dezvoltate prin dezagregarea pe fisurile rocilor: Peștera din Cale (traseele 1, 3), Sălbaticului sau Mecetul Pustnicului (traseul 11), Grota Haiducului (traseul 1), Grota Urșilor etc.

Rezervația naturală complexă a Coziei. Cuprinde pe o suprafață de peste 5500 ha zona înaltă, de peste 1100 m, a masivului și include reliefurile dezvoltate pe gnaisul de Cozia, numeroase specii de plante alpine, subalpine (lîna caprelor, firuța, aninul de munte, afinul) și termofile (mojdreanul, scumpia, rotoțelele Coziei, pesma) care se întîlnesc într-un singur areal, precum și numeroase plante endemice (trandafirul de Cozia, măceșul argeșean, pesma Coziei, rotoțelele Coziei) și plante rare (garofița de munte, iedera albă, laleaua pestriță, mixandrele de stîncă). Valoarea de necontestat pe care această rezervație o acordă Coziei impune și din partea drumeților respect și ocrotire.

Defileul Oltului de la Cozia. Ultima poartă transcarpatică a Oltului în drumul său spre Dunăre tatonează masivul în partea sa vestică și îi imprimă un plus de frumusețe și măreție. Oltul, spunea Cezar Bolliac după ce a vizitat aceste meleaguri, „este cel mai frumos rîu al României și toți poeții noștri naționali l-au cîntat, fie pentru frumusețea malurilor sale, fie pentru aducerile aminte pe care le evocă...” Și într-adevăr fantasticul spectacol pe care-l oferă Oltul în defileul de la Cozia și pe tot parcursul său pînă la ieșirea din munți, la Călimănești, a fost din plin admirat de marii noștri cîntăreți ai naturii și ai marilor frămîntări sociale de la sfîrșitul secolului al XIX-lea, printre care amintim pe Grigore Alexandrescu, Dimitrie Bolintineanu, Alexandru Odobescu, Mihai Eminescu, Alexandru Vlahuță și Octavian Goga.

În *Cartea Oltului*, Geo Bogza, de-a dreptul impresionat de încheștarea apelor învolburate ale Oltului cu „aprigul munte” care întrece „tot ce s-a văzut pînă acum”, scrie: „Pornind de pe temelii colosale, un perete negru, încruntat și implacabil, asaltează zenitul. Din zidăria lui sute de stînci par gata să se desprindă și să cadă înapoi, asemeni stropilor azvîrliți de trepidația surdă a taluzurilor. Purtat de un nepotolit tumult, aprigul munte urcă tot mai sus, răbind, cu recea-i vinețeală, azurul...”. În fața lui, pe celălalt mal se ridică, aproape tot atît de înalt, Muntele Năruțu, întregind cea mai masivă cetate în care Oltul a pătruns vreodată.

Acest cadru gigantic, pe care Oltul „l-a construit” în milioane de ani, păstrează, prin legende, prin mărturiile scrise sau încrustate în piatră, grăitoare dovezi legate de istoria, permanența și cutezanța poporului român. Locuri de legendă, locuri și monumente istorice, construcții mărețe ale prezentului, toate într-o strînsă armonie, dau defileului Oltului de la Cozia plusul

de măreție care ne atrage și ne impune respect. De milenii Oltul a fost implicat în viața locuitorilor și în mai toate evenimentele vremii.

Aici, pe malul stîng al Oltului, romanii au deschis unul din principalele lor drumuri de acces către inima Daciei – „drumul Oltului”. Prima ramură, cea mai veche, folosită de împăratul Traian în timpul expediției din anul 105 și după aceea de către toți voievozii munteni pînă la începutul secolului al XVIII-lea, urma traseul: Călimănești – Jiblea – Beri slăvești – Rădăci-nești – Pripoare – Perișani – Titești – Cîineni, un drum ce înconjura Masivul Cozia și evita cataractele Oltului din defileu. Mai tîrziu a fost cunoscut sub numele de „drumul Loviștei”. A doua ramură se continua de la Jiblea spre nord, pe malul stîng al Oltului, pe la poalele Coziei. Drumul, săpat în stîncă sau suspendat pe numeroase poduri de lemn încastrate în stîncă, a fost construit din ordinul împăratului Hadrian, după anul 123. În lungul lui au fost ridicate caste ale căror urme mai pot fi văzute și astăzi la Jiblea, Poiana Bivolari (Arutela), Vărateca, Copăceni (Praetorium), Cîineni (Pons Vetus). Folosindu-se aproape același traseu, la începutul secolului al XVIII-lea s-a construit șoseaua care făcea legătura între Transilvania și Oltenia. O dată cu realizarea construcțiilor hidroenergetice de la Turnu, a fost construită o nouă șosea care, ridicată pe piloni și viaducte, șerpuiește pe sub abrupturile stîncoase ale Naratului. Este replica modernă a vechiului drum roman construit pe stîngă Oltului, pe sub pereții de piatră ai Coziei, cu aproape două milenii în urmă. Oltul constituia din cele mai vechi timpuri și o cale de navigație și plutărit. Un document din anul 1222 amintește de șase corăbii care transportau sare din Transilvania, iar un altul, cu mult mai tîrziu, din 1838, vorbește de mici ambarcațiuni pentru mărfuri, numite „năi”, ce circulau pe Olt în lungul defileului. De fapt, unele toponime din defileu sînt legate de acest trafic fluviatil: în locul „Armăsarul”, din dreptul Cîrligului Mare, repezișurile din albia Oltului erau atît de puternice, încît plutele și ambarcațiunile erau puternic zguduite, iar în locul „La Clopot”, situat tot pe stîngă Oltului, cu vreo 2 km mai în avale, legenda spune că în urma izbirii plutei de o stîncă s-a scufundat un clopot destinat Episcopiei Rîmniceului.

Între anii 1896 și 1902, sub îndrumarea inginerului român Mihai Rîmniceanu, a fost construită și calea ferată dintre Piatra Olt și Sibiu. Acum, tronsonul Căciulata – Gura Lotrului a fost reconstruit la un nivel mai înalt, vechiul traseu fiind acoperit de apele lacului Turnu. Și astfel, cum spune Geo Bogza, „trei șerpi subțiri și lungi se duc la vale într-o înverșunată întrecere”: drumul de ape, cel mai vechi dintre toate, drumul de piatră, pierdut în vremurile de zămislire a poporului român, și drumul de fier, cea mai îndrăzneată construcție din țara noastră de la sfîrșitul secolului al XIX-lea. În lungul Defileului Oltului de la Cozia se găsesc numeroase locuri și monumente pe care le, putem asocia drumețiilor noastre montane:

- **Castrul Praetorium**, situat pe stîngă Oltului, lîngă satul Copăceni, în apropiere de confluența pîrîului Băiașu cu Oltul, construit pe drumul roman în anii 138–140 e.n.;
- **Proieni**, vechi sat de moșneni, azi în componența orașului Brezoi, situat pe dreapta Oltului, pe șoseaua națională (DN 7), la 3 km amonte de confluența Lotrului cu Oltul, în apropiere de stația C.F.R. Lotru; în acest sat s-a oficiat, în anul 1583, căsătoria dintre Mihai Viteazul, viitorul voievod al tuturor românilor, și Doamna Stanca;
- **Hanul Lotrișor**, pe dreapta Oltului, pe șoseaua națională (DN 7), la confluența pîrîului Lotrișor cu Oltul; de aici, pe drumul forestier, la 2,5 km, în susul pîrîului Lotrișor, se poate ajunge la cascada și cheile Lotrișorului (Munții Năruțu);
- **Arutela** (după unii autori denumirea ar fi *Alutela* = Oltenița), vestigii romane, construite pe o veche așezare dacică, situate pe stînga Oltului, în Poiana Bivolari (odinioară o mare bivolarie domnească), în avale de barajul de la Turnu, pe traseele turistice 3 și 11; aici sînt întîlnite urme ale castrului și termelor romane construite de arcașii sirieni din armata romană, precum și o porțiune a vechiului drum roman, pavat cu piatră cioplită (6 m lățime plus trotuare, și ele pavate); au fost găsite pietre cu

inscripții de pe vremea împăraților Hadrian (117–138 e.n.) și Antoninus Plus (138–161 e.n.); întreaga fortificație a fost distrusă prin anul 235 e.n. de o mare inundație a Oltului; lângă ruinele romane se află izvorul și puțul cu ape termale de la Bivolari;

- **Barajul și lacul de acumulare de la Turnu** (traseele turistice 2, 3, 7 și 11), construcție modernă ridicată între anii 1980–1983, care, prin dimensiune și rol economic, imprimă Defileului Oltului o nouă măreție și un nou conținut – față-n față cu vestigiile daco-romane de la Arutela pare să fie o punte de legătură între trecutul glorios al strămoșilor și prezentul luminos al poporului român; față-n față două epoci, două file din istoria patriei;
- **Masa lui Traian**, un promontoriu stîncos ce prelungeste Muchia lui Teofil pînă în albia Oltului, este situată în spatele barajului de la Turnu, apărînd azi doar ca o mică insulă ieșită din apele iacului de acumulare. Legenda spune că aici ar fi luat masa împăratul Traian în timpul campaniei sale spre inima Daciei. Mai este cunoscută sub numele de Masa lui Mihai, care și el s-ar fi oprit aici în drumul său spre Transilvania. Această stîncă l-ar fi inspirat pe Dimitrie Bolintineanu cînd a scris, în 1846, poezia „Cea din urmă noapte a lui Mihai cel Mare“:

„... *Dar pe-un vîrf de munte stă Mihai la masă
Și pe dalba-i mîină fruntea lui se lasă;
Stă în capul mesei între căpitani
Și recheamă dulce tinerii săi ani.*“

Monumentele istorice și de arhitectură medievală situate în perimetrul Masivului Cozia se adaugă peisajului natural, dîndu-i un plus de pitoresc și interes.

CAI DE ACCES

Înconjurat aproape din toate părțile de zone joase, depresionare, Masivul Cozia beneficiază de o rețea de drumuri aproape inelară, care leagă toate localitățile de acces în masiv, către care putem ajunge cu trenul sau cu mijloace auto. De asemenea, în interiorul masivului pătrund cîteva drumuri forestiere ce ne apropie mult de principalele trasee sau obiective turistice ale Coziei.

Căi ferate. Majoritatea turiștilor folosesc, pentru deplasarea din localitățile de domiciliu către locurile de plecare pe potecile Coziei, calea ferată Piatra Olt – Podu Olt (linia 201). În acest scop recomandăm următoarele puncte: stația Călimănești (285 m altitudine) pentru traseele 1, 3, 4, 14 și 15 din partea de sud și sud-vest a masivului; din spatele gării autobuzele ne pot transporta pînă la Jiblea Veche, Călimănești, Căciulata și Cozia; punctul de oprire Păușa (295 m altitudine) pentru traseele 1, 3, 4, 11 și 13; stația Turnu (315 m altitudine) pentru traseele 2 și 9; stația Lotru (317 m altitudine), pentru traseul 5; halta Cornet (340 m altitudine), stația Cornet (320 m altitudine) sau stația Cîineni (340 m altitudine) pentru traseul 6.

Drumuri auto. Drumul național 7 (E 81) reprezintă principala arteră rutieră modernizată ce poate fi folosită în deplasarea noastră către Masivul Cozia. El urmărește malul drept al Oltului și face legătura, prin frumosul defileu al Oltului, între sudul și partea centrală a țării. Trece prin orașul Călimănești, stațiunea Căciulata, pe lângă complexul turistic și balnear Cozia (legătură cu traseele turistice 1, 2, 3, 4 și 11), pe lângă interesantele monumente istorice și de arhitectură situate pe valea Oltului. În continuare, spre nord, după ce depășește hanul Lotrisor, lasă spre stîngă drumul național 7 A (către Brezoi – Voineasa), traversează rîul Lotru, apoi localitățile Golotreni (legătură cu stația C.F.R. Lotru și traseul turistic 5), Corbu, Proieni, Călinești, Cîinelui (legătură cu traseul 6). Drumul este circulat de numeroase autobuze I.T.A. aparținînd autobazelor din Rîmniciu Vîlcea, precum și de autobuzele locale ce servesc stațiu-

nea Călimănești. Din el se ramifică, trecînd peste barajul de la Călimănești, șoseaua asfaltată către Jiblea Veche și stația C.F.R. Călimănești, precum și varianta de pe stingă Oltului dintre barajele Călimănești și Turnu, ce trece prin Jiblea Veche (legătură cu traseul 4), Păușa (legătură cu traseul 1) și Poiana Bivolari, în care se găsește și castrul roman Arutela (legătură cu traseele 3 și 11).

Drumul județean (DJ 703 G) Călimănești – Sălătrucel – Berislăvești – Dîngești, situat în partea de sud și sud-est a Masivului Cozia, urmează malul drept al pîrîului Coisca (Sălătrucel), axul hidrografic ce drenează depresiunea submontană a Jiblei. Se suprapune, în general, vechiului drum roman construit la începutul secolului I e.n., folosit și de împăratul Traian în timpul expediției din anul 105, care, prin Rădăcinești trecea către Perișani. Este tronsonul sudic al „drumului Loviștei“. Din satul Săcueni, prin Robaia și Ianculești, trece dealul Alîngului (745 m) către Șuiei, pe valea Topologului. Drumul face posibil accesul către satele Șerbănești și Pățești, locuri de începere a urcușului în Cozia sau către satul Dîngești, de unde pornește drumul forestier ce ajunge la cabana Cozia.

Drumul comunal spre Băiașu se desprinde din șoseaua modernizată de pe valea Oltului (DN 7) și urmează valea Balașului, care încinge în partea de nord Masivul Cozia. În satul Băiașu face legătura cu drumul județean 703 H Cîineni – Boișoara – Perișani – Poiana – Sălătrucu (pe valea Topologului), ramura nordică a vechiului drum roman și a „drumului Loviștei“. Din satul Pripoare se ajunge la punctul de pornire în traseul 6, iar din Surdoiu, pe potecă nemarcată, la cheile; Roșiei (traseul 12).

Tronsonul de drum forestier dintre Surdoiu și Dîngești închide sistemul inelar de drumuri care înconjură Masivul Cozia, făcînd astfel posibilă ascensiunea în masiv de pe toate laturile sale.

DRUMURILE FORESTIERE

Sînt frecvente în partea de sud și sud-est a masivului, evitînd văile și versanții mai priporoși de pe clina nordică. Ele pătrund în lungul văilor pînă la marginea sau în interiorul muntelui și permit deplasări ușoare cu ajutorul autoturismelor sau al bicicletelor. În acest sens recomandăm: drumul forestier de pe valea Păușei (traseul 13), care ajunge pînă la mănăstirea Sfînișoara; drumul forestier de pe valea Pățești (traseul 15), care se desprinde din DJ 703 G în satul Sălătrucel și ajunge pînă aproape de cheile Cetății, cu acces la traseul turistic 4; drumul forestier de pe Valea Mare (drumul Coziei), care pornește din satul Dîngești și ajunge la cabana Cozia (traseul 14); drumul forestier de pe valea Brădișor (Valea Mică) ce se termină aproape de obîrșie, la altitudinea de 950 m, de unde se poate continua pe potecă nemarcată, pe Dealul cu Coacără, pînă „La Leurde“, unde întîlnește drumul forestier al Coziei. În partea de est a masivului, drumul forestier de pe valea Sîmniceanu, care se desprinde din drumul Dîngești – Surdoiu, se intersectează cu drumul forestier al Coziei tot în locul numit „La Leurde“ din Plaiul Mocirlele. Desfășurat pe o diferență de nivel de circa 450 m și pe o lungime de 5,5 km, permite un urcuș relativ ușor către partea centrală a Coziei. Este impracticabil pentru automobile.

LOCALITĂȚI ȘI PUNCTE DE PLECARE ÎN DRUMETIE

Localitățile din care se poate începe drumetia, sau către care ne îndreptăm la coborîre, sînt situate la poalele masivului, respectiv în lungul văii Oltului și în depresiunile Loviștei și Jiblea – Călimănești, fiind străbătute de căi ferate (linia 201), drumuri naționale (DN 7), județene (DJ 703 G, DJ 703 H) sau comunale.

Călimănești, oraș situat pe ambele maluri ale Oltului, în partea vestică a depresiunii subcarpatice Jiblea – Călimănești, la poalele munților Căpățîinii și Coziei. În componența sa sînt incluse stațiunile Călimănești și Căciulata, precum și satele Jiblea Veche, Jiblea Nouă, Păușa

și Seaca. Suprafața orașului, cu toate terenurile și satele aferente, ajunge la 10632 ha cu o populație de 8256 locuitori (1 iulie 1981). În centrul orașului altitudinea este de 280 m. Este străbătut de șoseaua modernizată DN 7 (E 81) și se găsește la o distanță de 195 km de București, 81 km de Sibiu și 18 km de Râmnicu Vâlcea. Pe calea ferată orașul este deservit de stația C.F.R. Călimănești (București – 309 km, Piatra Olt – 103 km, Râmnicu Vâlcea – 16 km, Sibiu – 83 km).

Funcția principală a orașului este cea balneară și turistică, stațiunile Călimănești și Căciulata fiind, prin bogăția apelor minerale (peste 30 izvoare minerale) și prin clima mai blândă, cu umiditate redusă, printre principalele stațiuni balneoclimaterice din țară. Apele minerale sulfuroase, iodurate, bromurate, clorurosodice, bicarbonatate, calcice, magneziene, reci, mezotermale sau termale sînt folosite în tratamentul intern al bolilor căilor urinare și de nutriție, glandelor endocrine, intoxicațiilor cronice, dermatozelor, bolilor hepatobiliare și gastro-intestinale, precum și în tratamentul extern în bolile aparatului locomotor, sistemului nervos periferic, aparatului cardio-vascular etc.

Teritoriul orașului Călimănești a fost locuit din cele mai vechi timpuri, pe aceste locuri descoperindu-se urme materiale încă din epoca bronzului, dar și mai recente, din epocile geto-dacă și daco-romană. Sînt cunoscute astfel castrele romane din Jiblea Veche (lîngă podul C.F.R.) și Poiana Bivolari (Arutela), precum și cele două drumuri romane care străbăteau depresiunea Jiblea și defileul Oltului.

Localitatea este atestată documentar din secolul al XIV-lea (20 mai 1388), cînd în condica Coziei apare consemnată hotărîrea lui Mircea cel Mare de a ridica o mănăstire „la locul numit Călimănești pe Olt“. Pe teritoriul orașului Călimănești se găsesc numeroase monumente istorice și de arhitectură medievală: Cozia (sec. XIV), Solnița (sec. XVI), Ostrov (sec. XVI), Turnu (sec. XVII), Păușa (sec. XVII).

Dezvoltarea ulterioară a localității este desigur strîns legată de apele minerale de la Călimănești și Căciulata. Se pare că ele erau cunoscute de multă vreme și folosite de călugării de la „bolnița“ Coziei. În prima jumătate a secolului al XIX-lea calitatea terapeutică a apelor minerale de la Călimănești și Căciulata era deja bine cunoscută, fapt pentru care numeroși vizitatori veneau aici pentru cură la băi. În anul 1833 un tratat de balneologie german amintește de apele de la Căciulata, iar în 1854 Nicolae Golescu îi scrie mamei sale: „Avem la Căciulata o comoară, un izvor unic în felul său...“. În același an este construit și primul stabiliment balnear. Localitatea a cunoscut o dezvoltare ceva mai mare după secularizarea averilor mănăstirești (1863), cînd satul iese de sub tutela mănăstirii Cozia. La sfîrșitul secolului al XIX-lea, marele geolog Grigore Cobălcescu pune în evidență rezervele de ape minerale și conduce lucrările de captare, în 1885 este dat în folosință pavilionul balnear central de la Călimănești (supraînălțat între 1907–1911), iar în anul 1890 localitatea este declarată stațiune balneară.

La începutul secolului al XX-lea, îndeosebi după construirea căii ferate Piatra Olt – Sibiu (1896–1902), în stațiunile Călimănești și Căciulata se construiesc numeroase vile, se realizează noi baze de tratament, se întreprind amenajări edilitare. Și astfel, mica și cocheta stațiune de pe valea Oltului, beneficiară și a unui cadru natural plin de pitoresc, este inclusă în anul 1927 în categoria orașelor. Incîntat de frumusețea ei, Nicolae Iorga o numește „Sinaia Vâlcei“.

În ultimele decenii sînt mărite și modernizate vechile baze de tratament, sînt construite noi și moderne spații de cazare, tratament și cură balneară, precum și numeroase unități comerciale și de alimentație publică.

Stațiunea Călimănești (peste 4200 locuitori), care cuprinde partea principală a orașului, se găsește pe malul drept al Oltului, de o parte și de alta a drumului național 7 (E 81). În cuprinsul stațiunii se află douăsprezece izvoare minerale. Pavilionul central formează principala bază de tratament. Cazarea se face în vile. Pe insula Ostrov, situată în mijlocul lacului de

acumulare, se găsește un monument istoric și de arhitectură medievală (sec. XVI). Mai pot fi admirate câteva case vechi din lemn, construite în stil vilcean în secolele XVIII și XIX. În stațiunea Călimănești se organizează anual, în prima duminică a lunii august, festivalul cultural-folcloric „Cîntecele Oltului“, la care participă formații din toate județele de pe valea Oltului.

În această cunoscută stațiune de pe valea Oltului în ultimii ani au fost construite numeroase unități comerciale și de alimentație publică, precum și blocuri moderne de locuit.

Din stațiunea Călimănești putem porni pe DJ 703 G Către satele Jiblea Veche, Șerbănești și Pățești și mai departe pe drumul forestier de pe valea Pățești (legătură cu traseul 4) sau către satul Dîngești, de unde pornește drumul forestier, pe Valea Mare, către cabana Cozia. Se poate ajunge, de asemenea, pe șoseaua de pe stîngă Oltului și la traseele 1, 3, 4 și 11.

Stațiunea Căciulata (peste 420 de locuitori), care formează partea nordică a orașului Călimănești, se extinde tot pe dreapta Oltului în lungul drumului național 7. Aici se găsesc zece izvoare minerale și termale folosite în bazele moderne de tratament de la Complexul sanatorial U.G.S.R., hotelul „Vilcea“, sanatoriul „1 Mai“, hotelurile „Căciulata“, „Olt“ și „Cozia“. Cazarea se face în vile și hoteluri, precum și în hanul „Cozia“. În parcul Căciulata, plasat între șosea și râul Olt, peste drum de restaurantul „Perla Oltului“, se găsesc primele izvoare amenajate din stațiune. În apropiere se află castrul Arutela, situat în Poiana Bivolari, și monumentele istorice și de artă medievală Cozia (sec. XIV), Bolnița (sec. XVI), Turnu (sec. XVII), precum și impunătorul baraj hidrotehnic de la Turnu. Din Căciulata pornesc traseele 1 și 3, dar se poate ajunge foarte ușor și în traseele 2, 4 și 11.

Jiblea Veche (2000 locuitori), localitate componentă a orașului Călimănești, se găsește pe stîngă Oltului, între Valea Satului și pîrîul Coisca (Sălătrucel), la poalele dealurilor Jardei și Sălătrucel. Este o așezare veche (sec. XIV), locuită pe vremuri de plăieși. Aici ne atrag atenția câteva case vechi din lemn (sec. XVIII–XIX) și monumentul eroilor din 1916–1918. Din Jiblea Veche pornește DJ 703 G, care străbate Depresiunea Jiblea – Călimănești, precum și șoseaua modernizată de pe stîngă Oltului (Jiblea – barajul de la Turnu), din care putem porni pe traseele 1, 3, 4 și 11.

Păușa (250 locuitori), mică localitate componentă a orașului Călimănești, se găsește pe malul stîng al Oltului, în dreptul stațiunii Căciulata, de care este legată printr-un pod de beton. Este străbătută de șoseaua modernizată de pe stîngă Oltului. Aici se găsesc două izvoare minerale. Din această mică localitate pornește drumul forestier de pe valea Păusei (traseul 13) și traseul 1. Se poate ajunge cu ușurință și la traseele 3, 4 și 10.

Seaca (280 locuitori), localitate componentă a orașului Călimănești, situată tot pe dreapta Oltului pe DN 7, la 3 km sud de Călimănești. Este atestată documentar din anul 1402. În anul 1646 voievodul Matei Basarab a construit aici o „moară de hîrtie“. Locul de popas de pe malul Oltului este dotat cu un bufet și 70 de căsuțe.

Șerbănești (815 locuitori) și **Pățești** (240 locuitori), sate vecine ce intră în componența comunei Sălătrucel, situate în partea de nord a Depresiunii Jiblea – Călimănești, la 500–700 m altitudine, imediat sub versanții împăduriți ai Coziei. Centre de artă populară recunoscute pentru prelucrarea artistică a lemnului. Accesul la localitățile amintite se face pe drumul comunal (traseul 15) ce se desprinde din DJ 703 G, în comuna Sălătrucel.

Din cele două sate se poate ajunge în traseul 4. Din satul Pățești, pe valea cu același nume, se continuă și drumul forestier care ajunge în apropierea cheilor Cetății și cheilor Pățeștilor.

Dîngești (550 locuitori), sat ce aparține comunei Berislăvești, situat pe valea Brădișor, în partea de nord-est a Depresiunii Jiblea – Călimănești, la altitudini de 500–680 m. În sat se poate ajunge pe drumul comunal ce se desprinde din DJ 703 G, în satul Brădișor.

Din Dîngești pornește drumul forestier de pe Valea Mare (traseul 14), pe care putem ajunge la cabana Cozia, drumul forestier de pe valea Brădișor, precum și drumul forestier ce trece prin șaua Groși în Depresiunea Poiana și, mai departe, în Țara Loviștei.

Vărătica (95 locuitori), localitate aflată în componența orașului. Brezoi și situată pe malul stîng al Oltului, sub versantul nordic al Coziei, la altitudinea de 300–320 m. Se remarcă ruinele castrului roman situate pe un promontoriu aflat între Olt și calea ferată. La circa 1 km spre nord se află stația C.F.R. Lotru. De aici pornește traseul 5.

Surdoiu (115 locuitori), sat ce aparține comunei Perișani, se găsește în Depresiunea Poiana, la confluența pîraielor Roșia cu Băiașu, la altitudinea de 550–600 m, în lungul drumului județean 703 H. Din satul Surdoiu, pe potecă nemarcată, se ajunge în cheile Roșiei (traseul 12).

Pripoare (peste 260 locuitori), sat ce intră în componența comunei Perișani, situat în Depresiunea Poiana, pe DJ 703 H, în amunte de micul defileu al pîrîului Băiașu. Unii istorici consideră că aici se găsește trecătoarea Posada, loc unde ostile conduse de domnitorul muntean Basarab I au învins armata lui Carol Robert de Anjou (9–12 ianuarie 1330). În acest sat cu rezonanță istorică se află punctul final al traseului 6.

Băiașu (275 locuitori), sat aparținînd comunei Perișani, situat în partea de sud a Țării Loviștei; pe pîrîl cu același nume. Poate fi localitatea terminus a traseului 6 (pe poteca nemarcată ce coboară din islazul Priboienilor pe valea Șasei). Numele satului vine de la ocupația vechilor locuitori – „băiașii” – ce se ocupau cu „culesul aurului”.

Pe drumul forestier de pe valea Balașului se poate ajunge, după 8 km, la DN 7 (E 81), în apropierea stației C.F.R. Cornet.

Perișani (peste 440 locuitori), important centru comunal situat pe „drumul Loviștei” (DJ 703 H), în partea de sud a depresiunii, de unde putem folosi autobuzele I.T.A. pentru a ajunge la Curtea de Argeș sau Cîineni. În localitate există ruinele unui castru roman iar în fiecare an, la începutul lunii septembrie, se organizează o frumoasă nedeie. De aici putem ajunge ușor în traseul 6.

Cîineni (Cîinenii Mari – peste 1000 locuitori, Cîinenii Mici – circa 1000 locuitori), cea mai importantă comună din defileul Oltului, situată de o parte și de alta a rîului pe DN 7 (E 81), din care se ramifică spre sud-est „drumul Loviștei” (DJ 703 H). Este deservită de stația C.F.R. Cîineni. Localitatea este atestată documentar în anul 1415, pe vremea lui Mircea cel Mare. Romanii au ridicat aici un pod și un castru (Pons Vetus), ale cărui urme se găsesc la locul numit „Turnulețe”. Austriecii au construit în anul 1719 un fort de apărare (Arxavia) distrus însă de turci în 1739. În satul Cîinenii Mici de pe stînga Oltului pot fi vizitate cele două monumente de arhitectură din secolul al XVIII-lea, iar în Cîinenii Mari, lîngă podul ce traversează Oltul, se află monumentul ridicat în memoria generalului David Praporgescu, căzut în aceste locuri în luptele din primul război mondial. În această comună, de unde avem posibilități de transport cu trenul și autobuze I.T.A., se încheie drumul parcurs prin Țara Loviștei (Perișani – Titești – Boișoara – Cîineni) la coborîrea din Masivul Cozia pe traseul 6.

LOCURI DE CAZARE ȘI ADĂPOST

Cele mai multe posibilități de cazare se găsesc situate la baza masivului, pe dreapta văii Oltului, în hotelurile, hanurile și popasurile turistice din stațiunea Călimănești-Căciulata sau din împrejurimi. În Masivul Cozia există o singură cabană, care prin așezarea ei centrală oferă posibilități de popas și cazare pentru aproape toate, traseele turistice.

Hotelurile „Căciulata”, „Olt” și „Cozia”, care formează un frumos complex balnear și turistic pe malul drept al Oltului, la circa 0,5 km nord de Căciulata, oferă, prin cele 1200 locuri în camere confortabile de cîte două paturi, cele mai bune condiții de cazare la plecarea

sau la sosirea din Masivul Cozia (traseele 1, 2, 3, 4, 11, 13 și 14), Au în dotare, pe lângă instalațiile de tratament, restaurant, bar de zi, loc de parcare auto.

Hanul „Cozia“, situat pe stînga DN 7, cum ne deplasăm de la Căciulata spre mănăstirea Cozia, vizavi de complexul de hoteluri, oferă de asemenea foarte bune posibilități de cazare. Are în componența sa 40 de camere cu două paturi, 15 căsuțe din lemn, restaurant, bar de zi, parcare auto.

Hotelul „Vîlcea“ din stațiunea Căciulata (240 locuri, restaurant) se găsește în apropierea traseelor turistice 1, 3, 4, 11 și 13.

Popasul turistic „Căciulata“ este situat pe valea cu același nume în amonte de restaurantul „Perla Oltului“, lângă ștrandul termal. Are în dotare 12 căsuțe din lemn și un bufet. De aici putem pleca pe traseele turistice ce urcă în Masivul Cozia sau în continuare pe drumul forestier de pe valea Căciulata către Munții Căpățînii.

Cabana „Cozia“ este situată în curmătura adîncă dintre vîrfurile Cozia (Ciuha Mare) și Ciuha Mică, la o altitudine de 1573 m. Reconstruită și extinsă în anul 1966, are o capacitate de cazare de 30 locuri, în camere cu 2 pînă la 6 paturi. În apropiere, la marginea pădurii, sub vîrfurile Cozia, se află cantonul silvic „Cozia“, iar în direcție opusă, sub vîrfurile Ciuha Mică, se găsește bufetul-restaurant. Cabana și bufetul funcționează tot timpul anului.

Cabana Cozia se găsește în zona de convergență a tuturor traseelor turistice (1, 2, 4, 5, 6, 7 și 14) care urcă spre vîrfurile Cozia și spre cele mai pitorești și interesante locuri din masiv. Durata de mers, care nu depășește pe nici un traseu 5–6 ore, ne oferă posibilitatea să ajungem în timp util la un loc sigur de adăpost. La cabana Cozia se poate ajunge și pe drumul forestier ce urcă pe Valea Mare din satul Dîngești.

De la cabană pot fi efectuate mici excursii, cu durată de 2–3 ore (dus-întors), în care putem surprinde cele mai frumoase priveliști ale Coziei: stîna Turneanu (pe traseul 7), stîna Rotunda (pe traseul 5), stîna din Colții Foarfecii, Vîrfurile Durduc și pereții Bulzului (pe traseul 1), Vîrfurile Omul (pe traseul 6), Poarta de Piatră (pe traseul 8), „La Leurde“ (pe drumul forestier).

În caz de vreme nefavorabilă, ne mai putem adăposti și la stînele din cuprinsul masivului: Mocirlele și Perișani (pe traseul 6), Rotunda (traseul 5), La Mușețel (traseul 3), sau chiar la stînele părăsite Turneanu (traseele 2, 7) și Urzica (traseul 5).

IARNA ÎN MASIVUL COZIA

O dată cu căderea primei zăpezi, Masivul Cozia îmbracă mantia albă și neîntinată a zilelor de iarnă. Deși la înălțimi în jur de 1500–1600 m, stratul de zăpadă se menține circa 120 de zile, pantele împădurite sau abrupte ale Coziei nu oferă condiții prielnice pentru practicarea sporturilor de iarnă. Este și motivul pentru care aici nu sînt amenajate pîrtii de schi. Cu toate acestea temerarii și bunii schiori, care s-au încumetat să ajungă pînă pe culmile înalte ale Coziei, pot practica sportul preferat în poienile din jurul cabanei, cum sînt cele de pe culmea Turneanu, de la obîrșia văii Rotunda, din jurul vîrfurilor Babolea, de la stîna Mocirlele sau dinspre Leurde.

Venirea iernii înseamnă însă acoperirea și troienirea potecilor cu zăpadă, formarea crustelor de gheață și, deci, îngreunarea accesului către partea înaltă a masivului. Multe sectoare de trasee devin impracticabile sau foarte periculoase, motiv pentru care cei care se încumetă la drum trebuie să fie bine echipați și să posede cunoștințe temeinice pentru ascensiunile de iarnă. În unele locuri, cum sînt sectoarele de pe Muchia Vlădeșei, obîrșia și abrupturile Bulzului (traseul 1) apare posibilă declanșarea avalanșelor. De aceea recomandăm evitarea lor pe timpul iernii și folosirea pentru accesul la cabana Cozia a drumului forestier Dîngești – Cozia, sau pentru drumeții bine pregătiți și cu o bună orientare în teren folosirea cu multă prudență a traseelor 5 (Văratice – Urzica – Turneanu) și 2 („La Meliță“ – Scorțaru – Turneanu). Pînă la Stînișoara pot fi folosite, cu un echipament de iarnă adecvat, toate traseele turistice (1, 2, 3, 13) care ajung pînă aici.

ALPINISM ÎN MASIVUL COZIA

Deși nu există încă trasee omologate, abrupturile din Masivul Cozia oferă posibilități pentru practicarea alpinismului. Trebuie avut în vedere că majoritatea pereților verticali sau aproape verticali sînt formați din gnais ocular de Cozia, puternic fisurat, iar pe aliniamentele de fisurare roca este de cele mai multe ori alterată și fărîmițată prin dezagregare. Cele mai multe posibilități de escaladare ni le oferă pereții Bulzului, scocul Ursului, pereții Gardului, abrupturile Foarfecii sau abrupturile contraforturilor ce se desprind din Muchia Turneanu către Valea Seacă (Pietrele Vulturilor). Pereți favorabili mai găsim și în muchiile Roșiei, Căprăreasa și Mățăriile, sau chiar la nord de vârful Cozia.

Pentru pătrunderea în tainele Coziei, în minunatele sale „grădini“ presărate cu numeroase chipuri de piatră, porți și „încuietori“, folosind poteci abia bănuite sau trasee alese cu grijă avem neapărat nevoie de un echipament corespunzător și de suficiente cunoștințe de alpinism. În caz contrar ele trebuie admirate numai de la distanță, de pe parcursul traseelor turistice marcate.

DRUMURI, POTECI ȘI MARCAJE

În Masivul Cozia se poate pătrunde pe trei categorii de drumuri: drumuri forestiere și drumuri de exploatare, poteci nemarcate și poteci turistice marcate.

Drumurile forestiere și cele de exploatare, nemarcate, urmăresc în cea mai mare parte a lor văile și au o frecvență mai mare în partea de sud și est a masivului. Au avantajul că pătrund mult în interiorul masivului, uneori pînă la obiective turistice importante (de exemplu, cheile Văii Seci, cheile Cetății) sau pînă în apropierea traseelor turistice (vezi și subcapitolul *Căi de acces*).

Potecile nemarcate, folosite în principal de localnici și ciobani, urmăresc frecvent culmile din partea de sud și sud-est a Masivului Cozia. Ele fac legătura între satele Șerbănești, Pătești și Dîngești, sau între drumul forestier Dîngești-Surdoiu și partea centrală, mai înaltă, a Coziei. Pot fi folosite mai ales la coborîre.

Frecvența mai mare a drumurilor forestiere, a drumurilor de exploatare și a potecilor nemarcate în partea de sud și sud-est explicată prin relieful domol cu pante reduse, format pe roci sedimentare mai puțin rezistente la eroziune, suplinește lipsa potecilor turistice marcate din această parte a masivului.

Potecile marcate urmăresc atît văile, cît și culmile interfluviale, majoritatea lor avînd drept loc de pornire valea Oltului. Numai traseul 6 ajunge în partea de nord-est a Masivului Cozia, respectiv în Depresiunea Poiana. Caracteristica principală a potecilor și traseelor turistice din acest masiv o constituie direcția lor convergentă către partea centrală înaltă și cabana Cozia, așa că nu se poate vorbi aici de o culme sau creastă principală pe care să o urmeze un anumit traseu sau marcaj. Este cazul culmilor Muchia Trăsnită – Scorțaru (traseul 2), Sitarului – Vlădesei (traseul 4), Usturoaia – Turneanu (traseul 7), Jangului-Urzica (traseul 5), Șirul de Pietre – Omul – Babolea (traseul 6) care toate converg spre Vârful Cozia.

Cu excepția potecilor urmate de traseele turistice 1, 2, 3 și 4, care sînt bine conturate și ușor de urmărit în timpul verii, toate celelalte sînt mă puțin clare, uneori ascunse în frunziș. Parcurgerea lor necesită mai multă atenție și grijă în orientare, impunîndu-se tot timpul ca direcția de mers să urmărească semnul de marcaj următor.

Toate semnele de marcaj sînt aplicate pe copaci sau pe pietre. Stîlpii și plăcuțele indicatoare din metal lipsesc, astfel că în locurile deschise (poieni, pajiști) sau la intersecțiile de trasee orientarea se face mai greu. Unele tăblițe indicatoare scrise pe scîndură sau pe tablă sînt aproape complet șterse. Pe unele porțiuni de trasee (5, 6 și 7) semnele de marcaj sînt rare sau sînt șterse, motiv pentru care se pierde mai mult timp pentru găsirea lor, mărindu-se astfel du-

rata de parcurs. De aceea toamna și primăvara, când potecile sînt acoperite cu frunze, trebuie să acordăm o atenție mai mare orientării în teren.

Exploatarea forestieră și replantațiile din bazinul văii Pățești au deteriorat și au distrus complet potecile și marcajul punct albastru de pe dealurile Sulița și Ursoaia, astfel că ultima parte a traseului Cabana Cozia – Muchia Vlădeșei – Dealul Sulița – Dealul Ursoaia, care apare încă pe unele hărți turistice ale Coziei, este lipsit de marcaj. Totuși legătura dintre șaua de sub Muchia Vlădeșei (cota 976) și drumul forestier de pe valea Pățești sau dintre Dealul Sulița și localitățile Pățești și Șerbănești se poate face folosind una din numeroasele poteci nemarcate care urmăresc versantul drept al pîrului Pățești.

Potențialul turistic ridicat al Masivului Cozia, în special în partea central-nordică a acestuia, unde predomină relieful impunător determinat de gnaisul ocular, atrage tot mai mulți iubitori ai drumețiilor montane. De aceea Cozia, acest unicat al Carpaților noștri, merită mai multă atenție atît în direcția întreținerii potecilor și marcajelor, instalării de stîlpi și plăcuțe indicatoare, îndeosebi la intersecția potecilor turistice și în localitățile și punctele de plecare în traseu, cît și în cea a deschiderii de noi trasee turistice (în Colții Foarfecii, unde vechiul marcaj, punct galben, este complet deteriorat, pe Valea Seacă și a Bulzului, în zona de obîrșie a pîraielor Tisei și Slamnicului etc.).

Trasee turistice

În lipsa unui traseu principal de creastă, ordinea descrierii traseelor turistice este făcută în funcție de importanța lor pentru accesul în masiv pornindu-se din valea Oltului. De aceea majoritatea traseelor sînt descrise în sensul urcării, fapt pe care îl considerăm și o recomandare pentru drumețiile în Cozia. Traseele descrise pentru coborîre nu sînt indicate pentru urcuș.

Pentru traversarea masivului pe direcție sud-vest–nord-est pot fi combinate unul din traseele 1, 2 sau 4 cu traseul 6, iar pentru o traversare pe direcția generală nord-sud poate fi folosit traseul 5 și, în continuare, unul din traseele 1, 2, 4 sau 7. Pentru aceasta recomandăm o oprire la cabana Cozia.

Pentru excursii de o zi ar fi indicate traseele din partea de sud-vest (1, 2, 3, 4 și 7) cu plecarea și sosirea în valea Oltului.

Am considerat, de asemenea, necesar ca pe lângă descrierea potecilor turistice marcate să introducem și unele descrieri, mai sumare, ale drumurilor forestiere și ale unor poteci nemarcate care ne conduc spre unele obiective interesante din Masivul Cozia, mai ales că unele din ele pot fi folosite în deplasările auto sau cu bicicleta.

1. Căciulata (300 m) – Păușa (300 m) – Dealul Păușa (647 m) – Curmătura „La Troiță” (673 m) – Poiana Sfînișoarei (720 m) – Muchia Vlădeșei – Muntele Durduc (1568 m) – cabana Cozia (1573 m)

Marcaj: bandă albastră

Diferență de nivel: 1273 m

Timp de mers: 5½–6 ore

Timpi intermediari: Curmătura „La Troiță” – 1½ ore; Sfînișoara – 2½–2¾ ore

Trasee de legătură: 2, 3 (Curmătura „La Troiță”); 9, 10 (Sfînișoara); 4 (Muchia Vlădeșei).

Traseu accesibil tot timpul anului (Căciulata – Păușa – Sfînișoara), recomandabil numai vara (Sfînișoara – Muchia Vlădeșei – cabana Cozia).

Este principalul traseu turistic către care se poate ajunge din Călimănești, Căciulata, Păușa și Jiblea Veche. Se menține, în general, pe culme, urmînd la început Dealul Păușa și apoi Muchia Vlădeșei. În lungul său se întîlnesc numeroase elemente de interes turistic: Grota din Cale, abrupturile și strungile din Valea Seacă, stîncile și grotlele din Muntele Sălbaticu, repezi-

șurile văii Bulzului, Colțul lui Damaschin, Grota Haiducului, cheile și abrupturile Bulzului, numeroasele „chipuri de piatră“ din creasta Bulzului, muntele Durduc. La început traversăm pădurile seculare de gorun și fag cu multe specii termofile, apoi pădurile de molid și mesteacăn în poienițele cărora întâlnim o bogată floră subalpină și endemică. De la curmătura „La Troiță“ ne găsim în rezervația naturală – complexă – a Coziei, de un deosebit interes științific.

Traseul 1 pornește din stațiunea Căciulata, respectiv din dreptul restaurantului „Perla Oltului“ (300 m) aflat într-una din cele mai pronunțate schimbări de direcție pe care o face șoseaua internațională E 81 (DN 7). Ne aflăm în zona de confluență a văii Căciulata- cu Oltul. De aici ne îndreptăm mai întâi către Călimănești, traversăm podul peste apa Căciulatei, trecem apoi prin apropierea complexului comercial, a cinematografului „Cozia“, precum și a bibliotecii stațiunii. Pe partea dreaptă putem admira frumoasele și confortabilele construcții turistice aparținând stațiunii Căciulata, respectiv Complexul sanatorial al U.G.S.R. și Hotelul „Vâlcea“. După câteva zeci de metri, pe partea stângă, ne apare noul pod pietonal, din beton, ce l-a înlocuit pe cel vechi pe cabluri, care ne va facilita traversarea râului Olt. De pe pod, spre nord, vom putea admira frumosul defileu al Oltului.

După traversarea râului, trecem pe lângă tabăra de pionieri și apoi pe lângă primele case din micul sat Păușa. Traversăm cu atenție calea ferată și, urcând câteva trepte metalice, ajungem pe asfaltul noii șosele de contur a lacului de acumulare ce pornește, pe stînga Oltului, de la Călimănești și ajunge la barajul de la Turnu.

În fața noastră se profilează dealul bine împădurit al Păușei, iar în plan îndepărtat, ca un îndemn la drum, ne apare creasta atât de frumoasă a Masivului Cozia. Către amonte (spre nord) zărim construcțiile complexului balnear, iar în aval șoseaua asfaltată care conduce către stațiunea Călimănești.

Traversăm șoseaua și ne continuăm drumul pe malul stîng al pîrîului Păușa, lăsînd în partea dreaptă drumul forestier care urcă în lungul văii pînă la Poiana Stînișoarei. Pe un podeț de beton trecem pe malul drept al Păușei și străbatem colonia muncitorească. După câteva zeci de metri drumul ajunge la marginea pădurii de foioase unde, pe un copac izolat, se află primul semn al marcajului bandă albastră, care ne va conduce de-a lungul Dealului Păușa spre șaua „La Troiță“ și de acolo mai departe către Stînișoara. Pînă aici au trecut circa 10–15 minute, timpul afectat deplasării fiind și în funcție de dorința noastră de a mai admira încă o dată stațiunea Căciulata și culmile domoale, împădurite ale Munților Căpățîinii.

La marginea pădurii ne apar trei poteci, dintre care numai pe cea din dreapta o urmează traseul marcat. Această potecă se menține pe fața sudică a Dealului Păușa, de unde vom avea posibilitatea de a privi tot timpul, în dreapta noastră, valea încă destul de largă a Păușii. Pătrundem în pădurea de foioase presărată cu pini. Beneficiind de răcoarea ei, urcușul cu pante de 12–15°, de pe fața sudică a Dealului Păușa, ni se pare parcă mult mai ușor. Direcția generală de mers este către nord–nord-est. Marcajul este rar, însă poteca bine conturată, în urcuș continuu, ne poartă circa 25 de minute pînă într-o zonă cu pădure ceva mai rară și cu câteva mici poienițe. În acest sector se produce o ușoară schimbare de direcție către est (schimbare marcată și pe unul din copacii ce au servit drept suport marcajului turistic). Atenți la multele poteci sau drumuri de căruță ce străbat pantele dealului, urmărim în continuare direcția nord–nord-est, menținîndu-ne tot timpul foarte aproape de linia de culme a dealului. Continuăm să urcăm, traversăm o mică viroagă și ne orientăm în urcuș spre dreapta, către poteca ce se situează la contactul dintre o fostă zonă defrișată (acoperită acum de o pădure tînără, foarte deasă) și vechea lizieră a pădurii. Semnele de marcaj reapar ceva mai des. Străbătînd o zonă acoperită cu o vegetație abundentă, ajungem într-o poiană ceva mai mare, în mijlocul căreia se află un foișor de vînătoare și un țarc. Sîntem pe culmea Dealului Păușa. Pînă aici au trecut circa 35–40 de minute de la intrarea în pădure și circa o oră de la plecare. Din poiană privirea cuprinde spații largi din munții de pe dreapta Oltului, respectiv culmile

sud-estice ale Munților Căpăținii. În continuare, pînă în șaua „La Troiță“, drumul este mult mai ușor.

Străbatem poiana prin mijlocul ei, îndreptîndu-ne (prin dreapta țarcului) direct către marginea pădurii. După un scurt urcuș ajungem într-o zonă defrișată, de-a lungul căreia poteca parcurge circa 60–70 m (nord-vest) și apoi intră din nou în pădure (dreapta, nord-est). După un alt urcuș, ușor, pe curbă de nivel, poteca începe să coboare într-o șa puternic adîncită, pe parcurs putînd admira sectorul de creastă al Coziei ce cuprinde vîrfurile Cozia (Ciuha Mare), Ciuha Mică, Durducul și Bulzul. După circa 20 de minute de la foișorul de vînătoare ajungem în șa, în dreptul unei băncuțe din lemn de mesteacăn. În șa mai ajung două poteci – una dinspre vest, ce vine din poiana „La Mușețel“ și alta dinspre nord-est (de fapt un drum de căruță) ce urcă din valea Păușa. Noi urmăm poteca, tot înainte, către nord. Urmează un urcuș susținut de circa 10 minute, iar după alte 5 minute de urcuș ușor poteca începe să coboare într-o nouă șa. Poteca largă se transformă treptat într-un drum de căruță, pe a-locuri înmlăștinit. Drumul se menține imediat sub culmea dealului, coborînd ușor către șaua „La Troiță“ (673 m). Am urcat pînă aici, din valea Oltului, o diferență de nivel de circa 370 m și a trecut circa o oră și jumătate de la plecare.

Șaua „La Troiță“, marcată printr-o mică construcție din lemn acoperită cu tablă și o masă, constituie un important punct de convergență a încă două trasee turistice: dinspre vest poteca marcată cu bandă roșie ce urcă de la gara Turnu (traseul 2) și drumul marcat cu bandă galbenă ce urcă din valea Oltului, prin poiana „La Mușețel“ (traseul 3).

Din șa cele trei marcaje turistice urmează, pentru un timp, un drum comun. Pînă la Stînișoara mai avem de mers circa 50 minute.

După binevenitul repaus din poiană, pornim prin spatele troiței, pe drumul amintit, în urcuș ușor, la început către nord apoi către nord-est, străbătînd o pădure tînără de fag. După circa cinci minute începem să coborîm ușor, avînd o frumoasă priveliște asupra abruptului sudic al Munților Cozia, precum și asupra drumului pe care-l vom urma în continuare. Către dreapta se observă drumul forestier de pe valea Păușa. Poteca urmărește acum versanții de pe cîlna vestică a Muchiei Scorțaru, coborînd ușor și ajungînd după 10–15 minute de „La Troiță“, în locul unde, către stîngă, se desprinde drumul marcat cu bandă roșie către șaua „La Meliță“ și mai departe către Muchia Turneanu și cabana Cozia (traseul 2). Bifurcația este anunțată printr-o săgeată prinsă pe un copac și prin înscrisul pe o lespede de piatră pe care poteca urcă brusc către nord, pierzîndu-se în pădure.

Noi continuăm traseul pe poteca largă, marcată acum doar cu bandă galbenă și bandă albastră. Coborîm continuu printre blocuri de piatră așezate ca treptele unei scări. Din loc în loc pădurea ne lasă să privim Colții Foarfecii sau în plan mai depărtat Durducul și Bulzul. Traversăm o vîlcea seacă și pătrundem, după circa 25 de minute de „La Troiță“, într-o zonă cu pereți stîncoși, presărați cu firide și cu o mică grotă. Poteca ocolește prin dreapta pereții stîncoși, trece prin fața unei grote (Grotă din Cale), ajungînd în locul în care a funcționat mai demult un funicular. Am pătruns într-o altă zonă în care blocurile stîncoase au forme dintre cele mai interesante. Pe stînga potecii apar contururile ascutite ale unui bloc de piatră ce ne duce cu gîndul la aripile unui vultur. Ne strecurăm pe sub pereții de stîncă și ajungem în apropierea unui foarte frumos punct de belvedere situat la circa 700 m altitudine și la circa 30 de minute de „La Troiță“. Pentru a urca pe acest mic promontoriu stîncos, ne abatem circa 2 minute din potecă, spre valea Păușei, cățărîndu-ne cu ușurință pe stîncile din dreapta potecii, acoperite din loc în loc cu frumoase exemplare de pin.

De aici admirăm, imediat sub noi, cheile din cursul inferior al pîrîului Seaca spre confluența cu pîrîul Bulzului, iar dincolo de ele spre vest–nord-vest abrupturile Muntelui Sălbaticul, în spatele căruia, pe un pînten liniștit și domol se vede mănăstirea Stînișoara. Mai spre nord, creasta zimțată a Coziei, dominată de Colții Foarfecii, răsplătește prin mărirea ei mica abatere

de la traseu. Spre sud-sud-est se deschide larg valea Păușii însoțită de drumul forestier ce o urmează. Versanții, altădată despăduriți, au fost replantați. Pădurea de foioase acoperă aproape totul. Numai tancurile stîncoase de culoare cenușie ținesc din verdele crud al pădurii. Toamna, cînd pădurea este colorată, spectacolul este unic.

Ne despărțim cu greu de această minunată priveliște și coborîm din nou la poteca pe care am părăsit-o. Bine conturată, aceasta continuă să coboare printre blocuri stîncoase, traversează o vîlcea cu pereți abrupti, își schimbă direcția orientîndu-se către dreapta, pe lîngă cîteva abrupturi cu pereți surplombați presărate cu firide și mici grote. Coborîrea ia sfîrșit la firul pîrîului Gardului, prilej de a sorbi cîteva picături de apă după drumul parcurs pînă aici. Traversăm valea și ne îndreptăm în urcuș, pe poteca largă, către nord-est (stînga rîului). După circa 5 minute întîlnim firul cu apă al pîrîului Mănăstirii, în apropiere de confluența lui cu pîrîul Gardului. Apoi, printr-o mică serpentină, ajungem în Poiana Stînișoarei. Locul este excelent pentru instalarea corturilor, mai ales că în imediata apropiere se află un izvor amenajat. Dincolo de valea ce coboară dinspre mănăstire se află bufetul „Stînișoara“, la care se ajunge trecînd pe un podeț de lemn.

Din poiană spre nord, prin deschiderea îngustă și priporoasă a văii Gardului, se profilează abrupturile și tancurile din Colții Foarfecii, iar spre nord-est pereții stîncoși, cu forme ciudate și mici grote, ai Muchiei Fruntea Oii. Tot de aici, din marginea nordică a poienii, pornește și poteca abia schițată, dar marcată cu punct roșu, ce ne conduce către Cascada Gardului (traseul 10).

Continuăm să urcăm prin poiană și după cîteva minute ajungem la capătul drumului forestier de pe valea Păușa. Au trecut circa 2½–2¾ ore de la plecarea din Păușa, iar pînă la cabana Cozia mai avem circa 3–3½ ore.

Tot de aici pornește și poteca în circuit, către Muntele Sălbaticul (traseul 9), de unde avem o frumoasă priveliște către creasta înaltă și abruptă a Coziei.

Drumul către cabana Cozia continuă în urcuș domol. Ne orientăm de-a lungul gardului unei grădini de legume, pînă în zona unde se află o mare lespede de piatră, pe care se află aplicat semnul de marcaj, în acest loc, unde se mai află și un adăpost pentru animale, poteca își schimbă direcția către stînga (nord-est), începînd să urce pantele Muntelui Fruntea Oii. Ajungem astfel la un drum de căruță ce vine de la Stînișoara și pe care-l urmăm spre stînga. Semnele de marcaj, aplicate pe stînci sau copaci, ne conduc în urcuș ușor (aproximativ pe curbă de nivel) către obîrșia unui pîrîiaș, afluent al Bulzului. Au trecut 15 minute de la plecare. De aici este bine să ne aprovizionăm cu apă. Continuăm să urcăm, de data aceasta susținut, printr-o frumoasă pădure de stejar. În cele 15–20 de minute de urcuș am cîștigat circa 90 m altitudine. După 30 de minute de la plecare urcușul se domolește, începînd cu un grup de blocuri stîncoase dispuse haotic pe partea dreaptă a potecii. Ne îndreptăm apoi pe curba de nivel către peretele stîncos ce parcă ne închide calea. Poteca ajunge însă la partea superioară a văii Bulzului, uneori lipsită de apă, în zona unei foarte atrăgătoare cascade, care în perioada secetoasă ne dezvăluie frumoasele trepte de pe care apa se aruncă vijelios, scobiturile pe care aceasta le-a creat în corpul stîncii.

Traversăm valea și ne orientăm către est, evitînd peretele stîncos din fața noastră. Poteca bine conturată începe să urce în serpentine, mai întîi în lungul văii, apoi către est (dreapta). Este bine să evităm anumite scurtături care ne vor consuma inutil forțele. Continuăm să urcăm susținut, poteca efectuînd în scurt timp o nouă schimbare de direcție, către vest, dîndu-ne din nou ocazia să cuprindem cu privirea valea Oltului și plaiurile împădurite ale Munților Căpățînii. Serpentinele sînt dese și la circa 45–50 de minute de la Stînișoara, în stînga potecii, o mică platformă stîncoasă străjuită de un pin contorsionat ne invită la un mic dar binevenit popas. Este locul numit „Colțul lui Damaschin“ (1010 m), un promontoriu stîncos mărginit de abrupturi ce se lasă adînc către pîrîul Bulzului. De aici, către nord-vest, putem admira din nou

impunătorul abrupt sudic al Coziei, respectiv pereții și vîrfurile crenelate din Colții Foarfecii, Durducului și Bulzului. Spre sud-sud-vest valea Păușei se adîncește puternic între dealurile Călimanului și Făgețelului, iar mai departe se profilează Depresiunea Jiblea-Călimănești și dealurile subcarpatice, ce o închid spre sud. Valea Oltului poate fi ușor urmărită ca o panglică strălucitoare ce se unduiește printre dealuri și se pierde în zare înspre sud, către Rîmnicu Vîlcea. Se disting bine lacurile de acumulare, mai întîi cel de la Călimănești, apoi cele de la Dăești și Rîmnicu Vîlcea.

Înainte de a reveni în poteca marcată, în stînga noastră, către valea Bulzului, printre arbuști și copaci izolați se desprinde o potecă firavă, ce ne conduce după cîtiva metri la Grota lui Damaschin (Grota Haiducului), un bun loc de refugiu în caz de vreme rea.

Reveniți în potecă, vom continua să urcăm din greu, orientîndu-ne către nord-est, pe o muchie înclinată și acoperită cu foioase, între care predomină fagul. După aproximativ o jumătate de oră de mers ajungem pe Muchia Vlădesei, într-o mică rariște (Poiana Vlădesei) în care numeroase exemplare de pin dau un pitoresc deosebit peisajului. Sîntem într-un important loc de intersecție a potecilor turistice din Cozia: traseul nostru, marcat în continuare cu bandă albastră, și traseul 4 ce vine de la Călimănești prin Dealul Sitarului și vîrfurile Sulița, marcat cu triunghi albastru. De fapt o plăcuță indicatoare prinsă pe un copac ne informează că de aici pînă la cabana Cozia mai avem de parcurs două ore, iar spre satul Pățești, în coborîre, putem ajunge în timp ele 1 oră.

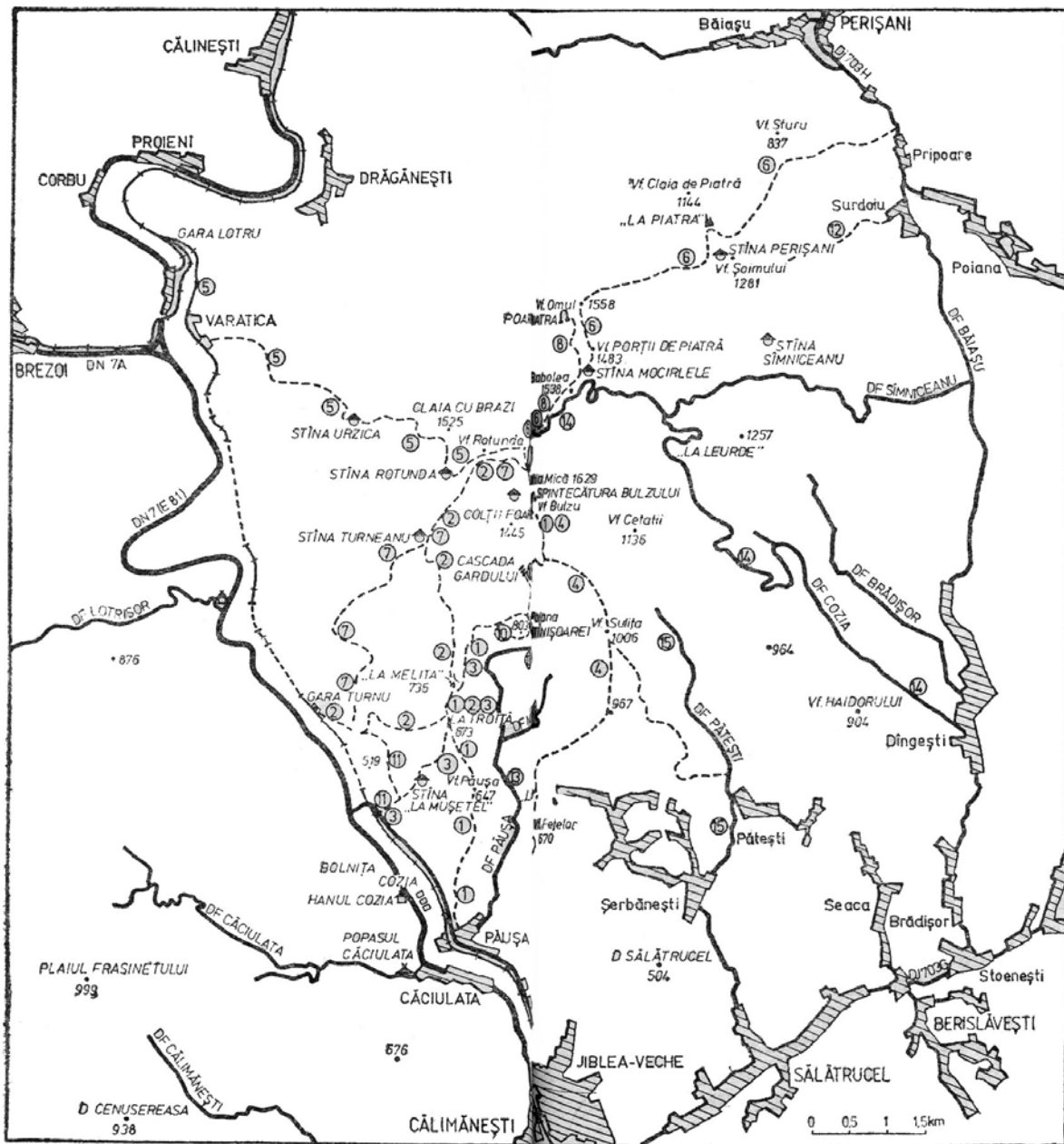
După un mic popas, continuăm să urcăm. Imediat, după o serpentină către stînga, ajungem pe o mică platformă înierbată. Către vest, dincolo de valea Bulzului, putem admira peretele stîncos care la bază prezintă o serie de grote (două mai vizibile din punctul în care ne aflăm). Continuăm să urcăm pe Muchia Vlădesei, menținîndu-ne tot timpul pe versantul ei vestic, imediat sub cumpăna de ape, pînă în locul în care poteca devine mai domoală și din care avem o privire de ansamblu asupra zonei Bulzu-Durduc. Deși muchia, dominată aici de o frumoasă poieniță, ne-îmbie parcă la o ascensiune directă către abruptul Bulzului, nu ne vom încumeta la acest urcuș deoarece el ne va purta către o zonă periculoasă, greu accesibilă, a Muchiei Vlădesei. Coborîm deci către stînga (nord-vest), pe fața vestică a muchiei, trecînd pe lîngă un foarte interesant bloc stîncos, unul din numeroasele chipuri antropomorfe ale Coziei, pe care imaginația fiecăruia îl poate numi într-un fel anume. Ne îndreptăm către obîrșia pîrîului Bulzului. Poteca coboară traversînd un prim vîlcel stîncos, cu apă (atenție la gheață în anotimpul mai rece) și după un alt mic urcuș atingem cel de-al doilea vîlcel cu apă aparținînd tot pîrîului Bulzului.

Ne aprovizionăm cu apă, deoarece pînă la cabană nu mai avem posibilitatea să o facem. O pauză de cîteva minute este binevenită, în continuare ne așteaptă un urcuș mai dur, dar din plin recompensat de măreția peisajului. Sîntem, de fapt, în „cetatea de piatră“ a Bulzului, unde fiecare stîncă ne dezvăluie chipuri dintre cele mai bizare.

Traversăm vîlcelul și începem să urcăm, inițial către stînga, dar imediat poteca ne conduce printr-o serpentină deasupra jgheabului cu apă părăsit mai înainte. Urcăm susținut în serpentine strînse, dese, avînd în față pereții stîncoși, cînd luminați de o rază de soare, cînd întunecați și sumbri. Ne aflăm într-o adevărată cetate de piatră, unde agenții modelatori (vîntul, ploaia, zăpada) au creat forme interesante: stînci cu aspect de piramide, hornuri adînci, excavații de diferite mărimi, surplombe și chiar un mic pod natural. Pădurea s-a cățărât cu curaj pe pantele înclinate, dar s-a retras în fața pereților aproape verticali. Doar exemplare frumoase de pin și mestecăni se agață de cîte o brînă, dînd locului o deosebită măreție. Poteca, uneori cu caracter de brînă, străbate lăstărișuri și zone presărate cu grohotiș. Trunchiurile albe ale mestecenilor profilate pe albastrul cerului ne dau o imagine de neuitat.

Suficient de lată, poteca urcă către dreapta, apoi își schimbă din nou direcția către stînga, evitînd pereții stîncoși și hăurile ce o împresoară. Ne îndreptăm către un horn, foarte frumos și

tentant, dar care ulterior devine inaccesibil. Așadar, urmăm poteca care alege hornul din stîngă, argilos și alunecos în caz de ploaie, dar mai accesibil. Cablurile instalate aici ne permit, mai ales pe vreme rea, să trecem cu bine pragurile stîlcoase. Prin serpentine scurte ieșim la partea superioară a hornului, la aproximativ 50 de minute de la jgheabul cu apă, într-o rariște învadată de afiniș aflată într-o mică șa.

Masivul Cozia – schema marcajelor

Pentru a avea o privire mai cuprinzătoare a-supra drumului parcurs, mai facem efortul de a ajunge într-un nou punct de belvedere situat deasupra hornurilor pe care le-am lăsat mult sub noi. De pe stîncă cu formă ciudată, pe care unii o numesc „înțeleptul“, ce străjuiește punctul amintit, putem cuprinde întreaga zonă pe care am străbătut-o. Peisajul este înălțător. Pereți stîlcoși care nu ne lasă să vedem decît rareori baza, creste secundare puternic ferăstruite, clăi de piatră, turnuri și piramide. Privind stîncile ce ne înconjoară, gîndurile ne poartă către o adevărată lume de basm: chipurile de piatră, sculptate de acest maestru neîntrecut care este natura,

iau forme dintre cele mai bizare, pe care imaginația fiecăruia le poate ușor asemui cu o făptură oarecare. Și toată această lume de povești poate fi găsită aici, în „grădina Bulzului“ (abrupturile sudice dintre Copițaua – muchia scurtă ce se desprinde spre sud din Ciuha Mică – și vârful Bulzului).

După cele câteva minute de repaus, reluăm urcușul printre blocuri de stîncă trecînd pe lîngă o mică grotă. Ne strecurăm pe sub abrupt către „spintecătura Bulzului“, urmînd poteca pietroasă. Am intrat în zona pădurii de conifere. La 15 minute de la punctul de belvedere și după ce am urcat continuu în serpentine, ajungem în „spintecătura Bulzului“ (partea ei vestică), dincolo de care, spre est, se înalță vârful Bulzu (1560 m). Poteca face un cot spre stînga (vest), iar urcușul se mai domolește. Străbatem culmea îngustă și rotunjită, presărată cu mici poienițe, pînă ajungem în dreptul unei mici înșeuări. Este locul unde ne putem lăsa rucsacurile și din care, spre stînga (sud-sud-est), se desface o potecă îngustă ce ne conduce în circa 5 minute pe vârful Durduc (1568 m), o mică platformă de piatră în centrul căreia se află o cruce metalică (Crucea Ciobanului). Această proeminență stîncoasă, suspendată între pereții Bulzului (în est) și pereții Gardului (în vest), ne oferă una dintre cele mai mărețe priveliști ale Coziei: spre est, obîrșia Bulzului, străjuită de abrupturile crenelate ale vârfului Bulzu, cu numeroasele sale stînci cu forme ciudate; spre sud, sub noi, muchia îngustă și prăpăstioasă dintre pîrîul Bulzului și Scocul Ursului; spre sud-sud-est, Scocul Ursului, iar în continuare, spre est, valea adîncă și prăpăstioasă a Gardului dominată de Colții Foarfecii, rămași acum sub nivelul nostru. Forme bizare de piatră răsar la tot pasul. De sub Durduc o potecă agățată pe una din brînele din abrupturile Gardului coboară curajos către stîna din Foarfecă. În zare, spre sud, peste întregul bazin al Păușei, privirile ne ajung către Călimănești și mai departe, în lungul Oltului pînă spre Rîmnici Vîlcea. Către sud-vest se conturează bine defileul Oltului, iar mai spre vest, culmile zimțate ale Munților Năruțu.

Reveniți în poienița în care ne-am lăsat bagajele, ne continuăm drumul către cabana Cozia. Poteca, în urcuș ușor, se strecoară acum spre nord-vest, pe fața sud-vestică, parțial defrișată, a vârfului Ciuha Mică (1629 m). După puțin timp ajungem în drumul forestier Dîngești – Cozia, pe care, mergînd spre stingă (nord-vest), vom ajunge în câteva minute la cabana Cozia (1573 m) situată în curmătura adîncă dintre vîrfurile Cozia și Ciuha Mică.

Din fața cabanei, de Ungă parapetul metalic al drumului, avem o frumoasă perspectivă spre valea Oltului. În planul apropiat, imediat sub noi, vedem Colții Foarfecii, apoi obîrșia Văii Seci (Zăvodul) străjuită spre dreapta sa de Pietrele Vulturilor – contraforturi stîncoase ce se desprind spre vale de sub Muchia Turneanu. Mai departe se disting clar valea Oltului între Călimănești și Lotru, lacurile de acumulare de la Călimănești și Turnu, precum și Cîrligul Mare al Oltului dominat de abrupturile estice ale Munților Năruțu. Dincolo de Olt zărim culmile domoale ale Plaiului Frăsinetului ce coboară spre Călimănești, abrupturile Muntele Basarab, valea Puturoasa, Muchia și valea Lotrișorului. În ultimul plan, spre sud-vest, se ridică impunător masivul calcaros Buila – Vînturarița. Se disting, de asemenea, cu claritate plaiurile înalte ale Munților Căpățîinii dominate de vîrfurile Gera (1886 m), Preota (1954 m) și Zmeuret (1979 m). Spre nord-vest, dincolo de valea largă din cursul inferior al Lotrului, se înalță în zare culmile vestice ale Munților Lotrului, din care distingem vîrfurile Robu (1899 m), Floarei (2065 m) și Sterpului (2142 m).

Dacă timpul și forțele ne mai permit, putem face o scurtă plimbare (30–40 minute dus-întors) pînă pe Vîrful Cozia (1668 m), cea mai mare înălțime a acestui munte atît de pitoresc. Pentru aceasta ne angajăm în urcuș direct, pe lîngă cantonul silvic, lăsînd în dreapta drumul forestier ce coboară către Călimănești. Urcăm susținut prin pădurea rară de molid și după ce am ieșit la golul alpin atingem vârful Cozia pe care se află instalată o stație meteorologică automată, a cărei construcție albă se poate observa chiar din valea Oltului. De aici se deschide o frumoasă priveliște. Spre sud-vest, imediat sub noi, admirăm marele amfiteatru de la obîrșia

Văii Seci (Zăvodului), străjuită pe stînga de Colții Foarfecii, iar pe dreapta de Pietrele Vulturilor de sub Muchia Turneanu. Dincolo de curmătura adîncă dintre vîrfurile Cozia și Rotunda, spre vest, se desprind muchiile dinspre Olt ale Masivului Cozia, presărate cu numeroase „clăi de piatră“ (țurțudane): Turneanu, Armăsarului, Gruitul Jangului și Boldanului. Spre nord, avem obîrșia priporoasă a văii Tisei, iar mai departe, spre nord-est, se văd vîrfurile Omul (1558 m) și abrupturile din Muchia Căprăriile ce domină obîrșia Sîmnicului. Spre sud, privirea cuprinde Depresiunea Jiblea-Călimănești, dealurile subcarpatice și valea Oltului pînă aproape de Rîmnicu Vîlcea. Spre vest Masivul Buila-Vînturarița și culmile vestice ale munților Căpățîinii și Lotrului, despărțite de valea Lotrului, domină orizontul. Spre nord, dincolo de Țara Loviștei, cu numeroasele sate ce se ascund printre livezi și păduri, se profilează culmile impunătoare ale Făgărașului, din care putem distinge creasta și vîrfurile de peste 2200 m ce se înșiruie pînă spre nord de Negoiu (Tătaru, Suru, Grohotișu, Serbota, Scara). Spre est remarcăm masivele din grupa sudică Făgărașului: Frunți, Ghițu și Iezer-Păpusa,

2. Gara Turnu (310 m) – Curmătura „La Troiță“ (673 m) – Curmătura „La Meliță“ (735 m) – Muntele Scorțaru – stîna Turneanu (1100 m) – Muchia Turneanu – cabana Cozia (1573 m)

Marcaj: bandă roșie

Diferența de nivel: 1263 m

Timp de mers: 5–5½ ore

Timpi intermediari: Curmătura „La Troiță“ – 1 oră; stîna Turneanu – 3¼–3½ ore

Trasee de legătură: 1, 3 (Curmătura „La Troiță“), 7 (Stîna Turneanu), 5 (Muchia Turneanu)

Traseu accesibil tot timpul anului (Gara Turnu – Curmătura „La Troiță“); pe timp de iarnă accesibil doar turiștilor cu pregătire tehnică și bine echipați (Curmătura „La Troiță“ – stîna Turneanu).

Acest traseu poate fi folosit de cei care, veniți cu trenul pe valea Oltului, coboară la stația Mănăstirea Turnu, situată într-un mic bazinet depresionar din partea sudică a defileului, pe malul stîng al lacului de acumulare. El urmărește, în general, fațada vestică a Masivului Cozia, străbătînd mai întîi Muchia Trăsnită, apoi obîrșia văii Turnu pe sub versanții stîncoși ai Muchiei Scorțaru și mai departe Muchia Turneanu pînă la cabana Cozia. Pe tot traseul remarcăm vegetația bogată și variată, îndeosebi pădurile falnice de fag și gorun, cu numeroase exemplare de specii termofile (teiul, scumpia, mojdreanul), apoi pe poteca priporoasă de pe Scorțaru tufele dese ale măceșului de Cozia (specie endemică și ocrotită). Aproape tot traseul se desfășoară în rezervația științifică a Coziei.

Din spatele gării prindem drumul larg ce se îndreaptă la început către sud-est, apoi spre est. Urcăm apoi pe alea pietruită ce ne conduce pînă în curtea frumosului monument de artă și arhitectură din secolul al XVII-lea. Pînă aici au trecut 10–12 minute.

Traversăm pîrîul Turnu, admirînd spre stîngă obîrșiile stîncoase ale acesteia de sub Muchia Scorțaru. După cîteva zeci de metri parcurși în lungul văii ne abatem spre dreapta (nord-est) și ne angajăm în urcuș direct prin pădurea seculară de gorun și fag, urmînd poteca lată, presărată cu lespezi de gresii. Marcajul bandă roșie aplicat pe copaci apare destul de rar. După cîteva serpentine, în urcuș pronunțat, poteca străbate o pădure de pin și molid, unde pe o mică distanță trebuie să evităm doborîturile de vînt. Ne menținem tot timpul pe versantul sudic al Muchiei Trăsnite. Ajunși într-o pădure tînără de fag și gorun, prin care poteca largă se strecoară ca o adevărată alee, panta se mai domolește, urcușul devenind mult mai ușor. După circa o oră de mers, ajungem în curmătura „La Troiță“ (673 m), unde, într-o rariște a pădurii,

găsim un loc bun de popas. Aici întâlnim alte două poteci marcate, respectiv traseul 1 (marcaj bandă albastră) și traseul 3 (marcaj bandă galbenă).

Din spatele troiței ne continuăm drumul pe poteca marcată acum cu trei semne: bandă roșie (traseul nostru), bandă albastră și bandă galbenă. Aceasta ne poartă în urcuș ușor, la început către nord apoi către nord-est, străbătînd o pădure tînă de fag. După circa 5 minute începem să coborîm ușor pe poteca asemănătoare aici unei alei de parc. Un mic luminiș ne permite să privim în și dincolo de valea Păușii (dreapta). Astfel, putem admira abrupturile sudice ale Coziei: Colții Foarfecii, vârful Ciuha Mică (cu turnul releului de televiziune), Durducul, Bulzul.

Poteca, în coboriș ușor, ne conduce după aproape 10 minute de „La Troiță“, în punctul în care traseul nostru, marcat cu bandă roșie, se desprinde către stînga (nord-vest), prin șaua „La Meliță“, spre cabana Cozia. Poteca marcată cu bandă albastră și bandă galbenă (traseele 1 și 3) se continuă spre Poiana Stînișoarei. Ramificația de poteci este marcată printr-o săgeată fixată pe dreapta potecii, ca și pe lespeda de piatră din stînga.

Poteca urmată de noi, mult mai îngustă, străbate în urcuș ușor panta versantului. Pe partea stînga, apar o serie de stînci cu forme interesante modelate în gresia cretacică. După 5–6 minute de la ramificația potecilor, ajungem pe culme, marcată de apariția cîtorva pini răzleți. Marcajele se află aplicate pe lespezi de piatră sau pe trunchiurile pinilor. După circa 30 m parcurși pe Muchia Scorțaru ajungem în curmătura „La Meliță“ (735 m), loc în care rocile sedimentare grezoase vin în contact cu cele cristaline reprezentate de gnaisul de Cozia.

De aici traseul nostru, care urmează versantul vestic al Muchiei Scorțaru, este invadat de vegetație, din care remarcăm numeroase tufe de măceș de Cozia, specie endemică și ocrotită, pe care o găsim înflorită în lunile iunie–iulie. Pînă pe Muchia Turneanu poteca străbate o frumoasă pădure de fag.

Plecînd din șa ne orientăm spre stîngă urmînd fața vestică a Muchiei Scorțaru. Traversăm o mică vîlcea, poteca strecurîndu-se prin spatele unui bloc stîncos, și iată că avem din nou posibilitatea de a privi către valea Oltului cu abrupturile dinspre Muntele Basarab, iar în planurile apropiate, spre nord-vest, valea Turnu străjuită de muchia stîncoasă a Roșiei. După cîteva zeci de metri, poteca se strecoară pe la baza unui nou abrupt de gnais și ajunge la un important punct de belvedere situat deasupra văii Turnului. De „La Troiță“ am urcat circa 100 de metri diferență de nivel.

În stînga, către sud-vest, apare poteca pe care am urcat timp de aproape 10 minute pornind din șaua „La Meliță“. Către Olt zărim Muntele Basarab, iar către nord–nord-vest culmile și versanții abrupti ai Muntelui Năruțu. În ultimul plan se profilează culmea calcaroasă a Builei-Vînturariței. Dincolo de valea Turnu (nord) se întinde pădurea Roșia situată la poalele Muchiei Usturoaia, din care se desprind spre vale contraforturile stîncoase ale Pietrelor Roșiei.

Poteca cotește către dreapta (nord), străbătînd pe curba de nivel o zonă de grohotișuri desprinse din abrupturile Muchiei Scorțaru, apoi se angajează în urcuș continuu, pe versantul unui afluent al pîrîului Turnu. După circa 5 minute ajungem într-un nou punct de belvedere, aflat în locul în care poteca intersectează o mică muchie stîncoasă, din capătul căreia se deschide o frumoasă perspectivă asupra părții de sud și sud-est a Coziei și asupra munților de dincolo de Olt. În primplan, imediat în stînga (sud), revedem șaua „La Meliță“, din care pornește spre Olt Muchia Trăznită. Dincolo de ea se conturează valea Păușei cu versantul stîng, dinspre Dealul Făgețelului, defrișat, în ultimul plan se disting dealurile subcarpatice ce închid Depresiunea Jiblea-Călimănești. Dincolo de Olt avem o frumoasă perspectivă asupra Munților Căpățîinii, din care se detașează masivul calcaros Buila-Vînturarița, Cîrligele Olăneștilor și, mai aproape de Olt, muchiile stîncoase ale Muntelui Năruțu.

După traversarea muchiei printr-o mică strungă, poteca coboară în serpentine scurte circa 20 de m diferență de nivel, pînă la baza unui bloc de gnais, cu un abrupt surplombat, care ne

poate oferi adăpost în caz de vreme rea. După ce traversăm o vâlcea mică, continuăm să urcăm spre stînga (nord-vest), ca după circa 10–12 minute de la punctul de belvedere să ajungem la un izvor („La Troc“). Lîngă acesta se află un grup de stînci colțuroase ce țîșnesc din fondul întunecat al pădurii. După ce ne-am aprovizionat cu apă, ne continuăm drumul pe poteca ce urcă spre nord. La aproximativ 7–8 minute de „La Troc“ intersectăm Muchia Haiducului, o culme secundară ce se desprinde din Muchia Scorțaru, apoi, tot în urcuș, depășim o altă culme secundară, după care poteca străbate cîteva văiugi ce ne obligă la urcușuri și coborișuri ușoare. După un coboriș domol către dreapta ajungem pe firul unei văi seci, afluate pîrîului Turnu, unde întîlnim numeroase blocuri de piatră împrăștiate haotic. Au trecut circa 15 minute de „La Troc“. Traversăm valea și ne îndreptăm spre stînga (nord-vest). Poteca urcă în serpentine strînse versantul drept al acesteia, strecurîndu-se printre blocurile de piatră, evitînd abrupturile. După un urcuș susținut de 6–7 minute, traversăm printr-o strungă îngustă o muchie stîncioasă de pe care, spre vest, prin rariștea pădurii, se pot observa abrupturile Muchiei Usturoaia. Au trecut peste două ore de la plecarea din gara Turnu, iar pînă la cabana Cozia mai avem încă circa 3 ore.

De aci coborîm către firul principal al pîrîului Turnu, trecînd pe lingă un bloc mare de stîncă cu o săgeată roșie ce ne indică direcția de mers. De aici, către nord–nord-vest, ne angajăm în urcuș către Muchia Turneanu direct pe firul văii. Din cauza frunzișului care o acoperă, poteca este mai greu vizibilă, încît trebuie să căutăm mai cu atenție semnele de marcaj. Continuăm să urcăm pe firul văii Turnu pînă la confluența acesteia cu un alt pîrîu, marcată printr-un bloc de stîncă prăbușit în albie, pe care găsim și marcajul. Sub blocul de stîncă se află un mic izvor la care ne astîmpărăm setea și de la care ne putem face o nouă provizie de apă (pînă la cabana Cozia nu vom mai întîlni nici un izvor). Ne angajăm de-a lungul pîrîului din dreapta, trecînd peste arbori căzuți și printre urzici.

După circa 25–30 de minute de urcuș pronunțat pe firul văii Turnu, poteca pe care am urmat-o în direcția nord se abate la stînga (vest), angajîndu-se pe versantul destul de înclinat al acesteia. După puțin timp cotește spre dreapta (nord), urcînd pieziș, aproape paralel cu firul văii, rămas acum în dreapta noastră. Poteca este invadată de ferigi și urzici, printre care ne strecurăm cu multă atenție, înainte de a ieși pe Muchia Turneanu, pe o săgeată indicatoare prinsă pe trunchiul unui copac se poate citi: „Spre șaua La Troiță“ – 1½–2 ore. Urcușul pronunțat ne-a condus, prin ultimele două serpentine ale potecii, în mica poieniță (1100 m) de pe Muchia Turneanu, în care se mai păstrează stîna cu același nume, acum părăsită. De la confluența celor două pîraie pînă pe culme traseul devine foarte alunecos pe timp ploios.

În poiana de la stîna Turneanu întîlnim marcajul triunghi roșu (traseul 7) care vine de la cabana Cozia și coboară către gara Turnu. Ne alegem un loc de popas, într-unul din locurile neinvadate de urzici, brusturi sau ferigi, de unde, privind în direcția din care am venit (sud-est), putem admira mai întîi Muchia Scorțaru, presărată cu trunchiuri stîncioase și abrupturi ce coboară către valea Turnu. În planul imediat următor vedem versantul stîng, despădurit, al pîrîului Noroaiele, fragmentat de numeroase organisme torențiale, din care coboară către Olt culmea prelungă și împădurită a Dealului Făgețelului, continuată cu Plaiul Sitarului. În continuare, spre sud-est, se conturează Depresiunea Jiblea-Călimănești și dealurile subcarpatice ale Topologului. În aceeași direcție, strălucesc în zare oglinzile de apă ale lacurilor de acumulare de la Călimănești, Dăești și Rîmnicu Vâlcea.

După popasul făcut ne continuăm drumul către cabana Cozia, avînd în față încă aproape 2 ore de mers. Urmăm către dreapta (nord-est) poteca marcată acum cu bandă roșie și triunghi roșu, menținîndu-ne aproape tot timpul pe Muchia Turneanu. Pornim din poiană în sensul de urcuș al culmii, intrînd din nou în pădure, dar pe fața stînga a culmii. După circa 10 minute de urcuș ieșim din nou pe muchie într-o frumoasă poiană, cu excelente perspective spre valea

Oltului, pînă dincolo de Rîmnicu Vîlcea. În plus, distingem acum stațiunea Căciulata și complexul turistic Cozia, cu hotelurile Căciulata, Oltul și Cozia.

Continuăm să urcăm, menținîndu-ne pe direcția nord, pe fața nord-vestică a culmii, evitînd poteca nemarcată spre locul în care se afla altădată stîna Măriei. Străbatem în Urcuș o frumoasă pădure de mesteacăn, apoi o impunătoare pădure de fag. Urcușul se mai domolește. Poteca se înscrie pe curba de nivel, urmînd direcția nord, apoi din nou în urcuș spre nord-vest, după care ieșim pe culme într-o admirabilă poiană. Aici ajunge și poteca nemarcată ce a urmat tot timpul linia de cea mai mare înălțime a crestei. Au trecut circa 35–40 de minute de la plecarea din poiana de la stîna Turneanu.

Urcăm pe un mic pinten situat în dreapta potecii, de unde avem posibilitatea să facem cunoștință cu admirabilul spațiu montan al Coziei. Către nord–nord-est se vede Muchia Turneanu pe care ne vom continua drumul, iar spre nord-est vîrfurile Ciuha Mică (1629 m), cu releul de televiziune, și Durducul (1568 m). În față, spre est–sud-est, imediat sub noi, se deschide valea prăpăstioasă a Zăvodului (Valea Seacă), cu abrupturile Pietrelor Vulturilor, dincolo de care se înalță impunătorii Colți ai Foarfecii; la baza lor, mai departe, spre sud-est, se vede Poiana Stînișoarei. În continuare, spre sud, zărim valea Păușii și culmile împădurite ale Păușei, Făgețelului și Sitarului, dincolo de care se conturează Depresiunea Jiblea-Călimănești. Salba de stațiuni de pe valea Oltului – Călimănești, Căciulata, Cozia – ne apar în toată splendoarea.

Pornim din nou la drum. Străbatem poiana în urcuș, ocolind obîrșia largă a unei vîlcele, și ne îndreptăm către creasta ce s-a profilat în fața noastră – Muchia Turneanu. Cîteva mici vîrfuri, de forma unor clăi de piatră, separate de mici platouri, ne obligă la un urcuș în trepte. Poteca urmează marginea pădurii ce acoperă, spre stingă, întreaga vale a Rotundei, orizontul rămînînd însă deschis spre dreapta, către Valea Seacă și zona înaltă a Coziei, din care vedem Colții Foarfecii, Durducul și Ciuha Mică. Primăvara și vara, pajiștea este presărată cu un covor de flori multicolore. După circa 30 minute de urcuș de la ultimul popas, în stînga noastră, dincolo de valea Rotunda, la baza unui abrupt, vedem stîna Rotunda pe lîngă care trece traseul 5 (marcaj bandă albastră), ce urcă în Cozia pornind de la gara Lotru.

După un urcuș pronunțat, de aproximativ 5–7 minute, ajungem pe versantul sudic al vîrfului Rotunda, de unde putem admira măreția vîrfurilor Cozia (1668 m) și Ciuha Mică (1629 m).

În fața noastră apar stîncării, abrupturi amețitoare ce închid obîrșia Văii Seci (Zăvodului). Sîntem în zona Pietrelor Vulturilor. Pe fața sudică a culmii apar tufe de ienupăr. Ne aflăm lîngă un mic adăpost de vite, astăzi distrus, de unde coboară o potecă nemarcată către Valea Seacă (în dreapta). Din acest loc poteca se orientează către nord, ocolind prin stînga blocuri mari de stîncă, ce se înalță de-a lungul potecii și pe care se află aplicate marcajele. Continuăm traseul printr-o pădure rară, unde ni se alătură și marcajul bandă albastră (traseul 5) ce urcă dinspre valea Oltului, de la gara Lotru. După 30 de minute de urcuș, de la ieșirea din rariștea de pădure, depășim un pinten scurt ce se desprinde din vîrfurile Rotunda către Valea Seacă din dreapta. Versantul acestuia este presărat cu numeroase blocuri de gnais ce îmbracă forme bizare.

Poteca începe să coboare într-o înșeuare adîncă, avînd în față vîrfurile piramidale ale Coziei, cu căsuța albă a stației meteorologice și ocolește pe curbă de nivel obîrșia Văii Seci, dincolo de care se înalță Colții Foarfecii. Depășim în urcuș ușor un picior de munte terminat cu un turn stîncos ce privește spre adîncurile Văii Seci (Zăvodului). Poteca se angajează pe sub abruptul din dreapta, cu blocuri desprinse din pereții stîncoși. În continuare, coborîm ușor către dreapta, apoi începem să urcăm pe rînd văile de obîrșie ale Văii Seci. După 5 minute de urcuș, timp în care ne-am strecurat pe sub sau pe deasupra unor abrupturi stîncoase, ajungem în dreptul unui horn ce se profilează în stînga potecii. Traversînd hornul printr-o strungă îngustă,

poteca coboară folosindu-se de treptele săpate în stîncă, după care urcă ușor către pădurea de conifere ce se dezvoltă sub vârful Cozia. După un parcurs ușor, pe curbă de nivel, la circa 10 minute de la traversarea hornului, ajungem la cabana Cozia (1573 m).

3. Căciulata (300 m) – Cozia – Poiana Bivolari (305 m) – stîna „La Mușețel“ (530 m) – Curmătura „La Troiță“ (673 m) – Poiana Stînișoarei (720 m)

Marcaj: bandă galbenă

Diferență de nivel: 420 m

Timp de mers: 2–2½ ore

Timp intermediari: Poiana Bivolari – 15–20 minute; curmătura „La Troiță“ – 1¼ ore

Trasee de legătură: 11 (sub poiana „La Mușețel“), 1, 2 (curmătura „La Troiță“), 9, 10 (Poiana Stînișoarei)

Traseu ușor accesibil tot timpul anului.

Este un traseu ușor care se desfășoară în partea de sud-vest a Coziei, pe culmile mai joase ale acesteia, dar care poate fi continuat către vârful și cabana Cozia pe traseele 1 sau 2. Pe parcursul său se întîlnesc numeroase obiective de interes turistic: Grotă din Cale, abrupturile și strungile din Valea Seacă, stîncile și grotlele din Muntele Sălbaticu. Străbate frumoasele păduri de gorun și fag de pe Dealul Chiciora și Muchia Trăznită. Intrarea în acest traseu se poate face fie de la Călimănești sau satul Păușa, mergînd pe șoseaua de pe stînga Oltului pînă în Poiana Bivolari, fie din dreptul complexului turistic Cozia, de pe dreapta Oltului, în apropierea stațiunii Căciulata. Acest ultim loc de plecare este mai convenabil deoarece se găsește în stația autobuzelor care fac legătura între gara Călimănești și Căciulata și este mai aproape de poteca marcată.

Pornim deci din dreptul complexului turistic Cozia, urmînd în amonte, spre nord, șoseaua asfaltată DN 7 (E 81). Lăsăm în stînga hanul Cozia, apoi tabăra de pionieri. După circa 250 m ajungem la complexul muzeal Cozia (sec. XIV). O placă de marmură fixată pe parapetul din stînga șoselei ne amintește de construcția realizată în timpul lui Constantin Brîncoveanu (1688–1714), un apeduct pentru alimentarea mănăstirii Cozia. Depășim, pe dreapta, bufetul „Arutela“, din apropierea căruia avem o frumoasă priveliște asupra defileului Oltului prins între abrupturile impunătoare ale Muntelui Basarab, pe dreapta, și ale Muchiei Usturoaiei și Turnului lui Teofil, pe stînga Oltului, asupra barajului hidrocentralei de la Turnu și Masivului Cozia. Spre est, în dreapta noastră, sus, pe versantul stîng al Oltului, vedem poiana „La Mușețel“, iar jos, lîngă malul betonat al Oltului, ruinele castrului roman Arutela.

Traversăm Oltul pe șoseaua ce urmează coronamentul barajului. Dacă privim în stînga noastră, spre nord, vom observa sub Turnul lui Teofil (519 m) o mică insulă stîncoasă ce iese din apa lacului – Masa lui Traian. După traversarea barajului și căii ferate, ne înscriem spre dreapta (sud), pe șoseaua asfaltată ce urmărește malul stîng al Oltului. După circa 100 m de la baraj, pe un stîlp de beton ne apare indicația „spre Turnu“ – marcaj punct albastru (traseul 11). Tot în acest loc începe și marcajul bandă galbenă, pe care-l vom urma către poiana „La Mușețel“. Pînă aici drumul a durat 15–20 minute.

Părăsim șoseaua și ne angajăm spre stînga (est) pe versantul defrișat al Oltului, urmînd marginea unui torent amenajat, apoi un drum de tractor ce urcă susținut către poiana „La Mușețel“. După circa 10–12 minute de urcuș, în dreptul celui de-al doilea stîlp de beton (nr. 431), cele două marcaje urmate pînă acum (bandă galbenă și punct albastru) se despart. Poteca marcată cu punct albastru (traseul 11), către Turnu, se orientează spre stînga (nord), pe cînd traseul urmat de noi (marcat cu bandă galbenă) continuă să urce pe lîngă liziera pădurii. Treptat ne încadrăm pe unul din drumurile de căruță ce urcă spre partea superioară a poienii. După 25–30 de minute de urcuș susținut, ajungem la stîna din poiana „La Mușețel“ (530 m).

Ceva mai jos de stîna, din partea estică a poienii, se desprinde spre nord-est un drum de căruță care, urmînd pîrîul Mușețel, ajunge în Dealul Chiciora, unde întîlnește traseul turistic 1.

Facem un mic popas pentru a admira frumoasa priveliște ce se deschide către valea Oltului. De aici putem vedea complexul Cozia, tabăra de pionieri, iar mai spre nord-vest Muntele Basarab, Muchia Lotrișorului și tancurile priporoase dinspre vîrfurile Năruțu.

După ce ne-am aprovizionat cu apă de la șipotul din spatele stîinii, ascuns într-o bogată vegetație de mlaștină, ne îndreptăm către stînga (nord-vest) pe drumul de căruță ce se îndreaptă spre liziera pădurii, trecînd prin spatele grajdului de vite. La circa 100 m de la intrarea în pădure se desprinde spre stînga (vest) o potecă nemarcată ce coboară către gara Turnu. Drumul nostru, larg și bine bătătorit, cotește brusc spre dreapta (nord-nord-est) și se înscrie, la început, pe pantele împădurite cu gorun ale culmii ce separă pîraiele Bivolari și Mușețel, apoi pe sub Dealul Chiciora, pe versanții de obîrșie ai pîrîului Bivolari. Evităm în acest fel poteca din dreapta, ce urmează culmea și merge către Dealul Chiciora. După aproape 100 m de urcuș lejer, drumul face o curbă largă către stînga, intersectînd toate pîraiele de la obîrșia Pîrîului Mănăstirii. Străbatem o frumoasă pădure de fag, menținîndu-ne pe direcția generală nord-est. După 25 de minute de „La Mușețel“, drumul cotește spre dreapta. Urmează un urcuș susținut, avînd în stînga Pîrîul Mănăstirii. În versantul secționat de drum observăm stratele de gresie cretacică. După alte 5 minute ajungem în curmătura „La Troiță“, important loc de convergență a traseelor turistice din partea de sud și sud-est a Coziei: din vest traseul 2 (marcaj bandă roșie) ce vine de la gara Turnu și din sud-est traseul 1 (marcaj bandă albastră) ce urcă din satul Păușa. Pînă aici au trecut 1¼ ore, iar pînă la Poiana Stînișoarei mai avem de parcurs 1–1¼ ore.

În continuare traseul 3 este comun cu traseul 1, fapt pentru care pînă la Poiana Stînișoarei vom urma marcajul dublu cu bandă galbenă și bandă albastră (vezi, în continuare, descrierea traseului 1). Urmînd poteca bine conturată pe versantul văii Păușa, vom trece pe lîngă Grota din Cale, prin abrupturile și micile strungi din Valea Seacă, vom vedea stîncile și grottele din Muntele Sălbaticu.

Din Poiana Stînișoarei putem face o excursie pe Muntele Sălbaticu (traseul 9) sau la cascada Gardului (traseul 10).

4. Călimănești (280 m) – Dealul Jardei (483 m) – Plaiul Sitarului (652 m) – Dealul Făgețelului (967 m) – Dealul Sulița (1006 m) – Muchia Vlădesei – cabana Cozia (1573 m)

Marcaj: triunghi albastru

Diferență de nivel: 1293 m

Timp de mers: 5¼–5½ ore

Timpi intermediari: șaua „La Baltă“ – 1¼ ore, vîrfurile Sulița – 2½ ore, poiana Vlădesei – 3¼–3½ ore

Trasee de legătură: 1 (Muchia Vlădesei)

Traseu accesibil tot timpul anului (Călimănești – Dealul Sulița); recomandabil numai vara (Muchia Vlădesei – cabana Cozia).

Această potecă, ce urmărește interfluviul de pe stînga văii Păușa, face parte din traseele situate în partea de sud-est a Masivului Cozia, fiind mai ușor accesibil celor care pornesc din stațiunea Călimănești sau din satul Jiblea Veche. Pe traseu sînt străbătute locuri deosebit de pitorești: Muchia Vlădesei, cheile și abrupturile Bulzului, vîrfurile Durduc și interesantele stînci, cu forme bizare, din apropierea Bulzului.

Pentru a ajunge în traseu folosim mai întîi autobuzul din Călimănești pînă în Jiblea Veche (stația „La monument“). Din intersecție mergem pe șoseaua asfaltată ce urmărește spre nord malul stîng al Oltului. După circa 600 m ajungem în locul de unde se desprinde spre dreapta poteca noastră. Marcajul, vizibil din șosea, este aplicat pe trunchiul unui pin de la marginea

pădurii, alături de care se află o bancă de lemn. Poteca se angajează pe versantul drept al unui pârâiaș ce se scurge spre Olt. După ce am trecut printr-un pîlc de pini, ne înscriem în urcuș pronunțat pe fața nord-vestică a Dealului Jardei, după care poteca revine pe culme, unde străbate o pădure de gorun. În partea dreaptă, un gard de sîrmă protejează terenurile cultivate și de pășunat ale jiblenilor. Dincolo de gard, un drum de căruță merge paralel cu poteca noastră. După 30 de minute de la plecare, am ajuns pe Dealul Jardei (483 m), pe care se găsește o mică construcție din beton. De aici coborîm într-o mică înșeuare de unde avem o frumoasă priveliște asupra Depresiunii Jiblea – Călimănești. Continuăm să urcăm acum spre nord-est, pe culmea îngustă și acoperită cu pădure de gorun. Depășim cîteva mameloane, ocolim prin dreapta (est) un vîrf mai proeminent pînă într-o înșeuare mai adîncă de la obîrșia a două pîraie. Din dreapta ajunge în șa și un drum de căruță. Continuăm să urcăm, de data aceasta pe direcție nord, în lungul unor drumuri de căruță adîncite și puternic ravenate. După circa 200 de metri, părăsim drumul de căruță și ne îndreptăm ușor către stîngă (nord-vest), trecînd pe fața vestică a Plaiului Sitarului. După alți 60–70 m, lăsăm în stînga o potecă ce coboară spre Olt, traseul nostru orientîndu-se spre dreapta, urcînd din nou pe culme. Marcajul și o săgeată aplicată pe trunchiul unui stejar ne indică direcția de mers.

Continuăm să urcăm pe Plaiul Sitarului, ajungînd, la circa 1 oră de la plecare, la o bancă de lemn situată Ungă un pîlc de pini și în locul de întîlnire a unor drumuri și poteci: spre nord, continuă drumul de căruță, spre stînga (sud-est) o potecă se lasă către satul Păușa. Noi vom continua pe poteca orientată spre nord-vest și care străbate o zonă defrișată, acoperită cu tufe de zmeură și măceș. Poteca urcă în continuare prin pădurea de gorun, coboară într-o mică șa în care se găsește un frunzar pentru animalele pădurii, după care urcă pe un promontoriu unde întîlnim o culme aproape plată. Dinspre est, de la Jiblea, ajunge aici un drum lung de căruțe. Ne aflăm în locul „La Peri“ și au trecut 1½ ore de la plecare.

Parcurgem, în continuare, o zonă defrișată, urmînd poteca încă 100 m pînă cînd vom intersecta un drum forestier care coboară către Jiblea. Urmăm drumul forestier către stîngă (nord), trecînd pe sub o linie de înaltă tensiune printr-o zonă defrișată. Către stîngă, coboară spre valea Păușei un alt drum de căruță. Noi urmăm în continuare drumul forestier ce se orientează către dreapta, ocolind un mic vîrf acoperit cu exemplare de fag. Pe partea stîngă a drumului se află o plantație de pini, protejată de un gard de sîrmă. Ne menținem la cîteva metri sub culme. Ocolim pîrîul din dreapta noastră pe la obârșie și ajungem într-o poiană situată într-o nouă șa la poalele vîrfului Fețelor. Din șa drumul de căruță și poteca marcată se separă pentru scurt timp. Drumul se angajează pe fața estică (dreapta) a vîrfului Fețelor (670 m), rotunjit și acoperit cu pădure rară de fag, iar poteca noastră urmărește fața vestică (stînga). Marcajul se află aplicat vizibil pe trunchiurile copacilor ce mărginesc spre nord poiana.

Continuăm deplasarea pe poteca mărginită pe stînga de gardul de sîrmă al plantației de pini. În plan depărtat, din mantia pădurii, țîșnesc abrupturile zonei înalte a Coziei, din care se detașează spre est vîrfurile pietros al Bulzului. În plan apropiat, distingem, între afluenții Păușei, Paltinul și Noroaiele, Dealul Călimanul. După parcurgerea a circa 100 m din șa, reîntîlnim drumul de căruță, drum care, ca și poteca marcată, urmează către nord-est interfluviul îngust presărat cu cîteva mici mameloane grezoase. După un scurt parcurs drumul se abate spre dreapta coborînd în satul Șerbănești. Poteca, marcată cu triunghi albastru, urmărește în continuare culmea îngustă, împădurită, coborînd treptat într-o mică șa adîncită. Și aici se află o băncuță de lemn ce ne îndeamnă la popas. În șa întîlnim un alt drum de căruță pe care-l vom urma circa 60 de metri, ocolind un vîrf rotunjit. Am ajuns într-o nouă șa, largă, cu poiană, în locul numit „La Bălți“ (665 m). De aici drumul de căruță continuă către satul Șerbănești. Au trecut aproape 1¾ ore și ne aflăm la poalele Dealului Făgețelului.

Din Șaua „La Bălți“ începem să urcăm mai accentuat pe versantul defrișat al Făgețelului, în direcția nord, apoi nord-est pînă ajungem la un drum de căruță ce iese din plantația de pin

și care ne scoate într-o poiană largă, acoperită de tufe de ferigă, situată într-o nouă înșeuare. Continuăm să urcăm Culmea Făgețelului, acoperită cu pădure rară de pin și cu mici poienițe, fapt ce ne permite să admirăm permanent creasta dantelată a Coziei și dealurile bine împădurite din sud-vestul masivului. După circa 15 minute de urcuș, ajungem în vârful împădurit al Făgețelului (967 m). Aici calea ne este barată de un gard de lemn, pe care-l vom trece printr-un loc special amenajat. Din vârful Făgețelului poteca marcată coboară spre nord, către o nouă șa, în care vom întâlni și un drum de căruță (cu pat nisipos) ce coboară tot în satul Șerbănești. Din șa, la limita plantației de pin cu pădurea de mestecăn, putem admira în toată splendoarea abruptul sudic al Coziei. Deasupra abrupturilor distingem Ciuha Mică, Durducul și Bulzul, precum și impresianții Colți ai Foarfecii, înaintăm aproximativ 100 m pe drumul de căruță, strecurându-ne pe sub un mic vîrf situat pe stînga noastră. Urmează un loc în care trebuie să fim foarte atenți la orientare. Vom evita să ne abatem către stînga (vest) pe drumul de căruță foarte bine conturat ce coboară către pîrîul Noroaielor, traseul nostru continuînd drept înainte, către nord-vest, printr-o pădure tînără de fag și mestecăn, pe un drum de căruță ceva mai puțin conturat. Vom evita orice potecă ce se abate spre stîngă sau dreapta. În această porțiune de traseu ce urcă pe vîrfurile Sulița, marcajul lipsește sau este șters. Urmăm deci drumul de căruță și după 20 de minute de mers ajungem în vîrfurile Sulița (1 006 m), important loc de belvedere: spre nord-vest – Colții Foarfecii (1445 m), vîrfurile Ciuha Mică (1629 m), vîrfurile izolate și neprimite al Bulzului (1560 m), iar către nord vîrfurile Cetății (1136 m) cu abrupturile ce coboară către cheile Cetății și Păteștilor. Au trecut 2½ ore de la plecare.

Ne deplasăm spre o șa largă în mijlocul căreia se înalță un fag bătrîn și uscat, foarte înalt, pe care se află aplicat marcajul. Coborîm încă cîteva zeci de metri, apoi ne înscriem pe interfluviul neted ce ne oferă posibilitatea admirării adîncurilor văii Pătești, cu abrupturile ce o străjuiesc pe partea stîngă. Treptat poteca trece pe versantul dinspre valea Păteștilor și coboară ușor în șaua de sub Muchia Vlădesii (976 m). Din vîrfurile Sulița pînă aici am mers cale de 20 de minute. Din șa se desprinde către dreapta (nord-est) o potecă nemarcată, care coboară în valea Pătești. Tot din șaua de sub Muchia Vlădesii apare și punctul albastru care, înainte de tăierea pădurii, marca poteca ce urma dealurile Sulița și Ursoaia către satul Pătești.

Însoțiți de ambele marcaje, triunghi albastru și punct albastru, începem să urcăm accentuat către nord-vest, pe fața sud-vestică a Muchiei Vlădesii. După circa 10 minute, intersectăm muchia stîncosă a Vlădesii, presărată cu pini. Urcușul continua chiar pe muchie, evitînd unele porțiuni mai dificile, prin ocolișuri spre dreapta sau stîngă ei. După 3¼–3½ ore de la plecare, ajungem într-o rariște de pădure – Poiana Vlădesii, loc în care întâlnim traseul 1 (bandă albastră) ce vine de la Poiana Stînișoarei. Poteca noastră urmează de acum pînă la cabana traseu 1, trecînd, în continuare, prin cheile Bulzului și vîrfurile Durduc (vezi descrierea la traseul 1). Pînă la cabana Cozia mai sînt circa două ore de mers.

5. Gara Lotru (317 m) – Văraticea – Muchia Urzicii – stîna Rotunda – Vîrfurile Cozia (1668) – cabana Cozia (1573 m)

Marcaj: bandă albastră

Timp de mers: 4½–5 ore

Timpi intermediari: satul Văraticea – 15–20 minute, stîna Urzicea – 2½ ore, stîna Rotunda – 3¾ ore

Trasee de legătură: 2 și 7 (Muchia Turneanu)

Traseu accesibil îndeosebi în semestrul cald. Iarna îl recomandăm doar turiștilor bine pregătiți și bine echipați, buni cunoscători ai muntelui.

Traseul 5 este recomandabil celor care sosesc cu trenul și coboară în gara Lotru sau celor care doresc să urce în masiv pe culmile nord-vestice ale acestuia. Poteca urmărește, în general, versanții de pe stîngă a văii Slamnei, trece apoi în lungul Muchiei Urzicii, cu numeroasele ei „țur-

țudane“ sau „clăi de piatră“, după care ajunge în lumea de basm a Coziei ce se deschide din Muchia Turneanu. Marcajul aplicat pe trunchiuri de copaci este foarte rar, încât parcurgerea traseului necesită mai multă atenție pentru orientare. Ne vom afla tot timpul în rezervația științifică complexă a Coziei.

Din gara Lotru ne îndreptăm către satul Văraticea. Urmăm la început către sud șoseaua asfaltată ce se îndreaptă către Brezoi, dar pe care o părăsim după numai circa 250 de metri, apoi ne înscriem, tot în lungul Oltului, pe drumul de căruță situat între calea ferată și râu. După aproape 300 m, drumul de căruță trece pe sub calea ferată, spre stînga, strecurîndu-se pe sub versantul dinspre Olt al Dealului Văraticeii. După alți cîteva zeci de metri observăm, pe dreapta, pe un pînten, detașat din versant de debleul căii ferate, silueta albă a Văraticeii. În partea de sud a curții acesteia, săpăturile arheologice din anul 1983 au identificat vestigiile unui castru roman ridicat probabil în lungul „drumului Oltului“ (sec. II e.n.). În fața noastră, putem admira Muntele Foarfecă, ce domină pe dreapta intrarea Oltului în defileul de la Cozia.

Urmăm drumul de căruță, depășim pe stîngă un cuptor de var, traversăm pîrîul Văraticeii și ajungem în cătunul Văraticea, component al orașului Brezoi. Marcajul bandă albastră, aproape șters uneori, este aplicat răsleț pe copacii situați de o parte și de alta a drumului. Din gară pînă în cătunul Văraticea ne-au fost necesare 15–20 minute.

Mergem pe ulița satului pînă la casa cu numărul 22, după care ne angajăm, spre stîngă (est) pe o ulicioară ce urmărește pîrîiașul care curge prin spatele gospodăriilor. După circa 60 m de mers, în locul în care se termină gardul gospodăriei de pe stîngă pîrîului (dreapta cum urcăm), găsim aplicat pe un copac marcajul bandă albastră. De aici poteca părăsește firul văii, urcă pronunțat pe versantul stîng al acestuia (sud-est), după care se angajează spre est pe o potecă îngustă, pe lingă gardul unei gospodării. În dreptul unui copac scorburos, pe care se află aplicat marcajul, ne deplasăm cîteva metri către dreapta, ajungînd pe spinarea conului de dejecție al pîrîului Slamnei, într-o frumoasă poiană presărată cu mesteceni. Ne aflăm la circa 340 m altitudine. Pîrîul Slamnei rămîne în dreapta (sud), urmîndu-și drumul către Olt, pe sub poala împădurită a muchiei Urzicii. Au trecut 30 de minute de la plecarea din gara Lotru.

Poteca, bine conturată, se continuă în urcuș ușor, spre est, în lungul poieniței Slamnei. În față ne apar tancurile stîncose desprinse din Piciorul Jangului. După aproape 200 m ieșim din poiană, iar poteca se continuă tot către est, pe spinarea conului de dejecție, pătrunzînd de data aceasta într-o frumoasă pădure de fag. Înainte de a intra în pădure putem admira, către vest, muntele Foarfecă și contururile priporoase ale Năruțului, iar, în ultim plan, vom putea distinge clar o parte din culmile Munților Lotrului. De asemenea, vedem pe valea Lotrului orașul Brezoi.

Din loc în loc, pe fagii bătrîni ce ne înconjură se disting semnele marcajului bandă albastră (lipsește fondul alb). După circa 5 minute de mers, ajungem din nou într-o mică poieniță, parțial îngrădită, situată la baza Piciorului Jangului. De aici o potecă urcă pe pîrîul din stînga (cum urcăm), pe cînd poteca noastră se orientează spre dreapta, ajungînd după cîteva zeci de metri în valea Slamnei (450 m). Au trecut 10 minute din poiana Slamnei. Poteca se strecoară prin albia pietroasă, avînd tot timpul, în dreapta, apele cristaline ale Slamnei. În pădurea care ne înconjură distingem exemplare impunătoare de fag. Pe culmile din stînga și dreapta văii se ivesc numeroase tancuri, versanții devenind din ce în ce mai priporoși.

După circa 12–15 minute de urcuș pe valea Slamnei, poteca trece pe stîngă pîrîului (dreapta noastră) evitînd baza abruptă a versantului ce coboară din Piciorul Jangului.

Atenție! Poteca este puțin vizibilă, fiind acoperită cu frunziș. Ceva mai sus ne aprovizionăm cu apă, deoarece apa pîrîului se pierde treptat sub masa de grohotiș.

După încă 5–6 minute de mers, pe partea stîngă cum urcăm (dreapta văii), pe un fag și pe o stîncă se află aplicate două săgeți albastre pe fond alb, care ne avertizează că poteca noastră părăsește firul văii, trecînd pe versantul din dreapta (stînga văii). Tot aici reapare pentru scurt

timp apa Slamnei, prilej de a ne umple bidoanele cu apă, dacă am omis să facem acest lucru în locul menționat anterior.

Atenție! Aici este singurul punct de orientare, care ne permite schimbarea direcției de mers și prinderea potecii marcate. Deci, din dreptul stâncii cu marcajul avertizor poteca se angajează în urcuș pieptiș, în serpentine strânse, pe versantul sting al pîrîului Slamnei (dreapta cum urcăm), pe direcție generală sud-est. Străbatem, în continuare, pădurea de fag în amestec cu mesteacăn și ne îndreptăm către Muchia Urzicii. Toamna, coloritul pădurii dă o frumusețe deosebită peisajului. După circa 10 minute de urcuș de la firul văii (1 oră și 10 minute de la plecare), ajungem într-un mic luminiș de unde, spre nord-vest, se conturează abrupturile Culmii Țurțudanului Brezoiului. Vom putea pătrunde cu privirea pe valea Lotrului, iar spre nord apare Poiana Suliței și abrupturile ce se lasă din Culmea Văcarului către pîrîul Bețelul (afluent pe dreapta al Oltului, la Călinești). În spatele nostru, către est, se disting clar tancurile stîlcoase desprinse din Gruitul Jangului, de pe dreapta pîrîului Slamnei.

Lăsăm în stînga valea tot mai adîncă și îngustă a Slamnei, poteca, în urcuș pronunțat, menținîndu-se cam la 80–100 m deasupra talvegului. După traversarea unei văiugi largi, abia schițată în versant, ne angajăm spre dreapta pe un interfluviu îngust presărat cu mici abrupturi stîlcoase. Marcajul este aplicat pe trunchiurile mai groase ale fagilor. A trecut aproape o oră și 30 de minute de la plecare și ne găsim la circa 710–720 m altitudine. Poteca se continuă în serpentine largi, îndepărtîndu-se tot mai mult de firul văii Slamna. După alte 7 minute de urcuș, întîlnim în dreapta potecii, aplicată pe un trunchi de fag, o nouă săgeată care ne indică direcția de mers. După alți 50 m o altă săgeată ne atrage atenția asupra devierii potecii spre dreapta și angajarea ei tot mai accentuată către Muchia Urzicii. Urcînd continuu prin serpentine strînse ajungem într-o frumoasă pădure de mesteacăn. Dintr-o rariște de pădure (circa 875 m) avem din nou ocazia să privim către valea Oltului cu marele său meandru de la Cîrligul Mare. Mai departe, spre nord-vest, zărim prelungirile estice ale Munților Lotrului, în care se disting abrupturile de pe văile Bețelul și Călinești. Ceva mai sus, apare Poiana Suliței presărată cu numeroase sălașe.

După alte 15 minute de mers, la circa 960 m altitudine, apar primele exemplare de brad; spre nord avem din nou o frumoasă perspectivă asupra văii Oltului, între localitățile Proieni și Călinești. Pe stînga Oltului se văd dealurile împădurite ale Lotrișorului Coziei, situate în partea de sud-vest a Țării Loviștei.

Urcușul continuă; după ce am mai cîștigat cîteva zeci de metri altitudine, ajungem pe un platou acoperit cu pădure de fag în amestec cu mesteacăn. Urmărind marcajul aplicat pe un fag scorbuos urcăm pieptiș către Muchia Urzicii. Culmea dintre pîrîiașul pe care l-am avut tot timpul în dreapta noastră și pîrîul Slamnei se îngustează treptat. În față ne apar două tancuri stîlcoase; le ocolim prin dreapta, pe la obîrșia pîrîiașului, după care în cîteva minute ajungem pe muchia îngustă a Urzicii (1140 m). Au trecut aproximativ 2 ore și 30 minute de la plecare, iar pînă la cabana Cozia mai avem încă 2–2½ ore.

Muchia este îngustă, presărată cu mici proeminențe stîlcoase. Spre deosebire de versantul nordic, împădurit, versantul sudic, dinspre obîrșia văii Armăsarului, este parțial despădurit. Poienile sînt acoperite cu tufe mari de ferigă și urzici. Pe Muchia Urzicii un popas este bine-meritat. Lăsînd rucsacurile în cărare, ne putem abate spre dreapta (vest) circa. 50 metri în urcuș ușor, ajungînd într-un punct de unde avem o cuprinzătoare perspectivă asupra văii Oltului, Munceilor Olăneștilor și Muntelui Năruțu. Putem admira astfel plaiul prelung al Frășinetului, valea Căciulata, Muntele Basarab, valea Puturoasa, Plaiul Lotrișorului, valea Lotrișor (la confluența căreia cu Oltul se află hanul „Lotrișor”), Cîrligul Mare al Oltului și, în continuare, spre vest, Muntele Năruțu cu vîrfurile Foarfecă.

Reluăm traseul îndreptîndu-ne către est, pe muchia îngustă a Urzicii; după cîteva minute ajungem în Poiana Urzicii, unde se află și stîna cu același nume (astăzi părăsită). De aici către

nord-vest avem din nou o frumoasă perspectivă asupra văii Oltului și Munților Lotrului. Ne atrag atenția, în planurile dinspre Lotru, abrupturile de pe Valea Melcilor (afluent pe stingă al Lotrului, la Brezoi), vârful și Poiana Suliței, cu abrupturile pronunțate dinspre văile Bețelul și Călineștilor, iar mai departe, spre nord-vest, culmea principală a Lotrului cu vârful Robu. În cotul Oltului, pe dreapta văii, se văd satele Corbu, Proieni și Călinesti, alungite de o parte și de alta a șoselei naționale, iar spre stînga (nord) satele Copăceni și Racovița, din partea vestică a Țării Loviștei. Spre nord și nord-est, pe timp senin se conturează culmile vestice ale Făgărașului. Spre sud vedem cursul superior al văii Armăsarului și Muchia Armăsarului care coboară în trepte pînă în Cîrligul Mare al Oltului.

Pornind din nou la drum, urcăm prin poiana ce se alungește în direcția culmii, către liziera pădurii de fag, unde vom întîlni un marcaj forestier cu nr. 111 aplicat pe un fag, iar la 4 m mai sus apare și marcajul turistic – bandă albastră – care ne arată că poteca se îndreaptă prin pădure către un vîrf proeminent Situat pe Muchia Urzicii. Cam după 200 m de urcuș, pe un alt fag este trasată o săgeată albastră, ce ne indică schimbarea direcției de mers, spre nord-nord-est (stînga). Poteca se menține, în continuare, în pădurea de fag, cu numeroase și impunătoare exemplare.

După 20 de minute de mers de la stîna Urzica, în fața noastră se profilează muchia stîncoasă a Țurțudanului Urzicii, pe care o lăsăm puțin în stînga noastră. De aici poteca se orientează către dreapta (est), înscriindu-se pe față nord-estică a unui alt Țurțudan din Muchia Urzicii, înainte de a continua urcușul, putem să ne abatem 15–20 m la stînga (vest) ajungînd într-un loc de perspectivă spre valea Oltului și spre Munții Lotrului. Continuăm să urcăm. Poteca devine tot mai pietroasă. După 5–6 minute de mers ajungem într-o curmătură situată între două vîrfuri stîncoase aparținând Muchiei Urzicii (1300 m). Poteca trece prin curmătură, pătrunde în bazinul văii Armăsarului și continuă către sud-est, menținîndu-se pentru un timp pe curba de nivel, pe sub abruptul sudic al muchiei, urmărind marcajul aplicat pe stîncile de pe partea sudică a potecii. Poteca se strecoară pe la liziera pădurii și pe la baza abrupturilor, după care intră din nou în pădurea de amestec (fag, mesteacăn, conifere). Pentru traversarea unei muchii stîncoase, poteca se angajează pe o distanță de 15 m pe una din brînele relativ înguste ale acesteia. În caz de vreme rea sau în lipsă de echipament corespunzător, această porțiune poate fi evitată, coborînd pe o potecă situată mai jos cu 5–6 m față de baza abruptului. Poteciile se reunesc apoi, după care ne abatem puțin către stingă, într-un urcuș mai accentuat, către unul din Țurțudanele Urzicii, iar după cîteva minute ajungem aproape de culme într-o frumoasă poiană dominată de o „claie de piatră“ și presărată cu tufe de ienupăr, brazi pitici și exemplare bătrîne de fag. Toamna peisajul este de-a dreptul admirabil, în această oază de liniște și frumusețe, ne aflăm la vest de vârful împădurit al Clăii cu Brazi (1525 m).

Din poiană, fără să urcăm în culme, ne abatem spre dreapta (sud) și prindem poteca bine conturată situată la intrarea în pădure. După un urcuș ușor, ocolind obîrșia unuia dintre pîraiele afluate pe dreapta ale văii Armăsarului, ajungem într-o frumoasă poiană (1340 m) situată pe un promontoriu ce se desprinde spre sud-vest din Claia cu Brazi. De la stîna Urzica au trecut circa 50 de minute. Din nou vom avea o panoramă cuprinzătoare spre sud și sud-vest asupra văii Oltului, Culmii Frăsinetului, iar în plan mai depărtat se conturează la înălțimi mai mari masivul calcaros Buila-Vînturarița. Spre vest ne apar din nou văile Puturoasa și Lotrișor, muchia din Cîrligul Mare al Oltului, iar dincolo de rîu, culmile crenelate ale Năruțului și, mai departe, culmile domoale, dar mai înalte, ale Căpățîinii. Valea Lotrului ne apare și ea în toată splendoarea, iar spre vest și nord-vest, plaiurile Munților Lotrului.

Din poiana de sub Claia cu Brazi ne îndreptăm spre sud-est, intrînd din nou în pădure. După un urcuș de aproape 15 m diferență de nivel poteca urmează curba de nivel, iar după circa 10 minute intersectează valea principală a Armăsarului. Pe tot acest parcurs străbatem o pădure deasă de conifere cu exemplare impunătoare de molid, în continuare, în urcușuri și co-

borișuri ușoare, poteca intersectează, la baza unor abrupturi de gnais, obârșia văii Armăsarului. După circa 7–9 minute ajungem în Poiana Rotunda (1390 m), unde se află și stîna cu același nume, așezată între două promontorii stîlcoase. Au trecut aproximativ 20 de minute de la plecarea din poiana de sub Claia cu Brazi și circa 3 ore și 45 de minute de la plecarea din gara Lotru.

De la stîna Rotunda avem posibilitatea să traversăm, pe direcție sud-est, valea Rotunda și să ajungem în Muchia Turneanu urmată de traseele 2 (marcaj bandă roșie) și 7 (marcaj triunghi roșu). Urmîndu-le pe sub vîrfurile Rotunda și Cozia putem ajunge direct la cabana Cozia, fără a mai trece prin vîrfurile Cozia.

Traseul nostru trece prin fața stînei, cu o deviere spre stînga (est–sud-est), și apoi tot mai spre est (stîngă), urcînd pe dreapta pîrîului Rotunda, pînă la circa 20–25 m sub vîrfurile Rotunda (1593 m). Pe această porțiune marcajul este rar sau șters. De sub vîrfurile Rotunda (împădurit), tot spre est, poteca puțin vizibilă, dar marcată din loc în loc, ajunge în curmătura dintre vîrfurile Rotunda și Cozia, la 1575 m altitudine, din mijlocul căreia se ridică un mic vîrf stîlcos. Steiul, din care pornește spre nord–nord-vest muchia adînc ferăstruită, stîlcoasă, dintre scocurile ce formează izvorul principal al Văii Tisei. De aici se deschide o frumoasă perspectivă atît spre nord, asupra obârșiiilor priporoase ale Tisei, cît și asupra văii Balașului și Țării Loviștei. Spre sud privirea se oprește către partea centrală a Coziei, dominată de Colții Foarfecii.

Din înșeuare avem din nou de ales. Coborînd spre sud, ajungem în poteca marcată cu bandă roșie (traseul 2) și triunghi roșu (traseul 7) pe care, în circa 15 minute, ajungem la cabana Cozia (1573 m). Fiind foarte aproape de vîrfurile Cozia (1668 m), putem să ne continuăm drumul către vîrf, urcînd direct pe versantul vestic, despădurit și puternic înclinat. În aproximativ 20 de minute atingem punctul cel mai înalt al masivului, efortul făcut fiind din plin răsplătit de splendoarea panoramei ce se deschide de jur împrejurul nostru. Pentru coborîre folosim poteca ce se strecoară prin pădurea de molid direct la cabana Cozia, unde ajungem în 10–12 minute.

6. Cabana Cozia (1573 m) – curmătura de la stîna Mocirlele (1427 m) – Vîrfurile Omul (1558 m) – Muchia Șirul de Pietre – stîna Perișani (1231 m) – izlazul Priboiasa (776 m) – satul Pripoare (520 m)

Marcaj: cruce roșie

Diferență de nivel: 1053 m

Țimp de mers: 3¼–4¼ ore plus 15 minute pînă în satul Perișani, sau încă 2½ ore pînă la stația C.F.R. Cornet.

Țimpi intermediari: șaua Mocirlele – 45–50 minute; Vîrfurile Omul – 1¼ ore; stîna Perișani – 2¼–2½ ore

Trasee de legătură: 8 (șaua Mocirlele)

Traseu accesibil tot timpul anului. Necesită o bună orientare în teren.

Este singura potecă marcată care face legătura între Masivul Cozia și Țara Loviștei. Folosește culmea principală ce se desprinde din Vîrfurile Cozia către nord-est, trecînd prin Vîrfurile Omul (1558 m) și mai departe, urmînd muchia îngustă Șirul de Pietre. Traseul se derulează aproape tot timpul prin pădurea de molid și fag, doar cîteva rariști sau poienițe oferindu-ne posibilitatea unor priviri mai cuprinzătoare.

Traseul pornește din spatele cabanei Cozia unde se află fixată o săgeată indicatoare pe care se poate citi: „Spre Poarta de Piatră, marcaj punct roșu – 1 oră și 30 minute, Stîna Mocirlele – Vîrfurile Omul (1 oră) – Pripoare – Perișani, marcaj cruce roșie – 5 ore“. Pornim în direcție nord-est, pe drumul forestier ce coboară în pantă ușoară pe sub Vîrfurile Cozia, ocolind una din obârșiiile pîrîului Pățești (dreapta, sud), încă de la intrarea pe drumul forestier, în față, se vede

înșeuarea largă, mamelonată, dintre vîrfurile Cozia (1668 m), și Babolea (1 538 m). După prima serpentină a drumului, în dreapta, ne atrage atenția silueta impunătoare a Bulzului (1560 m).

După circa 1 km de la cabană și 15 minute de mers, drumul forestier intersectează înșeuarea largă din partea de est a Vîrfului Cozia (curmătura Babolea 1501 m), de unde, spre nord, avem o frumoasă perspectivă asupra defileului Oltului dintre Turnu Roșu și Cîineni, adîncit între Munții Lotrului, spre vest, și Munții Făgărașului, ce zîcnesc ca o lamă în partea de est. De asemenea, tot în fața noastră, spre nord, se profilează relieful mai domol și mai liniștit al Țării Loviștei, unde numeroase sate se înșiruie în lungul văii Titeștiului sau pe coastele Dealului Cărbunarului. Imediat sub noi, tot spre nord, se deschide obîrșia Slam-nicului, unul dintre afluenții Lotrișorului, iar mai spre est se profilează muchia împădurită a Omului. Spre sud cuprindem cu privirea Depresiunea Jiblea – Călimănești și, în continuare, dealurile mai înalte ale Muscelor Topologului.

Din Curmătura Babolea (1501 m) părăsim drumul forestier (care rămîne în dreapta, ocolind prin sud-est vîrfurile Babolea) și urcăm direct pe culmea din fața noastră, pe direcția stîlpilor de înaltă tensiune. Drumul este clar, bine săpat în versant. După ce depășim două mameloane (primul cu pășune, celălalt parțial împădurit), coborîm într-o mică înșeuare, avînd în față Vîrfurile Babolea (1538 m), îl ocolim prin stînga, angajîndu-ne pe poteca largă și bine bătătorită de pe versantul nordic al acestuia, situată la contactul dintre pilcul de conifere de pe vîrf și pădurea de fag de la obîrșia văii Slamnicului. În curînd ajungem în curmătura de la stîna Mocirlele (1427 m), situată între vîrfurile Babolea și Poarta de Piatră. Au trecut 45–50 minute de mers.

Din șa, coborînd trei–patru minute pe drumul de căruță ce pornește spre dreapta (est), putem ajunge la izvorul situat sub peretele nordic, abrupt, al Vîrfurilor Babolea. Întrucît pînă la stîna Perișani nu mai găsim apă pe traseu, este bine să ne aprovizionăm de aici.

În curmătura Mocirlele se poate ajunge folosind în continuare, din curmătura largă situată sub vîrfurile Cozia, drumul forestier pînă la obîrșia pîrîului Cetății, în colțul de sud-est al poienii Mocirlele. Aici drumul descrie o serpentină mare spre sud, către înșeuarea de „La Leurde“. Părăsim drumul forestier și urcăm spre stînga (nord), pe un drum de căruță, pe lîngă izvorul de sub Vîrfurile Babolea, pînă în înșeuarea Mocirlele, unde vom întîlni marcajul traseului nostru, cruce roșie.

Din înșeuarea Mocirlele se desprinde, spre stînga (nord-vest), poteca marcată cu punct roșu, ce ajunge la „Poarta de Piatră“ (traseul 8). Dacă timpul ne permite, putem face o mică deviație de la traseu pentru a vedea una din curiozitățile Coziei (timp necesar: 1 oră dus-întors).

Din șaua Mocirlele poteca se îndreaptă spre Vîrfurile Omul, urmărind muchia îngustă și împădurită a muntelui, pe direcția nord. După ce am ocolit prin stînga vîrfurile de deasupra stînei, în 10 minute ajungem din nou într-o nouă înșeuare, cu o frumoasă poieniță, situată sub Vîrfurile Poarta de Piatră (1483 m), într-un urcuș mai accentuat, ocolim vîrfurile prin dreapta (est), pe la obîrșia Văii Roșiei, și în 6–7 minute ajungem într-o poieniță situată sub Vîrfurile Omul. Printre brazi, observăm către nord-vest abrupturile Pietrei Șoimului.

Intrăm din nou în pădure; drumul devine mai îngust și mai pietros și urcă în pantă accentuată pînă pe Vîrfurile Omul (1558 m), marcat printr-o bornă de beton. Privind spre sud, în direcția din care am venit, din poiana înconjurată de molizi și brazi putem din nou admira Pietra și Spintecătura Bulzului, Vîrfurile Ciuha Mică și Vîrfurile Cozia. De la cabana Cozia pînă pe Vîrfurile Omul ne-au fost necesare 1 oră și 15 minute.

Pînă la stîna Perișani, poteca este mai puțin clară, iar marcajul aplicat pe copaci este și el mai rar. Trebuie să fim foarte atenți la orientare, îndeosebi la ieșirea din poiana Omului către Culmea Șirul de Pietre.

Din Vîrful Omul continuăm să mergem pe culme în direcție nord-est (dreapta cum am urcat). Trecem printr-o rariște cu doborâturi de vînt, la marginea căreia, pe un trunchi de copac, găsim marcajul cruce roșie (fără fond alb). Prindem din nou poteca bine conturată ce se afundă în pădure, pe dreapta culmii, pe deasupra obîrșiei Văii Roșiei. După cîteva zeci de metri poteca revine în culme, își schimbă brusc direcția spre stîngă (nord), continuîndu-se pe culmea îngustă acoperită cu o pădure rară de molid și brad. Coborîm puțin, într-o înșeuare abia schițată, cu o poiană bine înierbată și alungită pe culme. Poteca orientată spre nord se vede clar în lungul acestei culmi (Muchia Mățăriile). La început vom fi tentați să o urmăm, dar ea se va afunda în pădure și în versanții abrupti după numai circa 150 m. Poteca marcată pe care o vom urma, abia schițată prin iarbă, se desprinde din culmea pe care am venit, către dreapta (nord-est), la circa 250 m distanță de Vîrful Omul. Marcajul (cruce roșie) îl vom găsi la marginea pădurii, aplicat pe un molid cu trei trunchiuri îngemănate. Poteca turistică evită deci muchia prăpăstioasă a Mățăriilor și alege culmea îngustă, dar mai accesibilă a Șirului de Pietre.

Intrînd în pădure, ocolim pentru un timp culmea, pe versantul dinspre obîrșia Văii Roșiei, apoi, după 100 m, revenim pe Muchia Șirul de Pietre. Ea este însă mai puțin vizibilă, iar drumul nostru devine, pe o durată de circa 30 minute, o adevărată „cursă cu obstacole“. Muchia foarte îngustă, pe care poteca fie că o urmează, fie că o ocolește lateral, prin dreapta sau prin stînga, este acoperită cu arbori doborîți de vînt, fiind astfel nevoiți să ocolim, să trecem peste sau pe sub copacii căzuți.

După aproximativ 35–40 de minute de la plecarea din Vîrful Omul, ajungem la o „claie de piatră“ mai proeminentă situată pe muchia îngustă a muntelui. Poteca o ocolește prin stîngă, după care coboară repede către rariștea de pădure dintr-o nouă înșeuare. De aici, printre brazi, se deschide, spre nord, o splendidă perspectivă asupra Țării Loviștei cu satele, pierdute printre poieni și livezi, de pe văile Perișani și Dosului care coboară în apa Balașului, în zare se disting clar admirabilele creste ale Munților Făgăraș.

Poteca se continuă încă 200 m tot pe muchia îngustă a Șirului de Pietre, intrînd de acum în pădurea de amestec (fag cu molid), după care părăsește muchia și se abate spre dreapta (est–nord-est) intrînd într-o pădure deasă de fag de pe versantul sud-estic al Muchiei Șirul de Pietre. Acum coborișul devine foarte accentuat, strecurîndu-se pe sub stîncile aliniate în lungul muchiei. După 7–8 minute revenim pe culme, urmînd-o un timp, după care poteca se abate brusc la stînga (nord) ajungînd în Poiana Perișani, unde, sub vîrful stîncos al Șoimului (1281 m), se găsește stîna Perișani. A trecut circa o oră de la plecarea din Vîrful Omul.

Din marginea pădurii ne orientăm puțin spre stînga (nord) și traversăm în coboriș poiana, pînă la liziera pădurii, unde se înalță o stîncă izolată numită „La Piatră“. La circa 100 m mai sus de stîncă amintită, la marginea pădurii, regăsim marcajul și o săgeată care ne atrage atenția asupra direcției de mers.

Părăsim Culmea Claia de Piatră și ne afundăm din nou în pădure, în zona de obîrșie a pîrîului Șasa. La început poteca are o orientare nord-estică. După un coboriș de circa 10 m, traversăm obîrșia largă a Izvorului Stîinii (posibilitate de aprovizionare cu apă), după care ne angajăm în serpentine largi, tot pe direcție nord-estică, trecînd obîrșia Izvorului Lespezi; mai departe, printr-o mică strungă stîncoasă, ajungem în locul numit „La Lespezi“. De aici o nouă priveliște se deschide asupra Țării Loviștei. Spre nord, putem admira Valea Spinului, pe al cărei versant drept se înșiră casele satului cu același nume. Către stîngă (nord-vest) ne apare Golul Cireșului (953 m) ce separă bazinetul depresionar al Perișanilor de bazinetul depresionar al Titeștilor. În ultim plan zărim culmea înaltă a Făgărașului cu vîrful Boia. În cadrul Masivului Cozia, distingem către nord vîrful Sturu și Știrbina, sub forma a două gîlme împădurite separate de o sa cu poiană, precum și valea Șasei care separă Cozia de Muntele Sturu (837 m).

Continuăm să coborîm accentuat prin pădurea de foioase și după circa 15 minute de „La Lespezi“ sosim pe Izlazul Priboiasa, în Curmătura Stufului (776 m), prilej de a privi mai de aproape vîrfurile Sturu și Știrbina, aflate în fața noastră, iar mai departe, către dreapta, satele Pripoare și Poiana, din depresiunea submontană Poiana.

De fapt, ajungînd în Izlazul Priboiasa am terminat traseul montan propriu-zis. De la cabana Cozia pînă aici au trecut aproximativ 3–3¼ ore.

Din Izlazul Priboiasa putem coborî pe potecă nemarcată, pe valea Șasei, pînă în satul Băiașu, de unde, pe șosea, putem continua drumul circa 7 km pînă în valea Oltului, în avale de mănăstirea Cornet, între halta și stația Cornet.

Din Curmătura Sturului spre satul Pripoare pornesc două poteci: prima coboară direct prin izlaz, urmînd valea Pîrîl lui Sasu (La Comori); a doua se abate pe sub culmea pietroasă a Sturului. Ambele ajung în albia pîrîului Băiașu, la marginea satului Pripoare (520 m). Pentru acest ultim coborîș ne mai trebuie 25–30 minute. Au trecut 3¾–4¼ ore de la cabana Cozia.

Continuăm drumul de pe stingă pîrîului Băiașu, care trece pe lîngă primele case din satul Pripoare, iar după cîteva sute de metri îl traversăm pe un podeț de lemn, ajungînd în DJ 703 H, vechiul „drum al Loviștei“. Sîntem în micul defileu al Băiașului, unde unii istorici consideră că s-a dat lupta de la Posada (în ianuarie 1330) între ostile domnitorului Basarab I și cele ale regelui Ungariei Carol Robert de Anjou. Străbatem defileul prins între Muntele Sturu și Muntele Mamurile și după 2 km de mers pe șoseaua pietruită ajungem în satul Perișani. De aici, cu autobuze I.T.A., ne putem deplasa către Curtea de Argeș sau către Cîineni. În acest ultim caz facem legătura cu DN 7 și cu calea ferată Sibiu – Piatra Olt (gara Cîineni).

7. Cabana Cozia (1573 m) – Muchia Turneanu – Pietrele Roșiei – gara Turna (310 m)

Marcaj: triunghi roșu

Diferență de nivel: 1263 m

Timp de mers: 3¼–3½ ore

Timp intermediari: stîna Turneanu – 45–50 minute; capătul sudic al Muchiei Turneanu – 2 ore

Trasee de legătură: 1 și 5 (Muchia Turneanu); 2 și 11 (gara Turnu)

Traseu accesibil numai vara. Iarna poate fi folosit cu multă precauție numai de turiști bine echipați și antrenați.

Este unul din traseele care se folosesc îndeosebi pentru coborîre, făcînd o legătură mai directă între cabana Cozia și gara Turnu. Urmărește obîrșia Văii Seci (Zăvodului) cu frumoase promontorii stîncose (Pietrele Vulturilor), Muchia Turneanu, după care se strecoară pe abrupturile sudice ale Pietrelor Roșiei. Pînă în dreptul stînei Rotunda, poteca este comună cu cea a traseelor 5 (marcaj bandă albastră) și 1 (marcaj bandă roșie), ultimul separîndu-se la stîna Turneanu.

Pornim de la cabana Cozia (1573 m) orientîndu-ne către nord-vest. Lăsăm în dreapta poteca ce urcă direct pe Vîrfurile Cozia și urmăm, pe curba de nivel, poteca ce intră în pădurea de conifere de la obîrșia Văii Seci. Un mic ocol către stînga ne permite să ajungem în dreptul hornului situat sub vîrfurile Cozia. Continuăm să coborîm, orientîndu-ne treptat către dreapta, către șaua adîncă dintre vîrfurile Cozia și Rotunda. Poteca se menține sub culme. Urcă ușor o muchie ce înaintează către Valea Seacă (stînga) și apoi prin pădurea rară de molid avînd tot timpul o frumoasă priveliște asupra Colților Foarfecii. În coborîșul continuu pe Muchia Turneanu, lăsăm în dreapta poteca traseului 5 (marcaj bandă albastră), ce se îndreaptă pe la stînele Rotunda și Urzica către gara Lotru.

Continuăm drumul pe muchia îngustă a Turneanului, presărată cu mici proeminente stîncose, către șaua și poienița situate la intrarea în pădure. Ne strecurăm astfel pe la liziera pădurii care urcă din valea Rotunda (dreapta) pînă aproape de creastă. După intrarea în pădure

coborîșul se mai domolește, dar pentru puțin timp, deoarece pierdem din nou altitudine. Din loc în loc câte o mică șa înierbată ne permite să ne odihnim câte puțin, admirînd în același timp zonele înconjurătoare. Sub vârful Măriei (care rămîne în stînga potecii) străbatem o frumoasă pădure de mesteacăn. După circa 5 minute de coborîș ajungem la stîna Turneanu. Au trecut circa 45–50 de minute de la plecarea de la cabană și am coborît 473 m diferență de nivel.

De la stîna Turneanu poteca marcată cu bandă roșie (traseul 2) se orientează către stînga (sud), coborînd pe sub Muchia Scorțaru la gara Turnu. Noi ne vom menține însă tot înainte pe Muchia Turneanu, urmînd marcajul triunghi roșu.

Din poiana stînei Turneanu, pe pereții căreia se află aplicată o săgeată indicatoare – „Către gara Turnu 3–4 ore – drum periculos“, ne îndreptăm către partea de jos a poienii, alungită aici în lungul Muchiei Turneanu. La circa 100 m de la intrarea în pădure (marcajul este aplicat pe fagi bătrîni), mergînd chiar pe muchie, întîlnim o proeminență stîncoasă de la care coborîm ușor către stînga (sud-est) prin pădure. După alți 30 m pe muchia îngustă, stîncoasă, poteca ocolește către dreapta (sud-vest), mergînd pe curba de nivel și după o nouă porțiune de coborîș ne scoate iar pe muchie. Trebuie evitate potecile care se orientează spre vîrf sau către stînga vârfului și multă atenție la orientare. Au trecut circa 15 minute de la stîna și am mai coborît aproximativ 80 m diferență de nivel. Pe muchia pe care am ajuns poteca se conturează printre arbuști și prin frunzișul uscat. Coborîm accentuat pe o culme mai lată și ajungem în dreptul unei noi proeminențe stîncoase, de unde coborîșul continuu urmează iarăși muchia îngustă pînă la o mică înșeuare. De aici, avînd în față cîtiva fagi bătrîni, aproape uscați și cu ramurile contorsionate, poteca se angajează în urcuș, urmînd Muchia Turneanu către sud-vest pe o pantă de 35–45°. După acest urcuș cu o diferență de nivel de numai 20 m, ocolim prin stîngă „claiă de piatră“ la care am ajuns, apoi coborîm din nou, dar pe fațada vestică a muchiei (dreapta). Pentru orientare, amintim că în coborîre lăsăm în urma noastră borna forestieră cu indicativul U 156. După cîteva minute poteca ne scoate din nou în culme, pe care o urmează într-un coborîș foarte accentuat prin pădurea de stejar. După aproape 10 minute, poteca ocolește prin dreapta o porțiune de culme ceva mai stîncoasă, evitînd astfel muchia ce se termină spre stingă, către valea Turnului, cu un abrupt. Din mica înșeuare în care am sosit începem să urcăm pe poteca ce se derulează acum mult mai aproape de partea superioară a muchiei stîncoase. După circa 100 m poteca ajunge pe o proeminență stîncoasă pe care o coboară, orientîndu-se apoi către stingă tot în coborîre. Ne înscriem astfel pe o culme mai rotunjită, cu orientare sudică, bine înierbată, cu frumoase exemplare de stejari.

Atenție! După circa 100 m de coborîș ușor va trebui să părăsim Muchia Turneanu și să ne orientăm către Pietrele Roșiei de pe versantul drept al văii Turnului. Orientarea ne este ușurată de o săgeată încrustată în trunchiul unui stejar, puțin mai sus de un semn de marcaj. În acest fel vom evita să urmăm poteca mai clară, dar nemarcată, care urmărește culmea mai largă a Usturoaiei, ce se prelungește către sud-vest pînă în valea Oltului.

Fină aici au trecut aproape 2 ore de la cabana Cozia. Un popas pentru odihnă și orientare este binemeritat.

Din dreptul stejarului cu semn de marcaj și săgeată cotim brusc spre stingă și puțin înapoi (est) și ne angajăm în coborîș pe versantul drept, împădurit, al văii Turnu. După cîteva zeci de metri poteca se orientează spre dreapta (sud). Depășim un trunchi de copac căzut perpendicular pe potecă, intersectăm o muchie stîncoasă scurtă, continuînd să coborîm tot pe direcția sud.

După circa 15 minute trecem obîrșia unei văiugi și depășim o poliță stîncoasă cu abruptul pe partea dreaptă a potecii. După un coborîș scurt, de-a curmezișul versantului, ajungem la o altă muchie presărată cu lespezi de piatră, pe care poteca o urmează tot pe direcție sud. Urmează 30–40 m de coborîș, după care poteca ocolește spre stingă (sud-est), orientîndu-se în lungul unei vîlcele delimitată pe dreapta și stînga de mici abrupturi. Coborîm în serpentine

scurte pînă pe muchia din stînga vîlcele, pe care se continuă acum poteca noastră. Trecem pe lingă o stîncă de forma unei ciuperce, rămasă în stînga, iar în dreapta observăm vîlcea care se adîncește tot mai mult strecurîndu-se pe sub abruptul sudic al Muchiei Usturoaia. După aproximativ 40 m de coborîș pe muchie, ajungem la o mică suprafață orizontală terminată spre sud cu două turnuri proeminente. Poteca nu continuă însă pe muchie, ci se lasă către sud-est, pe versantul din stînga. Coborîm pînă la baza celor două turnuri, pe care le ocolim prin stînga. Traversăm o mică porțiune de grohotiș (3–4 m) și ocolim din nou, prin capătul sudic, un turn proeminent. În coborîre intersectăm o văiugă și ne angajăm pe un picior pietros ce se desprinde din baza abruptului pe care l-am evitat cînd ne-am aflat în dreptul celor două turnuri.

Abătîndu-ne puțin către stingă, putem observa versantul drept al pîrîului Turnu, o imensă masă stîncoasă, din care turnurile și pereții abrupti fîșnesc din verdele pădurii de stejar. Sîntem în zona Pietrelor Roșiei. Lăsăm în stingă această zonă stîncoasă și ne orientăm spre dreapta, continuînd să coborîm în lungul piciorului de munte stîncos pe care ne aflăm. După circa 100 m poteca părăsește din nou culmea coborînd către dreapta (sud-sud-vest), iar după ce ocolește obîrșia unei vîlcele ajunge într-o mică înșeuare în fața căreia se înalță un promontoriu de circa 5 m, de pe vîrful căruia putem admira panorama văii Oltului, a Muntelui Basarab și abrupturile Muntelui Usturoaia. Au trecut 30 de minute de la popasul făcut la părăsirea Muchiei Turneanu.

Din noua înșeuare, împădurită, poteca cotește la stînga (sud-est) angajîndu-se din nou într-un coborîș accentuat de-a curmezișul versantului. Coborîm vertiginos, lăsînd în stînga versanții puternic înclinați, împăduriți, ai unui torent ce coboară către valea Turnu, iar spre dreapta abrupturile culmii stîncoase pe care am evitat-o prin coborîrea din înșeuare. De sub partea terminală a abruptului coborîm susținut prin pădure, menținîndu-ne aceeași direcție (sud). Marcajul este aplicat pe stînci și copaci și ne poartă pe o mică culme ce prelungește abruptul stîncos amintit anterior.

După un coborîș de circa 20 m pe potecă puțin clară, ne îndreptăm spre stînga și ieșim într-o rariște de pădure, în care un pîlc de tei este ușor de recunoscut. Din punctul în care ne aflăm, un versant bine înierbat, zărim deja zona în care se află mănăstirea Turnu. Poteca intersectează poienița într-un coborîș accentuat, după care cotește la dreapta de-a curmezișul versantului. Urmărim în continuare un scurt interfluviu din care parcurgem circa 50 m, apoi poteca îl părăsește, orientîndu-se către dreapta. Continuăm să coborîm, ne orientăm din nou spre stînga (sud), străbătînd pante cu înclinare mare, în serpentine largi. Coborîm deci fața muntelui dinspre valea Turnu; poteca invadată de vegetație, uneori foarte îngustă, are caracter de brînă, putînd deveni pe timp ploios foarte greu de parcurs. În scurtele momente de răgaz, zărim construcțiile de la Turnu și drumul ce urcă pe valea cu același nume. Aruncăm o privire și asupra Turnului lui Teofil ce se înalță dincolo de mănăstire.

Ajungem în dreptul unui mic abrupt, pe care l-am depășit trecînd printr-o serpentină, pe deasupra și pe la baza lui. Pătrundem din nou într-o pădure de stejar foarte deasă, coborînd cu grijă un mic abrupt stîncos și alunecos din cauza vegetației. Ne înscriem, în coborîre, pe muchia dintre doi torenți, cu direcție sud-vest. După 3–4 minute de mers prin pădurea rară, mai bine aerisită, ajungem la o troiță de lemn. De aici poteca continuă pe culmea rotunjită acoperită de un lăstăriș bogat pe care o vom urma pe linia de cea mai mare înălțime, înaintarea este dificilă. Marcajul este aplicat pe copacii mai mari, iar orientarea este grea, fiind obligați să mergem aproape fără să zărim nimic în jur. Nu ne abatem nici în stînga, nici în dreapta culmii. Parcurgem poteca ce se strecoară prin lăstărișul de fag. După circa 15 minute de coborîș, sosim la o casă situată pe dreapta drumului de acces spre gara Turnu. Din punctul în care ne aflăm putem ajunge în 5–6 minute la gara Turnu.

8. Cabana Cozia (1573 m) – Curmătura Mocirlele (1427 m) – Poarta de Piatră – Curmătura Mocirlele – cabana Cozia

Marcaj: punct roșu

Diferență de nivel: 150 m

Timp de mers: 2½–3 ore

Timpi intermediari: curmătura Mocirlele – 45–50 minute; Poarta de Piatră – 1¼–1½ ore

Trasee de legătură: 6 (cabana Cozia, curmătura Mocirlele)

Traseu accesibil îndeosebi vara. Lipsa potecii clare și a unui marcaj mai des îl fac foarte dificil sau impracticabil iarna.

Obiectivul principal al traseului este Poarta de Piatră, un imens portal deschis în stîncă, situat pe muchia îngustă și priporoasă ce se desprinde spre vest din Vîrfurile Porții de Piatră (1483 m) din partea de sud a Vîrfului Omul. Între cabana Cozia și Curmătura Mocirlele drumul este comun cu cel al traseului 6.

Vizitarea Porții de Piatră, una din cele opt porți cunoscute pînă în prezent în Cozia, se poate face fie într-o mică excursie separată revenind la cabana Cozia (traseul nostru), fie ca o deviere a traseului 6.

Din spatele cabanei, unde găsim o săgeată pe care se poate citi „Spre Poarta de Piatră, marcaj punct roșu – 1½ h“, mergem pe drumul forestier circa 1 km (15 minute) pînă în curmătura largă (1501 m) de sub Vîrfurile Babolea (frumoasă perspectivă către defileul Oltului, Țara Loviștei și Munții Făgărașului). De aici părăsim drumul forestier, care rămîne în dreapta, și urmăm poteca ce se menține pe direcția Vîrfurilor Babolea. Ocolim vîrfurile pe versantul lui nord-vestic (stîngă) și ajungem în Curmătura Mocirlele (1 427 m), în față avem Vîrfurile Porții de Piatră (1483 m), către care se continuă traseul 6 (marcaj cruce roșie), în dreapta se vede stîncă Mocirlele, iar ceva mai jos, sub versantul abrupt al Vîrfurilor Babolea, la marginea poienii, se găsește un izvor cu apă rece, cu debit bogat.

Pe stîlpul de beton aflat în șaua Mocirlele se distinge marcajul punct roșu și o săgeată indicatoare orientată spre stîngă (vest). Ne îndreptăm spre liziera pădurii și după ce am depășit o tufă ceva mai mare de ienupăr, încercăm să descoperim poteca din frunzișul des al pădurii de fag. Urmăm marcajul aflat pe copaci și coborîm destul de repede către unul din pîraiele de la obîrșia Slamnicului. După aproximativ 5 minute de coborîre, traversăm talvegul pîrîului, după care urcăm puțin spre stîngă, către peretele abrupt ce ne-a apărut în față. Ne strecurăm printre uscăturile copacilor doborîți de vînt și după circa 10 minute de urcuș pronunțat intersectăm una din muchiile stîncose ce se desprind spre vest din culmea principală. Poteca se angajează din nou în coborîș către scocul din față, avînd tot timpul în dreapta abrupturile muchiei intersectate mai devreme. După traversarea scocului, în apropierea obîrșiei, coborîm ușor pe versantul drept al acestuia, pe sub abruptul pe care se anină frumoase exemplare de conifere.

De acum trebuie să fim foarte atenți la marcaj. Spre deosebire de poteca mai bine bătătorită, care se continuă în lungul scocului, traseul nostru face o deviație la dreapta, către abrupturile din partea superioară a versantului. Pentru orientare semnalăm: pe dreapta și stîngă potecii doi bușteni uscați, în apropiere un brad doborît de vînt de pe abruptul stîncos ce ajunge pînă în potecă; între cei doi bușteni uscați se înalță un brad din al cărui trunchi principal se desprind două ramuri distincte.

Din potecă urcăm, deci, spre dreapta, în lungul unui horn acoperit cu grohotiș. După un Urcuș de circa 20 m diferență de nivel, ajungem sub arcada Porții de Piatră. Au trecut aproximativ 30 minute de la plecarea din Curmătura Mocirlele.

Ajunși în arcada de gnais situată chiar pe muchia îngustă și stîncosă ce se desprinde din vîrfurile Porții de Piatră, vom observa sub noi scocurile puternic adîncite de la obîrșia pîrîului Slavei, iar mai departe abrupturile sălbatice și neprimitoare ale Muchiei Căprăriile.

Dimensiunile portalului sînt impresionante: aproape 9 m înălțime și 7 m lățime, iar grosimea pachetului de roci care închide arcada atinge 6–7 m.

Ne desprindem cu greu de această interesantă creație a naturii și urmînd traseul în sens invers vom ajunge din nou, după circa 25–30 minute, în șaua Mocirlele, iar după alte 45–50 minute la cabana Cozia.

9. Poiana Stînișoarei (720 m) – Muntele Sălbaticul – Poiana Stînișoarei

Marcaj: cruce albastră

Diferență de nivel: circa 50 m

Timp de mers: ¾ oră

Traseu accesibil tot timpul anului.

Traseul are drept obiectiv cunoașterea abruptului sudic al Muntelui Sălbaticul, Grota Sălbaticul (Mecetul Pustnicului) și surprinderea unei încîntătoare priveliști asupra văii Păușei și abrupturilor de pe Valea Seacă. El poate fi asociat oricărui traseu care ajunge în Poiana Stînișoarei (2, 3 și 13).

Poteca pornește ceva mai sus de Poiana Stînișoarei, de unde se îndreaptă spre sud, urcînd o diferență de nivel de circa 20 m pînă în înșeuarea largă din partea de est a Muntelui Sălbaticul. Din poiană se deschide o frumoasă, perspectivă: spre nord putem admira în toată splendoarea abrupturile Colților Foarfecii, Durducului și Bulzului, Vîrful Ciuha Mică, precum și firava cascadă a Gardului (Urzicii); spre sud, valea adîncă a Păușei, cu abrupturile de gresie din micul defileu pe care-1 face în zona de confluență cu Valea Seacă.

Lăsăm în stînga drumul forestier (traseul 13) și ne abatem spre dreapta (vest), pe pajiștea de pe versantul sudic al muntelui. În curînd ajungem la Grota Sălbaticul și troița situate pe pe-rețele stîncos de gnais. De aici putem admira spre vest și nord-vest valea priporoasă a Zăvodului, iar spre sud valea largă a Păușei, pînă la confluența cu Oltul.

La locul de plecare putem reveni fie făcînd cale întoarsă pe aceeași potecă, fie continuînd traseul, pe potecă nemarcată, către Poiana Stînișoarei. În acest ultim caz, traversăm muchia pietroasă a Sălbaticului, de unde, pe una din cărările abia conturate prin pădure, putem coborî către baza poienii din care am plecat.

10. Poiana Stînișoarei (720 m) – valea Gardului – cascada Gardului (Urzicii) – Poiana Stînișoarei.

Marcaj: punct roșu

Diferență de nivel: circa 200 m

Timp de mers: 1½–1¾ ore

Timpi intermediari: cascada Gardului – 35–45 minute

Traseu recomandabil numai vara.

Traseul are drept țintă principală cascada Gardului (Urzicii) și peisajul impunător prin măreția abrupturilor ce se deschide asupra Colților Foarfecii. Poate fi asociat oricărui traseu care ajunge în Poiana Stînișoarei (2, 3 și 13).

În partea de nord-vest a poienii cu nuci, în apropierea izvorului, pe un trunchi de copac se află fixată săgeata indicatoare care ne orientează către firul de apă al văii Gardului. Prindem mai întîi, pe direcție nord-vest, un drum de căruță care se termină însă după cîteva sute de metri.

Avem tot timpul în față abrupturile ce se desprind din lama zimțată a Colților Foarfecii. Poteca, puțin vizibilă, se strecoară în urcuș continuu, în lungul văii pietroase a Gardului, după care se cațără spre dreapta (nord) pe versantul sting al văii și fața vestică a Muchiei Fruntea Oii. În curînd vom auzi vuietul căderii de apă. După ce depășim o porțiune de versant presărată cu blocuri mari de gnais, ajungem la baza cascadei, a cărei înălțime este de aproximativ 20

m. Aici valea Gardului este aproape închisă de versanții stîncoși ce coboară din Colții Foarfecii, pe dreapta pîrîului, și Muchia Fruntea Oii, pe stîngă. Pînă aici au trecut 35–45 minute.

După popasul meritat de la baza cascadei, ne vom înapoia în Poiana Stînișoarei folosind aceeași potecă marcată cu punct roșu.

11. Poiana Bivolari (305 m) – înșeuarea din spatele Turnului lui Teofil (470 m) – Valea Mănăstirii – gara Turnu (320 m)

Marcaj: punct albastru

Diferență de nivel: 190 m

Timp de mers: $\frac{3}{4}$ –1 oră

Trasee de legătură: 3 (Poiana Bivolari), 2 (gara Turnu)

Traseu accesibil tot timpul anului.

Această potecă face posibil accesul dintre Poiana Bivolari și gara Turnu, întrerupt pe valea Oltului din cauza barajului și lacului de acumulare, în Poiana Bivolari se poate ajunge fie din Călimănești prin satele Jiblea Veche și Păușa, pe șoseaua asfaltată de pe stînga Oltului, fie din Căciulata, pe DN 7, pînă la barajul de la Turnu.

După ce am vizitat castrul Arutela, situat pe malul Oltului, la marginea poienii și a șoselei asfaltate, ne vom îndrepta spre baza versantului defrișat de sub poiana „La Mușețel”. Pe un stîlp de beton găsim indicația: „Spre Turnu, marcaj punct albastru”. Un timp poteca marcată cu punct albastru va fi comună cu cea a tra eului 3 (bandă galbenă).

Din marginea șoselei ne angajăm spre est, în urcuș susținut pe versantul defrișat, urmînd la început marginea unui torent și apoi un drum de tractor. După 10–12 minute de urcuș, în dreptul celui de-al doilea stîlp de beton (nr. 431), poteca se desprinde spre stînga (nord), în timp ce traseul 3 (marcaj bandă galbenă) continuă urcușul către poiana „La Mușețel”. Urmărim liziera pădurii, la început pe curbă de nivel, apoi în urcuș pronunțat. După circa 8 minute poteca se abate spre stînga (nord-vest), intrînd în pădure. Săgeata de pe un copac ne indică direcția de urmat. După ce am traversat un mic pîrîiaș pe la obîrșie, apoi încă două văiugi, urmează o coborîre tot mai accentuată, către valea puternic adîncită a pîrîului Bivolari. Poteca bine bătătorită traversează, pe un podeț, valea Bivolari și se angajează în urcuș pe versantul drept al acesteia. În curînd ajungem într-o mică înșeuare de pe culmea care separă pîrîul Bivolari de pîrîul Mănăstirii. Aici găsim o masă și o bancă ce ne îmbie la un mic popas. Au trecut 35 minute de la plecarea din Poiana Bivolari.

Continuăm drumul spre stînga (vest). După ce am depășit o serie de mici șei și mameloane ajungem pe un platou aproape orizontal, apoi în înșeuarea adîncă (470 m) din spatele Turnului lui Teofil (519 m). De aici poteca începe să coboare accentuat, prin pădure, în serpentine strînse. Traversăm o vîlcea, apoi un drum de tractor, după care, tot în coborîș, ajungem la Pîrîul Mănăstirii. După traversarea acestuia ajungem la drumul ce coboară către gara Turnu.

12. Satul Surdoiu – cheile Roșiei – satul Surdoiu

Potecă nemarcată

Diferență de nivel: 100 m

Timp de mers: 1–1½ ore

Trasee de legătură: 6 (satul Pripoare)

Traseu accesibil tot timpul anului.

În satul Surdoiu se poate ajunge pe drumul pietruit Cornet-Băiașu-Pripoare-Surdoiu (12 km). Recomandăm ca drumul la cheile Roșiei să fie asociat traseului 6. În acest ultim caz, din satul Pripoare, capătul traseului 6, pe drumul pietruit de pe valea Balașului, ajungem după 1,5 km în satul Surdoiu.

Traversăm satul de pe stînga Văii Roșiei pînă la marginea lui, apoi urmăm drumul de căruță ce duce în Izlazul Priboiasa. Urcăm pe acest drum, pe marginea unui teren alunecat, lăsăm în stînga (sud-vest) un drum de căruță și continuăm drumul, în urcuș ușor, pe direcția vest. Ajunși la o nouă intersecție de drumuri, lăsăm în dreapta (nord) drumul ce duce spre Izlazul Priboiasa și ne angajăm spre sud-vest, în urcuș ușor, apoi în coboriș, pe drumul ce ne conduce pînă în apropierea cheilor Roșiei, mărginite pe stînga de pereții abrupti ce se desprind din vîrfurile Șoimului (1281 m). Ne vom apropia cît mai mult de ele, strecurîndu-ne prin albia sau pe sub versantul abrupt al pîrîului.

Pentru întoarcere vom folosi același drum sau vom coborî direct prin fineața de pe versantul stînga al văii Roșia pînă în satul Surdoiu.

13. Satul Păușa (300 m) – valea Păușei – Poiana Stînișoarei (720 m)

Drum forestier (7 km)

Diferență de nivel: 420 m

Timp de mers: 1½–2 ore

Accesibil tot timpul anului. Nu este recomandabil autoturismelor.

Punctul de pornire îl constituie satul Păușa (300 m) situat la vărsarea râului Păușa în Olt. După cîteva minute, părăsim ultimele case ale așezării și ne angajăm pe drumul larg mărginit cu plop. Traversăm apa Păușei în dreptul coloniei muncitorești și continuăm să urcăm pe dreapta văii, ai cărei versanți sînt complet împăduriți. După circa 20 minute, ajungem în locul în care a fost construită o microhidrocentrală, iar după alte 10 minute traversăm din nou apa râului trecînd pe partea stînga. După circa 100 m ajungem la un mic lac de acumulare, a cărui apă este preluată prin conductă și orientată către turbina microhidrocentralei întîlnite anterior.

Continuăm să urcăm ușor, depășim cascada firavă de pe stînga văii, a cărei frumusețe spo-rește în perioadele cu precipitații mai bogate. Pe măsură ce înaintăm, valea începe să se îngusteze tot mai mult, pădurea care acoperă foarte bine ambii versanți se retrage uneori de pe pereții cu pante abrupte. În dreptul unei muchii grezoase, trecem din nou pe dreapta apei. Această muchie (situată pe stînga văii, dreapta cum urcăm), lipsită de vegetație, este secționată median de un mic curs de apă ce coboară în trepte către apa Păușei. Au trecut aproximativ 40 minute de la plecare. Ceva mai în amonte, urmînd drumul forestier de pe dreapta văii, ajungem la confluența râului Păușa cu afluentul său Noroaiele pe care se continuă o ramificație a drumului forestier. Aici se află o troiță, iar alături o masă, o bancă din lemn și în apropiere un izvor cu apă rece.

Părăsim izvorul, depășim confluența Păușa cu Noroaiele și după 150–200 m parcurși pe drumul forestier principal, traversăm din nou apa Păușei pe un pod de lemn. Pe stînga, cum urcăm, vom putea distinge un bloc grezos, puternic surplombat, pe sub care apa râului se strecoară la adăpostul unui adevărat „acoperiș natural”. După ce am depășit un grup de blocuri grezoase, interesante ca aspect, situate pe dreapta cum urcăm (pe stînga văii), ajungem la o cascadă de circa 3 m înălțime (aproximativ 5 km de la plecare). La baza cascadei se află săpată în gresie o grotă de 4 m lungime, 1,5–2 m lățime și 2,5 m înălțime.

Traversăm din nou pîrîul, pe deasupra cascadei, pe malul lui stîng; depășim o cheie scurtă, apoi drumul începe să urce mai insistent; părăsește firul văii și cîștigă altitudine prin două serpentine accentuate. Ne-am ridicat cu 10–12 m deasupra firului văii, de unde putem privi zbaterea apelor râului ce se aruncă în mici cascade. Prin cele două serpentine, am evitat zona de îngustare ce ne-a apărut în cale, respectiv defileul Stînișoarei din apropierea confluenței Văii Seci (Zăvodului) cu Păușa. Pe stînga (dreapta văii), zărim un tanc stîncos cu un profil foarte interesant.

Continuăm să ne deplasăm pe drumul forestier ce se strecoară printre versanții împăduriți ai Păușei. Ajungem în locul unde din drumul forestier principal, care se mai continuă cîteva

sute de metri în amonte, paralel cu valea Păușei, se desprinde spre stîngă un drum de căruță. Pentru a ajunge în Poiana Stînișoarei, vom continua să mergem pe drumul de căruță ce urcă mai accentuat pe versantul drept al văii. O serpentină accentuată ne orientează spre stîngă, ajungînd la gardul de incintă al Stînișoarei, iar după puțin timp în înșeuarea de sub Muntele Sălbaticul (741 m), loc în care se află și o mică clădire anexă. De aici putem admira în toată splendoarea abrupturile ce coboară din culmea principală a Coziei. Distingem cu ușurință Colții Foarfecii, Ciu-ha Mică, Durducul, Bulzul și frumoasa cascadă a Gardului (Urzicii). Către sud-est apare Dealul Căliman, iar către sud pătrundem cu privirea în adîncurile văii Păușa, admirînd abrupturile grezoase din micul defileu pe care l-am străbătut ceva mai înainte.

14. Călimănești (280 m) – comuna Berislăvești – satul Dîngești – Valea Mare – Curmătura „La Leurde“ (1190 m) – cabana Cozia (1573 m)

Călimănești – Berislăvești: 14,5 km – DJ 703 G; Berislăvești – Dîngești: 3,5 km – drum comunal pietruit; Dîngești – cabana Cozia: 14,5 km – drum forestier pietruit

Diferență de nivel: 1293 m

Drum forestier

Drum accesibil tot timpul anului. Vara practicabil și pentru autoturisme.

Din Călimănești, urmăm DJ 703 G, traversăm Oltul pe barajul lacului de acumulare, depășim localitățile Jiblea Veche (în centrul căreia se află monumentul eroilor din primul război mondial), Sălătrucel (pînă unde există drum asfaltat) și Stoenesti și ajungem în centrul comunei Berislăvești, lingă Consiliul Popular. Drumul județean s-a menținut tot timpul pe dreapta pîrîului Coisca (Sălătrucel).

După ce am traversat pîrîul Brădișor (cota 380 m) părăsim DJ 703 G și ne orientăm spre nord pe drumul comunal pietruit ce urmărește, pe malul stîng, valea Brădișor. Înainte de a depăși satul Brădișor, drumul traversează valea (cota 425 m) și urcă în continuare pe malul său drept. În față – stînga (nord-vest) – se profilează Culmea Haidorului și, mai departe, căciula de piatră a Bulzului (1560 m). La intrarea în satul Dîngești (cota 510 m), în dreapta noastră, spre est, se înalță Dealul Dosul Morii (610 m). După circa 700 m, traversăm pîrîul Valea Mare (cota 495 m) și imediat părăsim drumul comunal spre stînga (nord-vest), intrînd pe drumul forestier ce urcă pe stînga văii. În dreapta noastră (est) rămîne Plaiul Cocinilor, iar în stînga (vest) Culmea Haidorului. După aproximativ 4 km ajungem la un grup de cabane muncitorești (circa 850 m). De aici drumul traversează Valea Mare și se angajează, spre sud, apoi spre vest pe versantul drept al acesteia. După o largă serpentină spre dreapta (nord-est) drumul se înscrie pe sub Culmea Haidorului, păstrînd, în urcuș continuu, direcția generală nord-vest. După o nouă serpentină accentuată către stînga (vest) și apoi dreapta (nord-est) drumul străbate obîrșia unei vâlcele, după care intersectează o culme secundară a Haidorului și se angajează apoi în urcuș (nord-vest) pe dreapta uneia din obîrșiile Văii Mari. Din curmătura „La Leurde“ (1190 m) se deschide o frumoasă perspectivă asupra Coziei: spre vest, peste văile adînci ale Cetății și Păteștilor, Vîrful Bulzului (1560 m), Spintecătura Bulzului, Vîrful Ciuha Mică (1629 m) și Vîrful Cozia (1668 m); spre nord-vest, gîlmele înșirate ale Babolei. Pe sub care șerpuiește drumul forestier; spre sud-est plaiurile cu livezi și păduri ale Haidorului și Cocinelor, ce coboară domol către Depresiunea Jiblea-Călimănești.

Din înșeuarea „La Leurde“, drumul se îndreaptă spre est, ocolește obîrșia Văii Mari după care, pe sub Culmea Pleașa, se îndreaptă din nou spre nord-vest și ajunge în partea superioară a Dealului Groșilor. Lasă în dreapta (est) o baracă forestieră părăsită (1215 m) și se îndreaptă, pe sub Plaiul Mocirlele, către vîrful Babolea. Prin două serpentine pronunțate se cîștigă altitudine. Din Plaiul Mocirlele, pe un drum de căruță, putem ajunge în cîteva minute în Curmătura Mocirlele (1 427 m), unde întîlnim traseele 6 și 8.

În continuare, drumul forestier ocolește în serpentine largi obârșiile pârului Cetății, apoi ale Păteștilor pe sub culmea Babolea, și pe direcție generală vest-sud-vest ajunge la cabana Cozia.

15. Călimănești (280 m) – comuna Sălătrucel – satul Pătești – valea Pătești – Pietrele Lacului (740 m)

Călimănești – Sălătrucel: 4,5 km – DJ 703 G asfaltat; Sălătrucel – Pătești: 4 km – drum comunal pietruit; Pătești – Pietrele Lacului: 2,5 km – drum forestier

Diferență de nivel: 460 m

Drum forestier

Drum accesibil tot timpul anului.

Din Călimănești, folosind DJ 703 G, trecem mai întâi prin localitatea Jiblea Veche. Intrăm în comuna Sălătrucel, iar după ce traversăm pârul Sălătrucel (Pătești) și lăsăm în dreapta magazinul sătesc și biserica, ajungem la ramificația drumului comunal (325 m) către satul Pătești. Ne îndreptăm deci spre stîngă (nord-nord-vest), pe drumul comunal, și după circa 0,5 km traversăm din nou pârul, pe dreapta acestuia. Parcurgem aproximativ 0,75 km și după ce depășim ultimele case ale Sălătrucelului drumul se depărtează de vale urcînd spre nord-vest, către satul Șerbănești, pe care-l ocolește prin marginea sa estică. Depășim satul Șerbănești și ne apropiem tot mai mult de valea și satul Pătești, care rămîne în dreapta (est). Drumul continuă să urce pe malul drept al pârului; depășim locul în care coboară poteca de pe Dealul Ursoaia, apoi lăsăm în urmă un grup de cabane forestiere situate în apropierea confluenței Pârului Adînc cu Păteștiul (cota 650 m). Drumul forestier se termină la confluența pârului Pietrele Lacului cu Pătești (740 m). De aici, spre stînga (nord-vest), o potecă ce urmează valea unui pârîiaș ajunge pînă în înșeuarea (976 m) dintre Dealul Sulița și Muchia Vlădeșei, unde întâlnește traseul 4. Urmînd valea Păteștilor, fără potecă, după aproximativ 1 km, putem ajunge în cheile Cetății. Efortul ne va fi răsplătit din plin.

Bibliografie

- BERBECE, V. (1974), „Șoimii“ în Munții Cozia-Năruțu, în „România pitorească“ nr. 3, București.
- BERBECE, V., MARINOIU, C., MATEI, A., MAMULARU, GH. (1976), Vîlcea-ghid turistic, Edit. Sport-Turism, București.
- BERBECE, V., BOTVINIC, V. (1978), Călimănești-Căciulata – mic îndreptar turistic, Edit. Sport-Turism, București.
- CONSTANTINESCU, I. (1970), România de la A la Z, Edit. Stadion, București.
- CRISTEA, Em. (1980), Cozia, în „România pitorească“ nr. 3, București.
- EPURAN, GH., BONIFACIU, S. (1965), Circuitul marilor trecători, Edit. Meridiane, București.
- GALL, J. (1982), Muntele Cozia, în „România pitorească“, nr. 11, București.
- GHIKA, Șt.-BUDEȘTI (1958), Depresiunea intra-montană Loviștea și creasta horstului Cozia, în Studii și cercetări de geologie, t. III, nr. 1–2, București.
- IONESCU-DUNAREANU, I., CRISTESCU, M. (1969), Prin Oltenia subcarpatică, Edit. Meridiane, București.
- MARTONNE, Emm. de (1907), Recherches sur l'evolution morphologique des Alpes de Transylvanie, Paris.
- MEHEDIŢI, S., VÂLSAN, G. (1973), Lecturi geografice, Edit. Albatros, București.
- NYARADY, E. J. (1955), Vegetația muntelui Cozia și cîteva plante noi pentru flora Olteniei, Moldovei și Transilvaniei, în Buletinul științific al Academiei R.P.R., Secția de științe biologice, agronomice, geologice și geografice, t. VII, nr. 2, București.

POPESCU, N. (1968), Munții Căpățînii și Coziei, Edit. Consiliului Național pentru Educație Fizică și Sport, București.
SAVU, Al. (1963), Unele trăsături ale reliefului din Masivul Cozia, în Probleme de geografie, voi. X, București.
ȚUGLUI, I. CHESARAICU, N. (1968), Pe Olt, Jiu și Mureș, Edit. Meridiane, București.
*** (1973), Studii și cercetări, Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Vâlcea, Râmnicu Vâlcea.

Redactor: DUMITRU MARTINIUC
Tehnoredactor: ECATERINA ALBICI
Bun de tipar: 27 decembrie 1986
Coli de tipar: 5,5 + 1 hartă
Lucrarea a fost executată la I. P. Sibiu
Sos. Alba Iulia nr. 40
Republica Socialistă România